UNJONI EWROPEA

IL-PARLAMENT EWROPEW | IL-KUNSILL

Brussell, 24 ta' Ġunju 2024
(OR. en)

2022/0195(COD)
LEX 2321

PE-CONS 74/1/23
REV 1

ENV 1402
CLIMA 605
FORETS 193
AGRI 758
POLMAR 60
CODEC 2314

REGOLAMENT TAL-PARLAMENT EWROPEW U TAL-KUNSILL DWAR IR-RESTAWR TAN-NATURA U LI JEMENDA R-REGOLAMENT (UE) 2022/869

REGOLAMENT (UE) 2024/…
TAL-PARLAMENT EWROPEW U TAL-KUNSILL

ta1-24 ta' Ġunju 2024

dwar ir-restawr tan-natura u li jemenda r-Regolament (UE) 2022/869

(Test b'rilevanza għaż-ŻEE)

IL-PARLAMENT EWROPEW U L-KUNSILL TAL-UNJONI EWROPEA,

Wara li kkunsidraw it-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea u, b'mod partikolari, l-Artikolu 192(1) tiegħu,

Wara li kkunsidraw il-proposta tal-Kummissjoni Ewropea,

Wara li l-abbozz tal-att leġiżlattiv intbagħat lill-parlamenti nazzjonali,

Wara li kkunsidraw l-opinjoni tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew[1],

Wara li kkunsidraw l-opinjoni tal-Kumitat tar-Reġjuni[2],

Filwaqt li jaġixxu skont il-proċedura leġiżlattiva ordinarja[3],

---

1 ĠU C 140, 21.04.2023, p. 46.
2 ĠU C 157, 3.5.2023, p. 38.
3 Il-pożizzjoni tal-Parlament Ewropew tas-27 ta' Frar 2024 (għadha ma ġietx ippubblikata fil-Ġurnal Uffiċjali) u d-Deċiżjoni tal-Kunsill tas-17 ta' Ġunju 2024.

Billi:

(1) Huwa meħtieġ li jiġu stabbiliti regoli fil-livell tal-Unjoni dwar ir-restawr tal-ekosistemi biex jiġi żgurat l-irkupru ta' natura bijodiversa u reżiljenti madwar it-territorju tal-Unjoni. Ir-restawr tal-ekosistemi jikkontribwixxi wkoll għall-objettivi tal-Unjoni għall-mitigazzjoni tat-tibdil fil-klima u għall-adattament għat-tibdil fil-klima.

(2) Il-komunikazzjoni tal-Kummissjoni tal-11 ta' Diċembru 2019 bit-titlu "Il-Patt Ekoloġiku Ewropew" (il-"Patt Ekoloġiku Ewropew") tistabbilixxi pjan direzzjonali ambizzjuż biex jittrasforma l-Unjoni f'soċjetà ġusta u prospera, b'ekonomija moderna, effiċjenti fir-riżorsi u kompetittiva, bl-għan li tipproteġi, tikkonserva u ssaħħaħ il-kapital naturali tal-Unjoni, u li tipproteġi s-saħħa u l-benesseri taċ-ċittadini mir-riskji u mill-impatti relatati mal-ambjent. Bħala parti mill-Patt Ekoloġiku Ewropew, il-komunikazzjoni tal-Kummissjoni tal-20 ta' Mejju 2020 bit-titlu "Strateġija tal-UE għall-Bijodiversità għall-2030 Inreġġgħu n-natura lura f'ħajjitna" tistabbilixxi l-Istrateġija tal-UE għall-Bijodiversità għall-2030.

(3) L-Unjoni u l-Istati Membri tagħha huma partijiet għall-Konvenzjoni dwar id-Diversità Bijoloġika[4]. Bħala tali, huma impenjati għall-viżjoni strateġika fit-tul, adottata fl-għaxar laqgħa tal-Konferenza tal-Partijiet għal dik il-Konvenzjoni fit-18-29 ta' Ottubru 2010 bid-Deċiżjoni X/2 Pjan Strateġiku għall-Bijodiversità 2011-2020, li, sal-2050, il-bijodiversità għandha tiġi vvalutata, ikkonservata, restawrata u użata b'mod għaqli, filwaqt li jinżammu s-servizzi tal-ekosistemi, tiġi sostnuta pjaneta b'saħħitha u jinkisbu benefiċċji essenzjali għan-nies kollha.

---

4 ĠU L 309, 13.12.1993, p. 3.

(4) Il-Qafas Globali tal-Bijodiversità, adottat fil-ħmistax-il laqgħa tal-Konferenza tal-Partijiet għall-Konvenzjoni dwar id-Diversità Bijoloġika fis-7-19 ta' Diċembru 2022, jistabbilixxi miri globali orjentati lejn l-azzjoni għal azzjoni urġenti matul id-deċennju sal-2030. Il-Mira nru 1 hija li jiġi żgurat li ż-żoni kollha jaqgħu taħt ippjanar spazjali parteċipattiv, integrat u li jinkludi l-bijodiversità u/jew proċessi ta' ġestjoni effettivi li jindirizzaw it-tibdil fl-użu tal-art u tal-baħar; li t-telf ta' żoni ta' importanza kbira għall-bijodiversità, fosthom ekosistemi ta' integrità ekoloġika għolja, jinġieb f'livell qrib iż-żero sal-2030 filwaqt li jiġu rispettati d-drittijiet tal-popli indiġeni u l-komunitajiet lokali, kif stipulat fid-Dikjarazzjoni tan-Nazzjonijiet Uniti (NU) dwar id-Drittijiet tal-Popli Indiġeni. Il-Mira nru 2 hija li jiġi żgurat li, sal-2030, mill-inqas 30% taż-żoni ta' ekosistemi degradati terrestri, tal-ilmijiet interni, tal-baħar u kostali jkunu taħt restawr effettiv, sabiex jissaħħu l-bijodiversità u l-funzjonijiet u s-servizzi tal-ekosistemi, l-integrità ekoloġika u l-konnettività. Il-Mira nru 11 hi li jiġu restawrati, jinżammu fi stat tajjeb u jissaħħu l-kontributi tan-natura lin-nies, inkluż il-funzjonijiet u s-servizzi tal-ekosistemi, bħar-regolamentazzjoni tal-arja, l-ilma u l-klima, is-saħħa tal-ħamrija, id-dakkir u t-tnaqqis tar-riskju tal-mard, kif ukoll il-protezzjoni minn perikli u diżastri naturali, permezz ta' soluzzjonijiet ibbażati fuq in-natura u/jew approċċi bbażati fuq l-ekosistemi għall-benefiċċju tan-nies u n-natura kollha. Permezz tal-Qafas Globali tal-Bijodiversità ser ikun jista' jsir progress lejn il-kisba tal-għanijiet orjentati lejn ir-riżultati għall-2050.

(5) L-Għanijiet ta' Żvilupp Sostenibbli tan-NU, b'mod partikolari l-għanijiet 14.2, 15.1, 15.2 u 15.3, jirreferu għall-ħtieġa li jiġu żgurati l-konservazzjoni, ir-restawr u l-użu sostenibbli tal-ekosistemi tal-ilma ħelu terrestri u interni u s-servizzi tagħhom, b'mod partikolari l-foresti, l-artijiet mistagħdra, il-muntanji u l-artijiet nixfin.

(6) Fir-riżoluzzjoni tagħha tal-1 ta' Marzu 2019, l-Assemblea Ġenerali tan-NU pproklamat il-perjodu bejn l-2021 u l-2030 bħala d-deċennju tan-NU dwar ir-restawr tal-ekosistema, bl-għan li tappoġġa u żżid l-isforzi biex tipprevjeni, twaqqaf u treġġa' lura d-degradazzjoni tal-ekosistemi mad-dinja kollha u tqajjem kuxjenza dwar l-importanza tar-restawr tal-ekosistemi.

(7) L-Istrateġija tal-UE għall-Bijodiversità għall-2030 għandha l-għan li tiżgura li l-bijodiversità tal-Ewropa titqiegħed fit-triq lejn l-irkupru sal-2030 għall-benefiċċju tan-nies, tal-pjaneta, tal-klima u tal-ekonomija tagħna. Tistabbilixxi Pjan ambizzjuż tal-UE għar-Restawr tan-Natura b'għadd ta' impenji ewlenin, inkluż impenn li titressaq proposta għal miri legalment vinkolanti tal-UE għar-restawr tan-natura biex jiġu restawrati l-ekosistemi degradati, b'mod partikolari dawk bl-aktar potenzjal li jaqbdu u jaħżnu l-karbonju, u biex jiġi evitat u jitnaqqas l-impatt tad-diżastri naturali.

(8) Fir-riżoluzzjoni tiegħu tad-9 ta' Ġunju 2021 dwar l-Istrateġija tal-UE għall-Bijodiversità għall-2030, il-Parlament Ewropew laqa' b'apprezzament kbir l-impenn li titfassal proposta leġiżlattiva b'miri vinkolanti għar-restawr tan-natura, u barra minn hekk ikkunsidra li flimkien ma' mira ġenerali għar-restawr, jenħtieġ li jiġu inklużi miri għar-restawr speċifiċi għall-ekosistemi, għall-ħabitats u għall-ispeċi, li jkopru l-foresti, il-mergħat, l-artijiet mistagħdra, it-torbieri, id-dakkara, ix-xmajjar ġierja, iż-żoni kostali u l-ekosistemi tal-baħar.

(9) Fil-konklużjonijiet tiegħu tat-23 ta' Ottubru 2020, il-Kunsill għaraf li ser ikun essenzjali li jiġi evitat li l-istat attwali tal-bijodiversità u tan-natura jkompli jmur għall-agħar, iżda mhux ser ikun suffiċjenti biex in-natura terġa' lura f'ħajjitna. Il-Kunsill afferma mill-ġdid li hija meħtieġa aktar ambizzjoni dwar ir-restawr tan-natura, kif propost mill-Pjan il-ġdid tal-UE għar-Restawr tan-Natura, li jinkludi miżuri għall-protezzjoni u r-restawr tal-bijodiversità lil hinn miż-żoni protetti. Il-Kunsill iddikjara wkoll li kien qed jistenna proposta għal miri legalment vinkolanti għar-restawr tan-natura, soġġett għal valutazzjoni tal-impatt.

(10) L-Istrateġija tal-UE għall-Bijodiversità għall-2030 tistabbilixxi impenn biex jiġi protett legalment minimu ta' 30 % tal-art, inkluż l-ilmijiet interni, u 30 % tal-baħar fl-Unjoni, li minnhom mill-inqas terz jenħtieġ li jkun taħt protezzjoni stretta, inkluż il-foresti primarji u antiki kollha li fadal. Il-kriterji u l-gwida għad-deżinjazzjoni ta' żoni protetti addizzjonali mill-Istati Membri (il-"Kriterji u l-Gwida"), żviluppati mill-Kummissjoni fl-2022, f'kooperazzjoni mal-Istati Membri u mal-partijiet ikkonċernati, jenfasizzaw li jekk iż-żoni restawrati jikkonformaw jew huma mistennija li jikkonformaw, ladarba r-restawr jipproduċi l-effett sħiħ tiegħu, mal-kriterji għaż-żoni protetti, jenħtieġ li dawk iż-żoni restawrati jikkontribwixxu wkoll lejn il-miri tal-Unjoni dwar iż-żoni protetti. Il-Kriterji u l-Gwida jenfasizzaw ukoll li ż-żoni protetti jistgħu jagħtu kontribut importanti għall-miri għar-restawr fl-Istrateġija tal-UE għall-Bijodiversità għall-2030, billi joħolqu l-kundizzjonijiet biex l-isforzi ta' restawr jirnexxu. Dan huwa partikolarment il-każ għal żoni li jistgħu jirkupraw b'mod naturali billi jitwaqqfu jew jiġu limitati xi wħud mill-pressjonijiet mill-attivitajiet tal-bniedem. It-tqegħid ta' tali żoni, inkluż fl-ambjent tal-baħar, taħt protezzjoni stretta, f'xi każijiet, ser ikun biżżejjed biex iwassal għall-irkupru tal-valuri naturali li jospitaw. Barra minn hekk, fil-Kriterji u l-Gwida huwa enfasizzat li l-Istati Membri kollha huma mistennija li jikkontribwixxu biex jiġu ssodisfati l-miri tal-Unjoni dwar iż-żoni protetti stabbiliti fl-Istrateġija tal-UE għall-Bijodiversità għall-2030, sal-punt li jkun proporzjonat għall-valuri naturali li jospitaw u għall-potenzjal li għandhom għar-restawr tan-natura.

(11) L-Istrateġija tal-UE għall-Bijodiversità għall-2030 tistabbilixxi mira li jiġi żgurat li ma jkun hemm ebda deterjorament fix-xejriet ta' konservazzjoni jew fl-istat tal-ħabitats u l-ispeċi protetti u li mill-inqas 30 % tal-ispeċi u tal-ħabitats li bħalissa mhumiex fi stat favorevoli jaqgħu f'dik il-kategorija jew juru xejra pożittiva qawwija li ser ikunu qed jaqgħu f'dik il-kategorija sal-2030. Il-gwida li żviluppat il-Kummissjoni f'kooperazzjoni mal-Istati Membri u l-partijiet ikkonċernati biex tappoġġa l-issodisfar ta' dawn il-miri tenfasizza li aktarx li jkunu meħtieġa sforzi ta' żamma fi stat tajjeb u restawr għall-biċċa l-kbira ta' dawk il-ħabitats u l-ispeċi, billi jitwaqqfu x-xejriet negattivi attwali tagħhom sal-2030 jew billi jinżammu x-xejriet attwali stabbli jew li qed jitjiebu, jew billi jiġi evitat it-tnaqqis tal-ħabitats u l-ispeċi bi stat ta' konservazzjoni favorevoli. Dik il-gwida tenfasizza wkoll li dawk l-isforzi ta' restawr jeħtieġ li primarjament jiġu ppjanati, implimentati u kkoordinati fil-livell nazzjonali jew dak reġjonali u li, fl-għażla u fil-prijoritizzazzjoni tal-ispeċi u l-ħabitats li jridu jittejbu sal-2030, iridu jiġu mfittxija sinerġiji ma' miri oħra tal-Unjoni u internazzjonali, b'mod partikolari miri tal-politika ambjentali jew klimatika.

(12) Ir-Rapport tal-Kummissjoni dwar l-istat tan-natura fl-Unjoni Ewropea tal-15 ta' Ottubru 2020 (ir-"Rapport dwar l-Istat tan-Natura tal-2020") nnota li l-Unjoni għadha ma rnexxilhiex twaqqaf it-tnaqqis ta' tipi ta' ħabitats u speċi protetti li l-konservazzjoni tagħhom hija ta' tħassib għall-Unjoni. Dak it-tnaqqis huwa kkawżat l-aktar mill-abbandun ta' agrikoltura estensiva, l-intensifikazzjoni tal-prattiki ta' ġestjoni, il-modifika tar-reġimi idroloġiċi, l-urbanizzazzjoni u t-tniġġis kif ukoll attivitajiet ta' forestrija mhux sostenibbli u l-isfruttament tal-ispeċi. Barra minn hekk, l-ispeċi aljeni invażivi u t-tibdil fil-klima jirrappreżentaw theddidiet serji u dejjem akbar għall-fawna u l-flora indiġeni tal-Unjoni.

(13) Il-Patt Ekoloġiku Ewropew ser iwassal għal trasformazzjoni progressiva u profonda tal-ekonomija tal-Unjoni u tal-Istati Membri tagħha, li min-naħa tagħha ser ikollha effett qawwi fuq l-azzjoni esterna tal-Unjoni. Huwa importanti li l-Unjoni tuża l-politika kummerċjali u n-network estensiv ta' ftehimiet kummerċjali tagħha biex timpenja ruħha mas-sħab b'rabta mal-ħarsien tal-ambjent u l-bijodiversità anke globalment, filwaqt li tippromwovi kundizzjonijiet ekwi.

(14) Huwa xieraq li jiġi stabbilit objettiv ġenerali għar-restawr tal-ekosistemi biex jitrawmu t-trasformazzjoni ekonomika u tas-soċjetà, u l-ħolqien ta' impjiegi ta' kwalità għolja u t-tkabbir sostenibbli. L-ekosistemi bijodiversi bħall-artijiet mistagħdra, l-ilma ħelu, il-foresti kif ukoll l-ekosistemi agrikoli, b'veġetazzjoni skarsa, tal-baħar, kostali u urbani jagħtu, jekk ikunu f'kundizzjoni tajba, firxa ta' servizzi essenzjali tal-ekosistemi, u l-benefiċċji li l-ekosistemi degradati jiġu restawrati għal kundizzjoni tajba fiż-żoni kollha tal-art u tal-baħar huma ferm akbar mill-kostijiet tar-restawr. Dawk is-servizzi jikkontribwixxu għal firxa wiesgħa ta' benefiċċji soċjoekonomiċi, skont il-karatteristiċi ekonomiċi, soċjali, kulturali, reġjonali u lokali.

(15) Fit-52 sessjoni tagħha f'Marzu 2021, il-Kummissjoni tal-Istatistika tan-NU adottat is-Sistema ta' Kontijiet Ekonomiċi Ambjentali - Kontijiet tal-Ekosistema (SEEA EA). Is-SEEA EA tikkostitwixxi qafas statistiku integrat u komprensiv għall-organizzazzjoni ta' *data* dwar il-ħabitats u l-pajsaġġi, għall-kejl tal-firxa, il-kundizzjoni u s-servizzi tal-ekosistemi, għat-traċċar tal-bidliet fl-assi tal-ekosistemi, u għar-rabta ta' dik l-informazzjoni ma' attività ekonomika u attività oħra tal-bniedem.

(16) L-iżgurar ta' ekosistemi bijodiversi u l-indirizzar tat-tibdil fil-klima huma marbuta ma' xulxin intrinsikament. In-natura u s-soluzzjonijiet ibbażati fuq in-natura, fosthom il-ħażniet u l-bjar tal-karbonju naturali, huma fundamentali għall-ġlieda kontra l-kriżi klimatika. Fl-istess ħin, il-kriżi klimatika diġà hija xprunatur tat-tibdil fl-ekosistemi terrestri u tal-baħar, u l-Unjoni jeħtieġ li tħejji għaż-żieda fl-intensità, fil-frekwenza u fit-tifrix tal-effetti tagħha. Ir-Rapport Speċjali tal-Grupp Intergovernattiv ta' Esperti dwar it-Tibdil fil-Klima (IPCC) dwar l-impatti tat-tisħin globali ta' 1,5 °C indika li xi impatti jistgħu jkunu dejjiema jew irriversibbli. Is-Sitt Rapport ta' Valutazzjoni tal-IPCC jiddikjara li r-restawr tal-ekosistemi ser ikun fundamentali biex jgħin fil-ġlieda kontra t-tibdil tal-klima kif ukoll fit-tnaqqis tar-riskji għas-sigurtà tal-ikel. Fir-Rapport ta' Valutazzjoni Globali tagħha tal-2019 dwar il-Bijodiversità u s-Servizzi tal-Ekosistemi, il-Pjattaforma Intergovernattiva tal-Politika tax-Xjenza dwar il-Bijodiversità u s-Servizzi Ekosistemiċi (IPBES) qieset it-tibdil fil-klima bħala xprunatur ewlieni tat-tibdil fin-natura, u tistenna li l-impatti tat-tibdil fil-klima jiżdiedu matul id-deċennji li ġejjin, u f'xi każijiet jaqbżu l-impatt ta' xprunaturi oħra tat-tibdil tal-ekosistemi bħal pereżempju t-tibdil fl-użu tal-art u tal-baħar.

(17) Ir-Regolament (UE) 2021/1119 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill[5] jistabbilixxi objettiv vinkolanti ta' newtralità klimatika fl-Unjoni sal-2050 u emissjonijiet negattivi minn hemm 'il quddiem, u li tingħata prijorità lit-tnaqqis rapidu u prevedibbli tal-emissjonijiet u, fl-istess ħin, jissaħħaħ l-assorbiment permezz tal-bjar naturali. Ir-restawr tal-ekosistemi jista' jagħti kontribut importanti għaż-żamma fi stat tajjeb, għall-ġestjoni u għat-titjib tal-bjar naturali u għaż-żieda tal-bijodiversità filwaqt li jiġi miġġieled it-tibdil fil-klima. Ir-Regolament (UE) 2021/1119 jirrikjedi wkoll li l-istituzzjonijiet rilevanti tal-Unjoni u l-Istati Membri jiżguraw progress kontinwu fit-tisħiħ tal-kapaċità adattiva, fit-tisħiħ tar-reżiljenza u fit-tnaqqis tal-vulnerabbiltà għat-tibdil fil-klima. Jirrikjedi wkoll li l-Istati Membri jintegraw l-adattament fl-oqsma kollha ta' politika u jippromwovu adattament ibbażat fuq l-ekosistemi u soluzzjonijiet ibbażati fuq in-natura. Is-soluzzjonijiet ibbażati fuq in-natura huma soluzzjonijiet li huma ispirati u appoġġati min-natura, li huma kosteffettivi, u li fl-istess ħin jipprovdu benefiċċji ambjentali, soċjali u ekonomiċi u jgħinu fit-tisħiħ tar-reżiljenza. Tali soluzzjonijiet iġibu aktar karatteristiċi u proċessi tan-natura u naturali, u karatteristiċi u proċessi aktar varjati, fil-bliet, fil-pajsaġġi tal-art u l-pajsaġġi tal-baħar, permezz ta' interventi adattati lokalment, sistemiċi u effiċjenti fir-riżorsi. Għalhekk, is-soluzzjonijiet ibbażati fuq in-natura jeħtieġ li jkunu ta' benefiċċju għall-bijodiversità u jappoġġaw it-twassil ta' firxa ta' servizzi tal-ekosistemi.

---

5 Ir-Regolament (UE) 2021/1119 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-30 ta' Ġunju 2021 li jistabbilixxi l-qafas biex tinkiseb in-newtralità klimatika u li jemenda r-Regolamenti (KE) Nru 401/2009 u (UE) 2018/1999 ("il-Liġi Ewropea dwar il-Klima") (ĠU L 243, 9.7.2021, p. 1).

(18) Il-komunikazzjoni tal-Kummissjoni tal-24 ta' Frar 2021 bit-titlu "Insawru Ewropa reżiljenti għall-klima - L-Istrateġija l-ġdida tal-UE dwar l-Adattament għat-Tibdil fil-Klima" tenfasizza l-ħtieġa li jiġu promossi soluzzjonijiet ibbażati fuq in-natura u tirrikonoxxi li l-adattament kosteffettiv għat-tibdil fil-klima jista' jinkiseb billi jiġu protetti u rrestawrati l-artijiet mistagħdra u t-torbieri kif ukoll l-ekosistemi kostali u tal-baħar, billi jiġu żviluppati spazji ħodor urbani u jiġu installati bjut u ħitan ħodor u billi jiġu promossi u ġestiti b'mod sostenibbli l-foresti u r-raba'. Li jkun hemm għadd akbar ta' ekosistemi bijodiversi jwassal għal reżiljenza ogħla għat-tibdil fil-klima u jipprovdi forom aktar effettivi ta' tnaqqis u prevenzjoni tad-diżastri.

(19) Il-politika tal-Unjoni dwar il-klima qed tiġi riveduta sabiex issegwi l-perkors stipulat fir-Regolament (UE) 2021/1119 biex l-emissjonijiet netti ta' gassijiet serra (l-emissjonijiet wara t-tnaqqis tal-assorbimenti) jitnaqqsu b'mill-inqas 55 % sal-2030 meta mqabbla mal-livelli tal-1990. B'mod partikolari, ir-Regolament (UE) 2023/839 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill[6] għandu l-għan li jsaħħaħ il-kontribut tas-settur tal-art għall-ambizzjoni klimatika ġenerali għall-2030 u jallinja l-objettivi li jirrigwardaw il-kontabbiltà tal-emissjonijiet u l-assorbiment mis-settur tal-użu tal-art, it-tibdil fl-użu tal-art u l-forestrija (LULUCF) mal-inizjattivi ta' politika relatati dwar il-bijodiversità. Dak ir-Regolament jenfasizza l-ħtieġa għall-protezzjoni u għat-titjib tal-assorbimenti tal-karbonju bbażati fuq in-natura, għat-titjib tar-reżiljenza tal-ekosistemi għat-tibdil fil-klima, għar-restawr tal-art u tal-ekosistemi degradati, u għat-tixrib mill-ġdid tat-torbieri. Huwa għandu wkoll l-għan li jtejjeb il-monitoraġġ u r-rappurtar tal-emissjonijiet u l-assorbimenti tal-gassijiet serra tal-art soġġetta għall-protezzjoni u r-restawr. F'dak il-kuntest, huwa importanti li l-ekosistemi fil-kategoriji kollha tal-art, fosthom il-foresti, il-mergħat, l-artijiet tal-għelejjel u l-artijiet mistagħdra, ikunu f'kundizzjoni tajba sabiex ikunu jistgħu jaqbdu u jaħżnu l-karbonju b'mod effettiv.

(20) Kif indikat mill-komunikazzjoni tal-Kummissjoni tat-23 ta' Marzu 2022 bit-titlu "Is-salvagwardja tas-sigurtà tal-ikel u t-tisħiħ tar-reżiljenza tas-sistemi tal-ikel", l-iżviluppi ġeopolitiċi komplew juru l-ħtieġa li titħares ir-reżiljenza tas-sistemi tal-ikel. L-evidenza turi li r-restawr tal-agroekosistemi għandu impatti pożittivi fuq il-produttività tal-ikel fit-tul, u li r-restawr tan-natura jaġixxi bħala polza tal-assigurazzjoni biex jiġu żgurati s-sostenibbiltà u r-reżiljenza tal-Unjoni fit-tul.

---

6 Ir-Regolament (UE) 2023/839 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tad-19 ta' April 2023 li jemenda r-Regolament (UE) 2018/841 fir-rigward tal-kamp ta' applikazzjoni, is-simplifikazzjoni tar-regoli dwar ir-rapportar u l-konformità, u l-istabbiliment tal-miri tal-Istati Membri għall-2030, u r-Regolament (UE) 2018/1999 fir-rigward tat-titjib fil-monitoraġġ, fir-rapportar, fit-traċċar tal-progress u fir-rieżami (ĠU L 107, 21.4.2023, p. 1.)

(21) Fir-rapport finali tal-Konferenza dwar il-Futur tal-Ewropa ta' Mejju 2022, iċ-ċittadini jitolbu lill-Unjoni tipproteġi u tirrestawra l-bijodiversità, il-pajsaġġ u l-oċeani, telimina t-tniġġis u trawwem l-għarfien, il-kuxjenza, l-edukazzjoni u d-djalogi dwar l-ambjent, it-tibdil fil-klima, l-użu tal-enerġija, u s-sostenibbiltà.

(22) Ir-restawr tal-ekosistemi, flimkien mal-isforzi biex jitnaqqsu l-kummerċ u l-konsum tal-ħajja selvaġġa, ser jgħinu wkoll fil-prevenzjoni u t-tisħiħ ta' reżiljenza fil-futur għal mard komunikabbli possibbli b'potenzjal żoonotiku, u b'hekk jitnaqqsu r-riskji ta' tifqigħat u pandemiji, u jikkontribwixxu għall-appoġġ għall-isforzi tal-Unjoni u dawk dinjin biex jiġi applikat l-approċċ "Saħħa Waħda", li jirrikonoxxi r-rabta intrinsika bejn is-saħħa tal-bniedem, is-saħħa tal-annimali u natura f'saħħitha u reżiljenti.

(23) Il-ħamrija hija parti integrali mill-ekosistemi terrestri. Il-komunikazzjoni tal-Kummissjoni tas-17 ta' Novembru 2021 bit-titlu "Strateġija tal-UE dwar il-ħamrija għall-2030 Ingawdu l-benefiċċji ta' ħamrija b'saħħitha għan-nies, l-ikel, in-natura u l-klima" tiddeskrivi l-ħtieġa li tiġi restawrata l-ħamrija degradata u li tissaħħaħ il-bijodiversità tal-ħamrija. Il-Mekkaniżmu Globali, korp li twaqqaf skont il-Konvenzjoni tan-Nazzjonijiet Uniti biex tikkumbatti d-deżertifikazzjoni f'dawk il-pajjiżi li qed isofru minn nixfa serja u/jew deżertifikazzjoni, partikolarment fl-Afrika[7], u s-segretarjat ta' dik il-Konvenzjoni stabbilew il-Programm ta' Stabbiliment tal-Miri dwar in-Newtralità fir-rigward tad-Degradazzjoni tal-Art biex jgħin lill-pajjiżi jiksbu n-newtralità fir-rigward tad-degradazzjoni tal-art sal-2030.

---

7 ĠU L 83, 19.3.1998, p. 3.

(24) Id-Direttiva tal-Kunsill 92/43/KEE[8] u d-Direttiva 2009/147/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill[9] għandhom l-għan li jiżguraw il-protezzjoni, il-konservazzjoni u s-sopravivenza fit-tul tal-aktar speċi u ħabitats siewja u mhedda tal-Ewropa kif ukoll tal-ekosistemi li jagħmlu parti minnhom. Natura 2000, li ġie stabbilit fl-1992 u huwa l-akbar network koordinat ta' żoni protetti fid-dinja, huwa l-istrument ewlieni li jimplimenta l-objettivi ta' dawk iż-żewġ Direttivi. Jenħtieġ li dan ir-Regolament japplika għat-territorju Ewropew tal-Istati Membri li għalih japplikaw it-Trattati, biex b'hekk ikun hemm allinjament mad-Direttivi 92/43/KEE u 2009/147/KE u wkoll mad-Direttiva 2008/56/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill[10].

(25) Il-Kummissjoni żviluppat qafas u gwida għad-determinazzjoni tal-kundizzjoni tajba tat-tipi ta' ħabitats protetti skont id-Direttiva 92/43/KEE u għad-determinazzjoni tal-kwalità u l-kwantità suffiċjenti tal-ħabitats tal-ispeċi li jaqgħu fil-kamp ta' applikazzjoni ta' dik id-Direttiva. Il-miri għar-restawr għal dawk it-tipi ta' ħabitats u l-ħabitats tal-ispeċi jistgħu jiġu stabbiliti abbażi ta' dak il-qafas u dik il-gwida. Madankollu, tali restawr mhux ser ikun biżżejjed biex ireġġa' lura t-telf tal-bijodiversità u biex jirkupraw l-ekosistemi kollha. Għalhekk, sabiex tissaħħaħ il-bijodiversità fuq l-iskala ta' ekosistemi usa', jenħtieġ li jiġu stabbiliti obbligi addizzjonali li jkunu bbażati fuq indikaturi speċifiċi.

---

8 Id-Direttiva tal-Kunsill 92/43/KEE tal-21 ta' Mejju 1992 dwar il-konservazzjoni tal-ħabitat naturali u tal-fawna u l-flora selvaġġa (ĠU L 206, 22.7.1992, p. 7).

9 Id-Direttiva 2009/147/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-30 ta' Novembru 2009 dwar il-konservazzjoni tal-għasafar selvaġġi (ĠU L 20, 26.1.2010, p. 7).

10 Id-Direttiva 2008/56/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-17 ta' Ġunju 2008 li tistabbilixxi Qafas għal Azzjoni Komunitarja fil-qasam tal-Politika tal-Ambjent Marin (Direttiva Kwadru dwar l-Istrateġija Marina) (ĠU L 164, 25.6.2008, p. 19).

(26) Filwaqt li jibnu fuq id-Direttivi 92/43/KEE u 2009/147/KE u sabiex jappoġġaw il-kisba tal-objettivi stabbiliti f'dawk id-Direttivi, l-Istati Membri jenħtieġ li jistabbilixxu miżuri ta' restawr biex jiżguraw l-irkupru tal-ħabitats u tal-ispeċi protetti, fosthom għasafar selvaġġi, fiż-żoni tal-Unjoni, ukoll f'żoni li jaqgħu barra minn Natura 2000.

(27) Id-Direttiva 92/43/KEE għandha l-għan li żżomm fi stat tajjeb u tirrestawra, fi stat ta' konservazzjoni favorevoli, il-ħabitats naturali u l-ispeċi ta' fawna u flora selvaġġi ta' interess għall-Unjoni. Madankollu, ma tistabbilixxix skadenza għall-kisba ta' dak il-għan. Bl-istess mod, id-Direttiva 2009/147/KE ma tistabbilixxix skadenza għall-irkupru tal-popolazzjonijiet tal-għasafar fl-Unjoni.

(28) Jenħtieġ li jiġu stabbiliti skadenzi għall-istabbiliment ta' miżuri ta' restawr fi ħdan is-siti ta' Natura 2000 u barra minnhom, sabiex gradwalment tittejjeb il-kundizzjoni tat-tipi ta' ħabitats protetti madwar l-Unjoni u sabiex dawn jiġu stabbiliti mill-ġdid sakemm tintlaħaq l-erja ta' referenza favorevoli meħtieġa biex jinkiseb stat ta' konservazzjoni favorevoli ta' dawk it-tipi ta' ħabitats fl-Unjoni. Jenħtieġ li l-Istati Membri, kif xieraq, sal-2030, jagħtu prijorità lil żoni ta' tipi ta' ħabitats li mhumiex f'kundizzjoni tajba u li jinsabu f'siti ta' Natura 2000 meta jistabbilixxu miżuri ta' restawr, minħabba r-rwol essenzjali ta' dawk is-siti għall-konservazzjoni tan-natura u l-fatt li skont il-liġi eżistenti tal-Unjoni diġà hemm obbligu li jiġu stabbiliti sistemi effettivi biex tiġi żgurata l-effettività fit-tul tal-miżuri ta' restawr fis-siti ta' Natura 2000. Sabiex tingħata l-flessibbiltà meħtieġa lill-Istati Membri biex jagħmlu sforzi ta' restawr fuq skala kbira, jenħtieġ li l-Istati Membri jżommu l-possibbiltà li jistabbilixxu miżuri ta' restawr f'żoni ta' tipi ta' ħabitats li mhumiex f'kundizzjoni tajba u li jinsabu barra missiti ta' Natura 2000, meta jkun iġġustifikat minn ċirkostanzi u kundizzjonijiet lokali speċifiċi. Barra minn hekk, huwa xieraq li t-tipi ta' ħabitats jiġu raggruppati skont l-ekosistema li huma parti minnha u li jiġu stabbiliti l-miri bbażati fuq iż-żona marbuta biż-żmien u kkwantifikati għal gruppi ta' tipi ta' ħabitats. Dan ser jippermetti lill-Istati Membri jagħżlu liema ħabitats iridu jirrestawraw l-ewwel fi ħdan il-grupp.

(29) Ir-rekwiżiti stabbiliti għall-ħabitats tal-ispeċi li jaqgħu fil-kamp ta' applikazzjoni tad-Direttiva 92/43/KEE u għall-ħabitats tal-għasafar selvaġġi li jaqgħu fil-kamp ta' applikazzjoni tad-Direttiva 2009/147/KE jenħtieġ li jkunu simili, filwaqt li titqies b'mod speċjali l-konnettività meħtieġa bejn iż-żewġ ħabitats sabiex il-popolazzjonijiet tal-ispeċi jiżviluppaw tajjeb.

(30) Huwa meħtieġ li l-miżuri ta' restawr għat-tipi ta' ħabitats ikunu adegwati u xierqa biex dawk it-tipi ta' ħabitats jiksbu kundizzjoni tajba u li l-erjas ta' referenza favorevoli jiġu stabbiliti kemm jista' jkun malajr, bl-għan li jintlaħaq l-istat ta' konservazzjoni favorevoli ta' dawk it-tipi ta' ħabitats. Huwa importanti li l-miżuri ta' restawr ikunu dawk meħtieġa biex jiġu ssodisfati l-miri bbażati fuq iż-żona marbuta biż-żmien u kkwantifikati. Huwa meħtieġ ukoll li l-miżuri ta' restawr għall-ħabitats tal-ispeċi jkunu adegwati u xierqa biex jilħqu l-kwalità u l-kwantità suffiċjenti malajr kemm jista' jkun bl-għan li jintlaħaq l-istat ta' konservazzjoni favorevoli tal-ispeċi.

(31) Il-miżuri ta' restawr stabbiliti skont dan ir-Regolament biex jirrestawraw jew iżommu fi stat tajjeb ċerti tipi ta' ħabitats elenkati fl-Anness I, bħal tipi ta' ħabitats ta' mergħat, heaths jew artijiet mistagħdra, jistgħu f'ċerti każijiet jeħtieġu t-tneħħija ta' foresta sabiex terġa' tiddaħħal ġestjoni mmexxija mill-konservazzjoni, li tista' tinkludi attivitajiet bħal ħsad jew ragħa. Kemm ir-restawr tan-natura kif ukoll il-waqfien tad-deforestazzjoni huma objettivi ambjentali importanti li jsaħħu lil xulxin. Il-Kummissjoni ser tistabbilixxi linji gwida, kif imsemmi fil-premessa 36 tar-Regolament (UE) 2023/1115 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill[11], sabiex tiċċara l-interpretazzjoni tad-definizzjoni ta' "użu agrikolu" stabbilita f'dak ir-Regolament, b'mod partikolari fir-rigward tal-konverżjoni ta' foresta għal art li l-iskop tagħha mhuwiex użu agrikolu.

[11] Ir-Regolament (UE) 2023/1115 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-31 ta' Mejju 2023 dwar it-tqegħid fis-suq tal-Unjoni u l-esportazzjoni mill-Unjoni ta' ċerti komoditajiet u prodotti assoċjati mad-deforestazzjoni u d-degradazzjoni tal-foresti u li jħassar ir-Regolament (UE) Nru 995/2010 (ĠU L 150, 9.6.2023, p. 206).

(32) Huwa importanti li jiġi żgurat li l-miżuri ta' restawr stabbiliti skont dan ir-Regolament iwasslu għal titjib konkret u li jista' jitkejjel fil-kundizzjoni tal-ekosistemi, kemm fil-livell taż-żoni individwali soġġetti għar-restawr kif ukoll fil-livelli nazzjonali u tal-Unjoni.

(33) Sabiex jiġi żgurat li l-miżuri ta' restawr ikunu effiċjenti u li r-riżultati tagħhom ikunu jistgħu jitkejlu maż-żmien, huwa essenzjali li ż-żoni li huma soġġetti għal tali miżuri ta' restawr, bl-għan li tittejjeb il-kundizzjoni tal-ħabitats li jaqgħu fil-kamp ta' applikazzjoni tal-Anness I tad-Direttiva 92/43/KEE, biex jiġu stabbiliti mill-ġdid dawk il-ħabitats u biex tittejjeb il-konnettività tagħhom, juru titjib kontinwu sakemm tintlaħaq kundizzjoni tajba.

(34) Huwa essenzjali wkoll li ż-żoni li huma soġġetti għal miżuri ta' restawr bil-ħsieb li jittejbu l-kwalità u l-kwantità tal-ħabitats tal-ispeċi li jaqgħu fil-kamp ta' applikazzjoni tad-Direttiva 92/43/KEE, kif ukoll il-ħabitats tal-għasafar selvaġġi li jaqgħu fil-kamp ta' applikazzjoni tad-Direttiva 2009/147/KE, juru titjib kontinwu biex jikkontribwixxu għall-kisba ta' kwantità u kwalità suffiċjenti tal-ħabitats ta' tali speċi.

(35) Huwa importanti li jiġi żgurat li ż-żoni koperti mit-tipi ta' ħabitats li jaqgħu fil-kamp ta' applikazzjoni tad-Direttiva 92/43/KEE li huma f'kundizzjoni tajba fit-territorju Ewropew tal-Istati Membri u l-Unjoni kollha kemm hi, jiżdiedu gradwalment sakemm tintlaħaq l-erja ta' referenza favorevoli għal kull tip ta' ħabitat u mill-inqas 90 % fil-livell tal-Istati Membri ta' żoni bħal dawn jkunu f'kundizzjoni tajba, sabiex dawk it-tipi ta' ħabitats fl-Unjoni jkunu jistgħu jilħqu stat ta' konservazzjoni favorevoli. Jenħtieġ li l-Istati Membri, fejn debitament ġustifikat u għal tipi ta' ħabitats li huma komuni u b’firxa wiesgħafl-Unjoni u li jkopru aktar minn 3 % tat-territorju Ewropew tal-Istat Membru kkonċernat, jitħallew japplikaw perċentwal inqas minn 90 % għaż-żona li trid tkun f'kundizzjoni tajba għat-tipi ta' ħabitats individwali elenkati fl-Anness I ta' dan ir-Regolament jekk dak il-perċentwal ma jwaqqafx milli jintlaħaq jew jinżamm fil-livell bijoġeografiku nazzjonali stat ta' konservazzjoni favorevoli għal dawk it-tipi ta' ħabitats, kif iddeterminat skont l-Artikolu 1, il-punt (e), tad-Direttiva 92/43/KEE. Jekk Stat Membru japplika dik id-deroga, l-Istat Membru jenħtieġ li jiġġustifikaha fil-pjan nazzjonali ta' restawr tiegħu.

(36) Huwa importanti li jiġi żgurat li l-kwalità u l-kwantità tal-ħabitats tal-ispeċi li jaqgħu fil-kamp ta' applikazzjoni tad-Direttiva 92/43/KEE, kif ukoll tal-ħabitats tal-għasafar selvaġġi li jaqgħu fil-kamp ta' applikazzjoni tad-Direttiva 2009/147/KE, fit-territorju Ewropew kollu tal-Istati Membri u fl-Unjoni kollha kemm hi, jiżdiedu gradwalment sakemm ikunu biżżejjed biex jiżguraw is-sopravivenza fit-tul ta' dawk l-ispeċi.

(37) Huwa importanti li l-Istati Membri jistabbilixxu miżuri li għandhom l-għan li jiżguraw li ż-żoni koperti mit-tipi ta' ħabitats li jaqgħu fil-kamp ta' applikazzjoni ta' dan ir-Regolament soġġetti għal miżuri ta' restawr juru titjib kontinwu fil-kundizzjoni sakemm jilħqu kundizzjoni tajba, u li l-Istati Membri jistabbilixxu miżuri li għandhom l-għan li jiżguraw li ladarba jkunu laħqu kundizzjoni tajba, dawk it-tipi ta' ħabitats ma jiddeterjorawx b'mod sinifikanti, sabiex ma jipperikolawx iż-żamma fit-tul jew il-kisba ta' kundizzjoni tajba. In-nuqqas ta' kisba ta' dawk l-eżiti ma jimplikax nuqqas ta' konformità mal-obbligu li jiġu stabbiliti miżuri xierqa biex jintlaħqu dawk l-eżiti. Huwa importanti wkoll li l-Istati Membri jistinkaw biex jagħmlu sforzi bl-għan li jipprevjenu deterjorament sinifikanti ta' żoni koperti minn dawn it-tipi ta' ħabitats li huma diġà f'kundizzjoni tajba jew inkella mhumiex f'kundizzjoni tajba iżda għadhom mhux soġġetti għal miżuri ta' restawr. Dawn il-miżuri huma importanti biex ma jiżdidux il-ħtiġijiet ta' restawr fil-futur u jenħtieġ li jiffokaw fuq żoni ta' tipi ta' ħabitats, kif identifikati mill-Istati Membri fil-pjanijiet nazzjonali ta' restawr tagħhom, liema restawr huwa meħtieġ sabiex jintlaħqu l-miri ta' restawr. Huwa xieraq li titqies il-possibbiltà ta' *force majeure*, bħal diżastri naturali, li tista' tirriżulta fid-deterjorament ta' żoni koperti minn dawk it-tipi ta' ħabitats, kif ukoll it-trasformazzjonijiet inevitabbli tal-ħabitats li huma kkawżati direttament mit-tibdil fil-klima. Barra mis-siti ta’ Natura 2000 huwa xieraq li jitqies ukoll ir-riżultat ta' pjan jew proġett ta' interess pubbliku prevalenti li għalih ma jkun hemm disponibbli ebda soluzzjoni alternattiva li tkun ta' inqas dannu. Għal żoni soġġetti għal miżuri ta' restawr, jenħtieġ li dan jiġi determinat skont il-każ. Għal siti ta' Natura 2000, il-pjanijiet u l-proġetti huma awtorizzati f'konformità mal-Artikolu 6(4) tad-Direttiva 92/43/KEE. Huwa xieraq li jiġi żgurat li l-Istati Membri jżommu l-possibbiltà, fin-nuqqas ta' alternattivi, li japplikaw ir-rekwiżit tan-nuqqas ta' deterjorament fil-livell ta' kull reġjun bijoġeografiku tat-territorju tagħhom għal kull tip ta' ħabitat u għal kull ħabitat ta' speċi. Tali possibbiltà jenħtieġ li tkun permessa taħt ċerti kundizzjonijiet, inkluż li jittieħdu miżuri ta' kumpens għal kull okkorrenza ta' deterjorament sinifikanti. Meta, bħala riżultat mixtieq ta' miżura ta' restawr, żona tiġi ttrasformata minn tip ta' ħabitat wieħed li jaqa' fil-kamp ta' applikazzjoni ta' dan ir-Regolament għal tip ta’ ħabitat ieħor li jaqa' fil-kamp ta' applikazzjoni ta' dan ir-Regolament, jenħtieġ li ż-żona ma titqiesx li tkun iddeterjorat.

(38) Għall-finijiet tad-derogi mill-obbligi ta' titjib kontinwu u nuqqas ta' deterjorament barra mis-siti ta' Natura 2000 skont dan ir-Regolament, l-impjanti għall-produzzjoni tal-enerġija minn sorsi rinnovabbli, il-konnessjoni tagħhom mal-grid, il-grid relatata nnifisha u l-assi tal-ħżin jenħtieġ li jitqiesu mill-Istati Membri bħala ta' interess pubbliku prevalenti. Jenħtieġ li l-Istati Membri jkunu jistgħu jiddeċiedu li jirrestrinġu l-applikazzjoni ta' dik il-preżunzjoni f'ċirkostanzi debitament ġustifikati u speċifiċi, bħal għal raġunijiet marbutin mad-difiża nazzjonali. Barra minn hekk, jenħtieġ li l-Istati Membri jkunu jistgħu jeżentaw dawn il-proġetti tal-enerġija rinnovabbli mill-obbligu li ma jkunux disponibbli soluzzjonijiet alternattivi ta' inqas dannu għall-finijiet tal-applikazzjoni ta' dawn id-derogi, dment li l-proġetti jkunu ġew soġġetti għal valutazzjoni ambjentali strateġika jew valutazzjoni tal-impatt ambjentali. Jekk jitqies li dawn l-impjanti huma ta' interess pubbliku prevalenti u, fejn applikabbli, jiġi limitat ir-rekwiżit li jiġu valutati soluzzjonijiet alternattivi ta' inqas dannu, dan jippermetti lil dawn il-proġetti li jibbenefikaw minn valutazzjoni simplifikata fir-rigward tad-derogi għall-valutazzjoni tal-interess pubbliku prevalenti skont dan ir-Regolament.

(39) L-attivitajiet li għandhom id-difiża jew is-sigurtà nazzjonali bħala l-uniku għan tagħhom jenħtieġ li jingħataw l-ogħla prijorità. Għalhekk, meta jiġu stabbiliti miżuri ta' restawr, jenħtieġ li l-Istati Membri jkunu jistgħu jeżentaw żoni użati għal tali attivitajiet, jekk dawk il-miżuri jitqiesu inkompatibbli mal-użu militari kontinwu taż-żoni inkwistjoni. Barra minn hekk, għall-fini tal-applikazzjoni tad-dispożizzjonijiet ta' dan ir-Regolament dwar id-derogi mill-obbligi ta' titjib kontinwu u nuqqas ta' deterjorament barra mis-siti ta’ -Natura 2000, l-Istati Membri jenħtieġ li jitħallew jippreżumu li l-pjanijiet u l-proġetti li jikkonċernaw tali attivitajiet huma ta' interess pubbliku prevalenti. Jenħtieġ li l-Istati Membri jkunu jistgħu wkoll jeżentaw tali pjanijiet u proġetti mill-obbligu li mhumiex disponibbli soluzzjonijiet alternattivi ta' inqas dannu. Madankollu, jekk japplikaw din l-eżenzjoni, jenħtieġ li l-Istati Membri jkunu meħtieġa jistabbilixxu miżuri, sa fejn ikun raġonevoli u prattikabbli, bl-għan li jimmitigaw l-impatt ta' dawk il-pjanijiet u l-proġetti fuq it-tipi ta' ħabitats.

(40) L-Istrateġija tal-UE għall-Bijodiversità għall-2030 tenfasizza l-ħtieġa għal azzjoni aktar b'saħħitha biex jiġu restawrati ekosistemi tal-baħar degradati, inkluż ekosistemi rikki fil-karbonju u żoni importanti ta' riproduzzjoni u tkabbir tal-ħut. Dik l-istrateġija tistabbilixxi wkoll li l-Kummissjoni għandha tipproponi pjan ta' azzjoni ġdid għall-konservazzjoni tar-riżorsi tas-sajd u għall-protezzjoni tal-ekosistemi tal-baħar.

(41) It-tipi ta' ħabitats tal-baħar elenkati fl-Anness I tad-Direttiva 92/43/KEE huma definiti b'mod wiesa' u jinkludu ħafna subtipi ekoloġikament differenti b'potenzjal ta' restawr differenti, li jagħmilha diffiċli għall-Istati Membri biex jistabbilixxu miżuri ta' restawr xierqa fil-livell ta' dawk it-tipi ta' ħabitats. Għalhekk, it-tipi ta' ħabitats tal-baħar elenkati fl-Anness I ta' dik id-Direttiva jenħtieġ li jiġu speċifikati aktar billi jintużaw il-livelli rilevanti tal-klassifikazzjoni tas-sistema Ewropea ta' informazzjoni dwar in-natura (EUNIS) tal-ħabitats tal-baħar. L-Istati Membri jenħtieġ li jistabbilixxu erjas ta' referenza favorevoli biex jintlaħaq l-istat ta' konservazzjoni favorevoli ta' kull wieħed minn dawk it-tipi ta' ħabitats, sa fejn dawk iż-żoni ta' referenza ma jkunux diġà indirizzati f'leġiżlazzjoni oħra tal-Unjoni. Il-grupp ta' tipi ta' ħabitats ta' sedimenti rotob fil-baħar, li jikkorrispondu għal ċerti tipi ġenerali ta' ħabitats bentiċi speċifikati skont id-Direttiva 2008/56/KE, huwa rappreżentat b'mod wiesa' fl-ilmijiet tal-baħar ta' diversi Stati Membri. Jenħtieġ għaldaqstant li l-Istati Membri jitħallew jillimitaw il-miżuri ta' restawr li jiġu stabbiliti gradwalment, għal proporzjon iżgħar taż-żona ta' dawn it-tipi ta' ħabitats li mhumiex f'kundizzjoni tajba, dment li dan ma jwaqqafx milli jinkiseb jew jinżamm stat ambjentali tajjeb, kif determinat skont id-Direttiva 2008/56/KE, partikolarment b'kont meħud tal-valuri ta' limitu għad-deskritturi għad-determinazzjoni ta' stat ambjentali tajjeb imsemmi fil-punti 1 u 6 tal-Anness I ta' dik id-Direttiva, stipulati f'konformità mal-Artikolu 9(3) ta' dik id-Direttiva, għal-livell tat-telf ta' dawn it-tipi ta' ħabitats, għall-effetti negattivi fuq il-kundizzjoni ta' dawn it-tipi ta' ħabitats u għal-livell massimu permissibbli ta' dawk l-effetti negattivi.

(42) Fejn il-protezzjoni ta' ħabitats kostali u tal-baħar teħtieġ li l-attivitajiet tas-sajd jew tal-akkwakultura jkunu regolati, tapplika l-politika komuni tas-sajd (PKS). Ir-Regolament (UE) Nru 1380/2013 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill[12] jipprevedi, b'mod partikolari, li l-PKS trid timplimenta l-approċċ ibbażat fuq l-ekosistema għall-ġestjoni tas-sajd sabiex jiġi żgurat li l-impatti negattivi tal-attivitajiet tas-sajd fuq l-ekosistema tal-baħar jiġu minimizzati. Dak ir-Regolament jipprevedi wkoll li dik il-PKS għandha tagħmel kull sforz biex tiżgura li l-attivitajiet tal-akkwakultura u tas-sajd jevitaw id-degradazzjoni tal-ambjent tal-baħar.

12 Ir-Regolament (UE) Nru 1380/2013 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-11 ta' Diċembru 2013 dwar il-Politika Komuni tas-Sajd, li jemenda r-Regolamenti tal-Kunsill (KE) Nru 1954/2003 u (KE) Nru 1224/2009 u li jħassar ir-Regolamenti tal-Kunsill (KE) Nru 2371/2002 u (KE) Nru 639/2004 u d-Deċiżjoni tal-Kunsill 2004/585/KE (ĠU L 354, 28.12.2013, p. 22).

(43) Sabiex jintlaħaq l-objettiv ta' rkupru kontinwu, fit-tul u sostnut ta' natura bijodiversa u reżiljenti, l-Istati Membri jenħtieġ li jagħmlu użu sħiħ mill-possibbiltajiet previsti skont il-PKS. L-Istati Membri għandhom il-possibbiltà, fil-kamp ta' applikazzjoni tal-kompetenza esklużiva tal-Unjoni fir-rigward tal-konservazzjoni tar-riżorsi bijoloġiċi tal-baħar, li jieħdu miżuri mhux diskriminatorji għall-konservazzjoni u għall-ġestjoni tal-istokkijiet tal-ħut u ż-żamma jew it-titjib tal-istat ta' konservazzjoni tal-ekosistemi tal-baħar fil-limitu ta' 12-il mil nawtiku. Barra minn hekk, l-Istati Membri li għandhom interess ta' ġestjoni dirett, kif definit fir-Regolament (UE) Nru 1380/2013, għandhom il-possibbiltà li jaqblu li jissottomettu rakkomandazzjonijiet konġunti għal miżuri ta' konservazzjoni meħtieġa għall-konformità mal-obbligi skont il-liġi ambjentali tal-Unjoni. Meta Stat Membru jinkludi miżuri ta' konservazzjoni meħtieġa biex jikkontribwixxi għall-objettivi ta' dan ir-Regolament fil-pjan nazzjonali ta' restawr tiegħu u dawk il-miżuri ta' konservazzjoni jirrikjedu l-preżentazzjoni ta' rakkomandazzjonijiet konġunti, l-Istat Membru kkonċernat jenħtieġ li jinvolvi ruħu f'konsultazzjoni u jippreżenta dawk ir-rakkomandazzjonijiet konġunti fi skadenza li tippermetti l-adozzjoni f'waqtha tagħhom qabel l-iskadenzi rispettivi tagħhom, bil-ħsieb li tiġi promossa l-koerenza bejn il-politiki differenti dwar il-konservazzjoni tal-ekosistemi tal-baħar. Tali miżuri għandhom jiġu vvalutati u adottati skont ir-regoli u l-proċeduri previsti skont il-PKS.

(44) Id-Direttiva 2008/56/KE tirrikjedi li l-Istati Membri jikkooperaw b'mod bilaterali u fi ħdan mekkaniżmi ta' kooperazzjoni reġjonali u subreġjonali, inkluż permezz ta' Konvenzjonijiet dwar Ibħra Reġjonali, jiġifieri l-Konvenzjoni għall-Protezzjoni tal-Ambjent Marin tal-Atlantiku tal-Grigal[13], il-Konvenzjoni dwar il-Protezzjoni tal-Ambjent Marin taż-Żona tal-Baħar Baltiku[14], il-Konvenzjoni għall-Protezzjoni tal-Ambjent tal-Baħar u tar-Reġjun Kostali tal-Mediterran[15] u l-Konvenzjoni għall-Protezzjoni tal-Baħar l-Iswed, iffirmata f'Bukarest fl-21 ta' April 1992, kif ukoll, fejn huma kkonċernati miżuri tas-sajd, fil-kuntest tal-gruppi reġjonali stabbiliti skont il-PKS.

(45) Huwa importanti li jiġu stabbiliti miżuri ta' restawr ukoll għall-ħabitats ta' ċerti speċi tal-baħar, bħall-klieb il-baħar u r-raj, li jaqgħu fil-kamp ta' applikazzjoni ta', pereżempju, il-Konvenzjoni dwar il-Konservazzjoni tal-Ispeċi Migratorji tal-Annimali Selvaġġi, iffirmata f'Bonn fit-23 ta' Ġunju 1979, jew il-listi tal-Konvenzjonijiet dwar Ibħra Reġjonali ta' speċi fil-periklu u mhedda, iżda barra mill-kamp ta' applikazzjoni tad-Direttiva 92/43/KEE, peress li għandhom funzjoni importanti fl-ekosistema.

(46) Sabiex jappoġġaw ir-restawr u n-nuqqas ta' deterjorament tal-ħabitats terrestri, tal-ilma ħelu, kostali u tal-baħar, l-Istati Membri għandhom il-possibbiltà li jidentifikaw żoni addizzjonali bħala "żoni protetti" jew "żoni protetti b'mod strett", jimplimentaw miżuri effettivi oħra ta' konservazzjoni bbażati fuq iż-żona, u jippromwovu miżuri ta' konservazzjoni tal-art privata.

---

13 ĠU L 104, 3.4.1998, p. 2.
14 ĠU L 73, 16.3.1994, p. 20.
15 ĠU L 240, 19.9.1977, p. 3.

(47) L-ekosistemi urbani jirrappreżentaw madwar 22 % tas-superfiċje tal-art tal-Unjoni u jikkostitwixxu ż-żona li fiha jgħixu l-maġġoranza taċ-ċittadini tal-Unjoni. L-ispazji ħodor urbani jinkludu, fost l-oħrajn, foresti urbani, parks u ġonna, azjendi agrikoli urbani, toroq bis-siġar, mergħat urbani u sisien tal-isġajriet urbani. Ekosistemi urbani bħall-ekosistemi l-oħra indirizzati f'dan ir-Regolament, jipprovdu ħabitats importanti għall-bijodiversità, b'mod partikolari l-pjanti, l-għasafar u l-insetti, inkluż id-dakkara. Dawn jipprovdu wkoll ħafna servizzi vitali oħra tal-ekosistemi, inkluż it-tnaqqis u l-kontroll tar-riskju ta' diżastri naturali bħal għargħar u effetti gżira ta' sħana, it-tkessiħ, ir-rikreazzjoni, il-filtrazzjoni tal-ilma u tal-arja, kif ukoll il-mitigazzjoni tat-tibdil fil-klima u l-adattament għalih. Iż-żieda tal-ispazju aħdar urban hija parametru importanti biex titkejjel iż-żieda fil-kapaċità tal-ekosistemi urbani li jipprovdu dawk is-servizzi vitali. Iż-żieda fil-kopertura veġetali f'żona urbana partikolari tnaqqas ir-ritmu tal-ilma tax-xeba' u b'hekk tnaqqas ir-riskju ta' tniġġis tax-xmajjar minn tifwir tal-ilma tal-maltemp u tgħin iżżomm it-temperaturi tas-sajf baxxi, tibni r-reżiljenza għall-klima, u tipprovdi spazju addizzjonali biex in-natura titkattar. Iż-żieda fil-livell tal-ispazju aħdar urban, f'ħafna każijiet, ser ittejjeb is-saħħa tal-ekosistema urbana. Min-naħa tagħhom, ekosistemi urbani b'saħħithom huma essenzjali biex jappoġġaw is-saħħa ta' ekosistemi Ewropej ewlenin oħra, pereżempju bil-konnessjoni ta' żoni naturali fil-kampanja tal-madwar, it-titjib tas-saħħa tax-xmajjar lil hinn mill-belt, il-provvista ta' kenn u spazju fertili għal speċi ta' għasafar u dakkara marbuta mal-ħabitats agrikoli u forestali, kif ukoll il-provvista ta' ħabitats importanti għall-għasafar migratorji.

(48) Jeħtieġ li jissaħħu bil-qawwa l-azzjonijiet biex jiżguraw li l-kopertura ta' spazji ħodor urbani, b'mod partikolari s-siġar, ma tibqax f'riskju li titnaqqas. Sabiex jiġi żgurat li l-ispazji ħodor urbani jkomplu jipprovdu s-servizzi tal-ekosistemi meħtieġa, it-telf tagħhom jenħtieġ li jitwaqqaf u jenħtieġ li jiġu restawrati u miżjuda, fost l-oħrajn permezz tal-integrazzjoni ta' infrastruttura ħadra u soluzzjonijiet ibbażati fuq in-natura, bħal bjut ħodor u ħitan ħodor fid-disinn tal-bini. Tali integrazzjoni tista' tikkontribwixxi biex tinżamm u tiżdied mhux biss iż-żona tal-ispazju aħdar urban iżda wkoll, jekk jiġu inklużi s-siġar, iż-żona ta' kopertura urbana bis-siġar.

(49) L-evidenza xjentifika tissuġġerixxi li d-dawl artifiċjali għandu impatt negattiv fuq il-bijodiversità. Id-dawl artifiċjali jista' jkollu impatt ukoll fuq is-saħħa tal-bniedem. Meta jkunu qed iħejju l-pjanijiet nazzjonali ta' restawr tagħhom skont dan ir-Regolament, jenħtieġ li l-Istati Membri jkunu jistgħu jikkunsidraw li jwaqqfu, inaqqsu jew jirrimedjaw it-tniġġis tad-dawl fl-ekosistemi kollha.

(50) L-Istrateġija tal-UE għall-Bijodiversità għall-2030 titlob li jsiru sforzi akbar sabiex jiġu rrestawrati l-ekosistemi tal-ilma ħelu u l-funzjonijiet naturali tax-xmajjar. Jenħtieġ li r-restawr tal-ekosistemi tal-ilma ħelu jinkludi sforzi biex tiġi restawrata l-konnettività naturali tax-xmajjar kif ukoll iż-żoni riparji u l-pjanuri tal-għargħar tagħhom, inkluż permezz tat-tneħħija ta' ostakli artifiċjali, sabiex jiġi appoġġat l-ilħuq ta' stat ta' konservazzjoni favorevoli għax-xmajjar, għal-lagi u għall-ħabitats alluvjali u għall-ispeċi li jgħixu f'dawk il-ħabitats protetti bid-Direttivi 92/43/KEE u 2009/147/KE, u l-kisba ta' wieħed mill-objettivi ewlenin tal-Istrateġija tal-UE għall-Bijodiversità għall-2030, jiġifieri, ir-restawr ta' mill-inqas 25 000 km ta' xmajjar ġierja, meta mqabbel mal-2020 meta ġiet adottata l-Istrateġija tal-UE għall-Bijodiversità għall-2030. Meta jneħħu l-ostakli, l-Istati Membri jenħtieġ li jindirizzaw primarjament l-ostakli obsoleti, li huma dawk li ma għadhomx meħtieġa għall-ġenerazzjoni tal-enerġija rinnovabbli, għan-navigazzjoni interna, għall-provvista tal-ilma jew użi oħra.

(51) Fl-Unjoni, id-dakkara naqsu b'mod drammatiku f'dawn l-aħħar għexieren ta' snin, b'waħda minn kull tliet speċi ta' naħal u speċi tal-friefet li qed jonqsu u waħda minn kull għaxar speċi bħal dawn fix-xifer tal-estinzjoni. Id-dakkara huma essenzjali għall-funzjonament tal-ekosistemi terrestri, għall-benesseri tal-bniedem u għas-sigurtà tal-ikel, billi jdakkru l-pjanti selvaġġi u kkultivati. Ir-Rapport tal-2021 ibbażat fuq l-output tal-proġett ta’ Sistema Integrata għall-Kontabbiltà Kapitali Naturali (INCA), imwettaq b'mod konġunt mis-servizzi tal-Kummissjoni u mill-Aġenzija Ewropea għall-Ambjent (EEA), juri li kważi EUR 5 000 000 000 tal-output agrikolu annwali tal-Unjoni huma attribwiti direttament għall-insetti dakkara.

(52) Bil-komunikazzjoni tagħha tal-1 ta' Ġunju 2018, il-Kummissjoni nediet l-Inizjattiva tal-UE dwar il-Pollinaturi b'reazzjoni għal sejħiet mill-Parlament Ewropew u mill-Kunsill biex jiġi indirizzat it-tnaqqis tad-dakkara. Ir-rapport ta' progress tas-27 ta' Mejju 2021 dwar l-implimentazzjoni ta' dik l-inizjattiva wera li għad fadal sfidi sinifikanti biex jiġu indirizzati l-kawżi ewlenin tat-tnaqqis tad-dakkara, inkluż dwar l-użu tal-pestiċidi. Kemm il-Parlament Ewropew, fir-riżoluzzjoni tiegħu tad-9 ta' Ġunju, kif ukoll il-Kunsill, fil-konklużjonijiet tiegħu tas-17 ta' Diċembru 2020 dwar ir-Rapport Speċjali Nru 15/2020 tal-Qorti Ewropea tal-Awdituri, appellaw għal azzjoni aktar b'saħħitha biex jiġi indirizzat it-tnaqqis tad-dakkara, l-istabbiliment ta' qafas ta' monitoraġġ fl-Unjoni kollha għad-dakkara, u objettivi u indikaturi ċari rigward l-impenn biex jitreġġa' lura t-tnaqqis tad-dakkara. Fir-Rapport Speċjali tagħha maħruġ fl-2020, il-Qorti Ewropea tal-Awdituri rrakkomandat li l-Kummissjoni tistabbilixxi mekkaniżmi xierqa ta' governanza u monitoraġġ għal azzjonijiet biex jiġi indirizzat it-theddid għad-dakkara. Fil-komunikazzjoni tagħha tal-24 ta' Jannar 2023, il-Kummissjoni ppreżentat Inizjattiva riveduta tal-UE dwar il-Pollinaturi bit-titlu "Reviżjoni tal-Inizjattiva tal-UE dwar il-Pollinaturi Patt ġdid għall-pollinaturi", li tistipula azzjonijiet li għandhom jittieħdu mill-Unjoni u mill-Istati Membri tagħha biex jitreġġa' lura t-tnaqqis tad-dakkara sal-2030.

(53) Il-proposta għal Regolament tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill dwar l-użu sostenibbli tal-prodotti għall-protezzjoni tal-pjanti għandha l-għan li tirregola waħda mill-kawżi ewlenin tat-tnaqqis tad-dakkara billi tipprojbixxi l-użu tal-pestiċidi f'żoni ekoloġikament sensittivi, li ħafna minnhom huma koperti minn dan ir-Regolament, pereżempju ż-żoni li jsostnu l-ispeċi ta' dakkara li l-Listi Ħomor Ewropej tal-ispeċi jikklassifikaw bħala mhedda.

(54) Ekosistemi agrikoli sostenibbli, reżiljenti u bijodiversi huma meħtieġa biex jipprovdu ikel sikur, sostenibbli, nutrittiv u affordabbli. Ekosistemi agrikoli rikki fil-bijodiversità jżidu wkoll ir-reżiljenza tal-agrikoltura għat-tibdil fil-klima u r-riskji ambjentali, filwaqt li jiżguraw is-sikurezza u s-sigurtà tal-ikel u joħolqu impjiegi ġodda fiż-żoni rurali, b'mod partikolari impjiegi marbuta mal-biedja organika kif ukoll mat-turiżmu rurali u r-rikreazzjoni. Għalhekk, l-Unjoni jeħtieġ li ttejjeb il-bijodiversità tal-artijiet agrikoli tagħha, permezz ta' varjetà ta' prattiki eżistenti li huma ta' benefiċċju għat-titjib tal-bijodiversità jew kompatibbli miegħu, inkluż permezz tal-użu tal-agrikoltura estensiva. L-agrikoltura estensiva hija vitali għaż-żamma fi stat tajjeb ta' ħafna speċi u ħabitats f'żoni rikki fil-bijodiversità. Hemm ħafna prattiki agrikoli estensivi li għandhom benefiċċji multipli u sinifikanti għall-protezzjoni tal-bijodiversità, tas-servizzi tal-ekosistemi u tal-karatteristiċi tal-pajsaġġ, bħall-agrikoltura ta' preċiżjoni, il-biedja organika, l-agroekoloġija, l-agroforestrija u l-mergħat permanenti ta' intensità baxxa. Prattiki bħal dawn ma għandhomx l-għan li jwaqqfu l-użu tal-art agrikola iżda pjuttost li jadattaw dan it-tip ta' użu għall-benefiċċju tal-funzjonament u l-produttività fit-tul tal-ekosistemi agrikoli. Skemi ta' finanzjament li huma finanzjarjament attraenti għas-sidien, il-bdiewa u maniġers oħra tal-art biex jinvolvu ruħhom b'mod volontarju f'prattiki bħal dawn huma importanti biex jinkisbu l-benefiċċji fit-tul tar-restawr.

(55) Jeħtieġ li jiġu stabbiliti miżuri ta' restawr biex tittejjeb il-bijodiversità tal-ekosistemi agrikoli madwar l-Unjoni, inkluż fiż-żoni mhux koperti minn tipi ta' ħabitats li jaqgħu fil-kamp ta' applikazzjoni tad-Direttiva 92/43/KEE. Fin-nuqqas ta' metodu komuni għall-valutazzjoni tal-kundizzjoni tal-ekosistemi agrikoli li jippermetti l-istabbiliment ta' miri speċifiċi ta' restawr għall-ekosistemi agrikoli, huwa xieraq li jiġi stabbilit obbligu ġenerali biex tittejjeb il-bijodiversità fl-ekosistemi agrikoli u jitkejjel l-issodisfar ta' dak l-obbligu abbażi ta' għażla ta' indikaturi mill-indiċi tal-friefet tal-mergħat, il-ħażna tal-karbonju organiku fil-ħamrija minerali użata fl-artijiet tal-għelejjel jew is-sehem ta' art agrikola b'karatteristiċi tal-pajsaġġ b'diversità għolja.

(56) Peress li l-għasafar tal-art agrikola huma indikaturi ewlenin magħrufa u rikonoxxuti sew tas-saħħa tal-ekosistemi agrikoli, huwa xieraq li jiġu stabbiliti miri għall-irkupru tagħhom. Jenħtieġ li l-obbligu li jintlaħqu dawn il-miri japplika għall-Istati Membri, mhux għall-bdiewa individwali. L-Istati Membri jenħtieġ li jilħqu dawk il-miri billi jistabbilixxu miżuri effettivi ta' restawr fuq ir-raba', filwaqt li jaħdmu mal-bdiewa u partijiet ikkonċernati oħra u jappoġġawhom fit-tfassil u l-implimentazzjoni tagħhom fuq il-post.

(57) Il-karatteristiċi tal-pajsaġġ b'diversità kbira f'art agrikola, inkluż biċċiet art ta' lqugħ, raba' mistrieħ rotazzjonali jew mhux rotazzjonali, ringieli ta' sġajriet, siġar individwali jew gruppi ta' siġar, ringieli ta' siġar, ġmiem madwar l-għelieqi, irqajja', fosos, xmajriet, artijiet mistagħdra żgħar, għelieqi mtarrġa, cairns, ħitan tal-ġebel, għadajjar żgħar u karatteristiċi kulturali, jipprovdu spazju għal pjanti u annimali selvaġġi, inkluż dakkara, jipprevjenu l-erożjoni u t-tnaqqis tal-ħamrija, jiffiltraw l-arja u l-ilma, jappoġġaw il-mitigazzjoni tat-tibdil fil-klima u l-adattament għalih, u l-produttività agrikola tal-għelejjel li jiddependu mid-dakkara. Il-karatteristiċi produttivi jistgħu jitqiesu wkoll bħala karatteristiċi tal-pajsaġġ b'diversità kbira taħt ċerti kundizzjonijiet.

(58) Il-politika agrikola komuni (PAK) għandha l-għan li tappoġġa u ssaħħaħ il-protezzjoni ambjentali, inkluż il-bijodiversità. Fost l-objettivi speċifiċi tagħha, il-politika għandha l-kontribut għall-waqfien u t-treġġigħ lura tat-telf tal-bijodiversità, it-tisħiħ tas-servizzi tal-ekosistemi u l-preservazzjoni tal-ħabitats u l-pajsaġġi. L-istandard Nru 8 il-ġdid tal-kondizzjonalità tal-PAK għal Kundizzjonijiet Agrikoli u Ambjentali Tajba tal-Art (KAAT 8), stipulat fl-Anness III tar-Regolament (UE) 2021/2115 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill[16], jirrikjedi li l-benefiċjarji ta' pagamenti relatati maż-żona jkollhom mill-inqas 4 % tar-raba' li jinħadem fil-livell tal-azjenda agrikola ddedikat għal żoni u karatteristiċi mhux produttivi, bħal raba' mistrieħ, u li jżommu l-karatteristiċi tal-pajsaġġ eżistenti. Is-sehem ta' 4 % li jrid jiġi attribwit għall-konformità mal-istandard 8 tal-KAAT jista' jitnaqqas għal 3 % jekk jiġu ssodisfati ċerti prerekwiżiti. Dak l-obbligu ser jikkontribwixxi biex l-Istati Membri jilħqu xejra pożittiva fil-karatteristiċi tal-pajsaġġ b'diversità kbira fuq l-art agrikola. Barra minn hekk, skont il-PAK, l-Istati Membri għandhom il-possibbiltà li jistabbilixxu ekoskemi għall-prattiki agrikoli mwettqa minn bdiewa fuq żoni agrikoli li jistgħu jinkludu ż-żamma fi stat tajjeb u l-ħolqien ta' karatteristiċi tal-pajsaġġ jew żoni mhux produttivi. B'mod simili, fil-pjanijiet strateġiċi tal-PAK tagħhom, l-Istati Membri jistgħu jinkludu wkoll impenji agroambjentali klimatiċi, inkluż il-ġestjoni mtejba tal-karatteristiċi tal-pajsaġġ li jmorru lil hinn mill-istandard 8 tal-KAAT jew l-ekoskemi. Il-proġetti taħt is-subprogramm "Natura u Bijodiversità" tal-Programm LIFE, stabbilit bir-Regolament (UE) 2021/783 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill[17], ser jgħinu wkoll biex il-bijodiversità tal-Ewropa fl-art agrikola titqiegħed fit-triq tal-irkupru sal-2030, billi jappoġġaw l-implimentazzjoni tad-Direttivi 92/43/KEE u 2009/147/KE kif ukoll l-Istrateġija tal-UE għall-Bijodiversità għall-2030.

---

16 Ir-Regolament (UE) 2021/2115 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-2 ta' Diċembru 2021 li jistabbilixxi regoli dwar l-appoġġ għall-pjanijiet strateġiċi li għandhom jitfasslu mill-Istati Membri skont il-Politika Agrikola Komuni (Pjanijiet Strateġiċi tal-PAK) u ffinanzjati mill-Fond Agrikolu Ewropew ta' Garanzija (FAEG) u mill-Fond Agrikolu Ewropew għall-Iżvilupp Rurali (FAEŻR) u li jħassar ir-Regolamenti (UE) Nru 1305/2013 u (UE) Nru 1307/2013 (ĠU L 435, 6.12.2021, p. 1).

17 Ir-Regolament (UE) 2021/783 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tad-29 ta' April 2021 li jistabbilixxi Programm għall-Ambjent u l-Azzjoni dwar il-Klima (LIFE), u li jħassar ir-Regolament (UE) Nru 1293/2013 (ĠU L 172, 17.5.2021, p. 53).

(59) Ir-restawr u t-tixrib mill-ġdid tal-ħamrija organika, kif definit fil-Linji Gwida tal-IPCC tal-2006 għall-Inventarji Nazzjonali tal-Gassijiet Serra, fl-użu agrikolu, jiġifieri fl-użu ta' art bil-ħaxix u art tal-għelejjel, li jikkostitwixxi torbieri skulati, jgħinu biex jinkisbu benefiċċji sinifikanti għall-bijodiversità, tnaqqis importanti fl-emissjonijiet tal-gassijiet b'effett ta' serra u benefiċċji ambjentali oħra, filwaqt li fl-istess ħin jikkontribwixxu għal pajsaġġ agrikolu divers. L-Istati Membri jistgħu jagħżlu minn firxa wiesgħa ta' miżuri ta' restawr għat-torbieri skulati fl-użu agrikolu, li jvarjaw mill-konverżjoni tal-art tal-għelejjel għal art bil-ħaxix permanenti u miżuri ta' estensifikazzjoni akkumpanjati minn tnaqqis fl-iskular, għat-tixrib mill-ġdid sħiħ bl-opportunità ta' użu ta' kultivazzjoni tal-għadajjar, jew l-istabbiliment ta' veġetazzjoni li tifforma l-pit. L-aktar benefiċċji klimatiċi sinifikanti jinħolqu billi tiġi restawrata u mxarrba mill-ġdid l-art tal-għelejjel u wara tiġi restawrata l-art bil-ħaxix għal użu intensiv. Sabiex tkun tista' ssir implimentazzjoni flessibbli tal-mira ta' restawr għat-torbieri skulati f'użu agrikolu, jenħtieġ li l-Istati Membri jkunu jistgħu jgħoddu l-miżuri ta' restawr u t-tixrib mill-ġdid tat-torbieri skulati f'żoni ta' siti tal-estrazzjoni tal-pit kif ukoll, sa ċertu punt, ir-restawr u t-tixrib mill-ġdid tat-torbieri skulati f'użu ieħor tal-art, pereżempju foresta, bħala li jikkontribwixxu għall-ilħuq tal-miri ta' restawr għat-torbieri skulati f'użu agrikolu. Meta debitament ġustifikat, jekk it-tixrib mill-ġdid ta' torbieri skulati f'użu agrikolu ma jkunx jista' jiġi implimentat minħabba impatti negattivi konsiderevoli fuq il-bini, l-infrastruttura, l-adattament għat-tibdil fil-klima jew interessi pubbliċi oħra, u ma jkunx fattibbli li t-torbieri jixxarbu mill-ġdid f'użu ieħor tal-art, jenħtieġ li jkun possibbli għall-Istati Membri li jnaqqsu l-estent tat-tixrib mill-ġdid tal-artijiet tal-pit.

(60) Sabiex jinkisbu l-benefiċċji sħaħ tal-bijodiversità, jenħtieġ li r-restawr u t-tixrib mill-ġdid ta' żoni ta' torbieri skulati jestendu lil hinn miż-żoni tat-tipi ta' ħabitats tal-artijiet mistagħdra elenkati fl-Anness I tad-Direttiva 92/43/KEE li jridu jiġu restawrati u stabbiliti mill-ġdid. Id-*data* dwar il-firxa tal-ħamrija organika kif ukoll l-emissjonijiet u l-assorbimenti tal-gassijiet serra tagħha hija mmonitorjata u magħmula disponibbli bir-rappurtar tas-settur tal-LULUCF fl-inventarji nazzjonali tal-gassijiet serra mill-Istati Membri, ippreżentati skont il-Konvenzjoni Qafas tan-NU dwar it-Tibdil fil-Klima. It-torbieri restawrati u mxarrba mill-ġdid jistgħu jkomplu jintużaw b'mod produttiv b'modi alternattivi. Pereżempju, il-kultivazzjoni tal-għadajjar, il-prattika tal-biedja fuq torbieri mxarrba, tista' tinkludi l-kultivazzjoni ta' diversi tipi ta' qasab, ċerti forom ta' injam, il-kultivazzjoni tat-tuta żerqa u tal-cranberry, il-biedja tal-isphagnum, u r-ragħa bil-buffli tal-ilma. Tali prattiki jenħtieġ li jkunu bbażati fuq il-prinċipji ta' ġestjoni sostenibbli u mmirati lejn it-tisħiħ tal-bijodiversità sabiex ikollhom valur għoli kemm finanzjarjament kif ukoll ekoloġikament. Il-kultivazzjoni tal-għadajjar tista' tkun ta' benefiċċju wkoll għal diversi speċi li huma fil-periklu fl-Unjoni u tista' tiffaċilita wkoll il-konnettività ta' żoni ta' artijiet mistagħdra u ta' popolazzjonijiet ta' speċi assoċjati fl-Unjoni. Il-finanzjament għal miżuri biex jiġu restawrati u mxarrba mill-ġdid it-torbieri skulati u biex jiġi kkumpensat telf possibbli tal-introjtu jista' jiġi minn firxa wiesgħa ta' sorsi, inkluż nefqa taħt il-baġit tal-Unjoni u l-programmi ta' finanzjament tal-Unjoni.

(61) L-Istrateġija l-ġdida tal-UE għall-Foresti għall-2030, stipulata fil-komunikazzjoni tal-Kummissjoni tas-16 ta' Lulju 2021, iddeskriviet il-ħtieġa li tiġi restawrata l-bijodiversità tal-foresti. Il-foresti u art imsaġġra oħra jiksu aktar minn 43,5 % tal-ispazju tal-art tal-Unjoni. L-ekosistemi tal-foresti li jospitaw bijodiversità rikka huma vulnerabbli għat-tibdil fil-klima iżda huma wkoll b'mod naturali favur l-adattament għat-tibdil fil-klima u l-ġlieda kontrih u r-riskji relatati mal-klima, inkluż permezz tal-funzjonijiet tagħhom ta' ħażna tal-karbonju u ta' bir tal-karbonju, u jipprovdu ħafna servizzi u benefiċċji vitali oħra tal-ekosistemi, bħall-forniment ta' injam, ikel u prodotti oħra mhux tal-injam, regolamentazzjoni tal-klima, stabbilizzazzjoni tal-ħamrija u kontroll tal-erożjoni, u l-purifikazzjoni tal-arja u tal-ilma.

(62) Jeħtieġ li jiġu stabbiliti miżuri ta' restawr biex tittejjeb il-bijodiversità tal-ekosistemi tal-foresti madwar l-Unjoni, inkluż fiż-żoni mhux koperti mit-tipi ta' ħabitats li jaqgħu fil-kamp ta' applikazzjoni tad-Direttiva 92/43/KEE. Fin-nuqqas ta' metodu komuni għall-valutazzjoni tal-kundizzjoni tal-ekosistemi tal-foresti li jippermetti l-istabbiliment ta' miri speċifiċi ta' restawr għall-ekosistemi tal-foresti, huwa xieraq li jiġi stabbilit obbligu ġenerali biex tittejjeb il-bijodiversità fl-ekosistemi tal-foresti u jitkejjel l-issodisfar ta' dak l-obbligu abbażi tal-indiċi tal-għasafar komuni tal-foresti u ta' għażla ta' indikaturi oħra, minn injam mejjet wieqaf, injam mejjet mal-art, sehem ta' foresti bi struttura ta' maturazzjoni mhux uniformi, konnettività tal-foresti, ħażna ta' karbonju organiku, sehem ta' foresti ddominati minn speċi ta' siġar indiġeni u diversità tal-ispeċi tas-siġar.

(63) Meta jippjanaw u jistabbilixxu l-miżuri ta' restawr meħtieġa biex tissaħħaħ il-bijodiversità fl-ekosistemi tal-foresti u meta jistabbilixxu livelli sodisfaċenti għall-indikaturi tal-bijodiversità għall-foresti, jenħtieġ li l-Istati Membri jqisu r-riskji tan-nirien fil-foresti, abbażi taċ-ċirkostanzi lokali. Jenħtieġ li l-Istati Membri jagħmlu użu mill-aħjar prattiki biex inaqqsu tali riskji, b'mod partikolari kif deskritt fil-Linji Gwida tal-Kummissjoni dwar il-prevenzjoni tan-nirien fil-foresti bbażati fuq l-art maħruġa fl-2021.

(64) L-Istrateġija tal-UE għall-Bijodiversità għall-2030 tistabbilixxi impenn biex jitħawlu mill-inqas 3 biljun siġra addizzjonali fl-Unjoni sal-2030, b'rispett sħiħ tal-prinċipji ekoloġiċi. L-Istrateġija l-Ġdida tal-UE għall-Foresti għall-2030, stipulata fil-komunikazzjoni tal-Kummissjoni tas-16 ta' Lulju 2021, tinkludi pjan direzzjonali għall-implimentazzjoni ta' dak l-impenn ibbażat fuq il-prinċipju ġenerali tat-tħawwil u t-tkabbir tas-siġra t-tajba fil-post it-tajjeb u għall-iskop it-tajjeb. Reġistru tas-siġar online huwa disponibbli bħala għodda biex jiġu rreġistrati l-kontributi u l-progress fl-impenn u jenħtieġ li l-Istati Membri jiddokumentaw is-siġar imħawla fl-għodda. Kif stabbilit fl-Istrateġija tal-UE għall-Bijodiversità għall-2030 u fil-pjan direzzjonali fl-Istrateġija l-Ġdida tal-UE għall-Foresti għall-2030, fis-17 ta' Marzu 2023 il-Kummissjoni ħarġet Linji Gwida dwar it-tisġir, ir-riforestazzjoni u t-tħawwil tas-siġar favur il-bijodiversità. Dawk il-Linji Gwida, li jartikolaw il-qafas tal-prinċipji ekoloġiċi li għandu jiġi kkunsidrat, għandhom l-għan li jikkontribwixxu għall-impenn u, permezz ta' dan, li jappoġġaw l-implimentazzjoni ta' dan ir-Regolament.

(65) Jenħtieġ li l-miri u l-obbligi ta' restawr għall-ħabitats u għall-ispeċi protetti skont id-Direttivi 92/43/KEE u 2009/147/KE għad-dakkara u għall-ekosistemi tal-ilma ħelu, urbani, agrikoli u tal-foresti jkunu komplementari u jaħdmu f'sinerġija, bil-ħsieb li jintlaħaq l-objettiv ġenerali li jiġu restawrati l-ekosistemi fiż-żoni kollha tal-art u tal-baħar tal-Istati Membri. Il-miżuri ta' restawr meħtieġa biex tintlaħaq mira speċifika waħda, f'ħafna każijiet, ser jikkontribwixxu biex jintlaħqu miri jew biex jiġu ssodisfatti obbligi oħra. Għalhekk, jenħtieġ li l-Istati Membri jippjanaw il-miżuri ta' restawr b'mod strateġiku bil-ħsieb li jimmassimizzaw l-effettività tagħhom biex jikkontribwixxu għall-irkupru tan-natura fl-Unjoni. Jenħtieġ li l-miżuri ta' restawr jiġu ppjanati wkoll b'tali mod li jindirizzaw il-mitigazzjoni tat-tibdil fil-klima u l-adattament għat-tibdil fil-klima u l-prevenzjoni u l-kontroll tal-impatt tad-diżastri naturali, kif ukoll id-degradazzjoni tal-art. Jenħtieġ li jkollhom l-għan li jottimizzaw il-funzjonijiet ekoloġiċi, ekonomiċi u soċjali tal-ekosistemi, inkluż il-potenzjal tal-produttività tagħhom, filwaqt li jqisu l-kontribut tagħhom għall-iżvilupp sostenibbli tar-reġjuni u l-komunitajiet rilevanti. Sabiex jiġu evitati konsegwenzi mhux intenzjonati, jenħtieġ li l-Istati Membri jikkunsidraw ukoll l-impatti soċjoekonomiċi prevedibbli u l-benefiċċji stmati tal-implimentazzjoni tal-miżuri ta' restawr. Huwa importanti li l-Istati Membri jħejju pjanijiet nazzjonali dettaljati ta' restawr ibbażati fuq l-aħjar evidenza xjentifika disponibbli. Jenħtieġ li r-rekords dokumentati dwar id-distribuzzjoni storika u ż-żona, kif ukoll dwar il-bidliet proġettati fil-kundizzjonijiet ambjentali minħabba t-tibdil fil-klima, jinfurmaw id-determinazzjoni tal-erjas ta' referenza favorevoli għat-tipi ta' ħabitats. Barra minn hekk, huwa importanti li l-pubbliku jingħata opportunitajiet bikrija u effettivi biex jipparteċipa fit-tħejjija tal-pjanijiet. Jenħtieġ li l-Istati Membri jqisu l-kundizzjonijiet u l-ħtiġijiet speċifiċi fit-territorju tagħhom, sabiex il-pjanijiet jirrispondu għall-pressjonijiet, it-theddid u l-kawżi ewlenin rilevanti tat-telf tal-bijodiversità, u jikkooperaw biex jiżguraw ir-restawr u l-konnettività bejn il-fruntieri.

(66) Sabiex jiġu żgurati sinerġiji bejn il-miżuri differenti li kienu, u li jridu jiġu stabbiliti biex jipproteġu, jikkonservaw u jirrestawraw in-natura fl-Unjoni, jenħtieġ li l-Istati Membri jqisu, meta jkunu qed iħejju l-pjanijiet nazzjonali ta' restawr tagħhom: il-miżuri ta' konservazzjoni stabbiliti għas-siti ta' Natura 2000 u l-oqfsa ta' azzjoni prijoritizzata mħejjija f'konformità mad-Direttivi 92/43/KEE u 2009/147/KE; miżuri għall-kisba ta' stat ekoloġiku u kimiku tajjeb tal-korpi tal-ilma inklużi fil-pjanijiet ta' mmaniġġjar tal-baċin tax-xmara mħejjija f'konformità mad-Direttiva 2000/60/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill[18]; strateġiji tal-baħar għall-kisba ta' stat ambjentali tajjeb għar-reġjuni tal-baħar kollha tal-Unjoni mħejjija f'konformità mad-Direttiva 2008/56/KE; programmi nazzjonali għall-kontroll tat-tniġġis tal-arja mħejjija skont id-Direttiva (UE) 2016/2284 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill[19]; strateġiji u pjanijiet ta' azzjoni nazzjonali għall-bijodiversità żviluppati f'konformità mal-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni dwar id-Diversità Bijoloġika, kif ukoll miżuri ta' konservazzjoni adottati f'konformità mar-Regolament (UE) Nru 1380/2013 u miżuri tekniċi adottati f'konformità mar-Regolament (UE) 2019/1241 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill[20].

---

18 Id-Direttiva 2000/60/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-23 ta' Ottubru 2000 li tistabilixxi qafas għal azzjoni Komunitarja fil-qasam tal-politika tal-ilma (ĠU L 327, 22.12.2000, p. 1).

19 Id-Direttiva (UE) 2016/2284 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-14 ta' Diċembru 2016 dwar it-tnaqqis tal-emissjonijiet nazzjonali ta' ċerti inkwinanti atmosferiċi, li temenda d-Direttiva 2003/35/KE u li tħassar id-Direttiva 2001/81/KE(ĠU L 344, 17.12.2016, p. 1).

20 Ir-Regolament (UE) 2019/1241 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-20 ta' Ġunju 2019 dwar il-konservazzjoni ta' riżorsi tas-sajd u l-protezzjoni ta' ekosistemi tal-baħar permezz ta' miżuri tekniċi, li jemenda r-Regolamenti tal-Kunsill (KE) Nru 1967/2006, (KE) Nru 1224/2009 u r-Regolamenti (UE) Nru 1380/2013, (UE) 2016/1139, (UE) 2018/973, (UE) 2019/472 u (UE) 2019/1022 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, u li jħassar ir-Regolamenti tal-Kunsill (KE) Nru 894/97, (KE) Nru 850/98, (KE) Nru 2549/2000, (KE) Nru 254/2002, (KE) Nru 812/2004 u (KE) Nru 2187/2005 (ĠU L 198, 25.7.2019, p. 105).

(67) Sabiex tiġi żgurata koerenza bejn l-objettivi ta' dan ir-Regolament u d-Direttiva (UE) 2018/2001 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill[21], ir-Regolament (UE) 2018/1999 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill[22] u d-Direttiva 98/70/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill[23] fir-rigward tal-promozzjoni tal-enerġija minn sorsi rinnovabbli, b'mod partikolari, matul it-tħejjija tal-pjanijiet nazzjonali ta' restawr, jenħtieġ li l-Istati Membri jqisu l-potenzjal tal-proġetti tal-enerġija rinnovabbli li jikkontribwixxu għall-ilħuq tal-objettivi ta' restawr tan-natura.

---

21 Id-Direttiva (UE) 2018/2001 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-11 ta' Diċembru 2018 dwar il-promozzjoni tal-użu tal-enerġija minn sorsi rinnovabbli (ĠU L 328, 21.12.2018, p. 82).

22 Ir-Regolament (UE) 2018/1999 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-11 ta' Diċembru 2018 dwar il-Governanza tal-Unjoni tal-Enerġija u tal-Azzjoni Klimatika, li jemenda r-Regolamenti (KE) Nru 663/2009 u (KE) Nru 715/2009 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, id-Direttivi 94/22/KE, 98/70/KE, 2009/31/KE, 2009/73/KE, 2010/31/UE, 2012/27/UE u 2013/30/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, id-Direttivi tal-Kunsill 2009/119/KE u (UE) 2015/652 u li jħassar ir-Regolament (UE) Nru 525/2013 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill (ĠU L 328, 21.12.2018, p. 1).

23 Id-Direttiva 98/70/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-13 ta' Ottubru 1998 dwar il-kwalità tal-karburanti tal-petrol u tad-diżil u li temenda d-Direttiva tal-Kunsill 93/12/KEE (ĠU L 350, 28.12.1998, p. 58).

(68) Meta titqies l-importanza li jiġu indirizzati b'mod konsistenti l-isfidi doppji tat-telf tal-bijodiversità u t-tibdil fil-klima, jenħtieġ li r-restawr tal-bijodiversità jqis l-użu tal-enerġija rinnovabbli u viċi versa. Jenħtieġ li jkun possibbli li l-attivitajiet ta' restawr u l-użu ta' proġetti tal-enerġija rinnovabbli jiġu kkombinati, kull fejn possibbli, inkluż f'żoni ta' aċċellerazzjoni għall-enerġija rinnovabbli u żoni tal-grid speċifiċi. Id-Direttiva (UE) 2018/2001 tirrikjedi li l-Istati Membri jwettqu mmappjar koordinat għall-użu tal-enerġija rinnovabbli fit-territorju tagħhom sabiex jidentifikaw il-potenzjal domestiku u s-superfiċje tal-art, is-sottosuperfiċje, il-baħar jew l-ilma intern disponibbli li huma neċessarji għall-installazzjoni ta' impjanti tal-enerġija rinnovabbli u l-infrastruttura relatata tagħhom, bħal faċilitajiet tal-grid u tal-ħżin, inkluż il-ħżin termali, li huma meħtieġa sabiex tal-inqas jilħqu l-kontributi nazzjonali tagħhom lejn il-mira riveduta tal-enerġija rinnovabbli għall-2030. Jenħtieġ li tali żoni neċessarji, inkluż l-impjanti eżistenti u l-mekkaniżmi ta' kooperazzjoni, ikunu proporzjonali mat-trajettorji stmati u mal-kapaċità installata totali ppjanata għat-teknoloġija tal-enerġija rinnovabbli stabbiliti fil-pjanijiet nazzjonali għall-enerġija u l-klima. Jenħtieġ li l-Istati Membri jidentifikaw subsett ta' tali żoni bħala żoni ta' aċċellerazzjoni għall-enerġija rinnovabbli. Żoni ta' aċċellerazzjoni għall-enerġija rinnovabbli huma postijiet speċifiċi, kemm fuq l-art kif ukoll fil-baħar, li huma partikolarment adatti għall-installazzjoni ta' impjanti għall-produzzjoni ta' enerġija minn sorsi rinnovabbli, fejn l-użu ta' tip speċifiku ta' enerġija rinnovabbli mhuwiex mistenni li jkollu impatti ambjentali sinifikattivi, minħabba l-partikolaritajiet tat-territorju magħżul. Jenħtieġ li l-Istati Membri jagħtu prijorità lis-superfiċji artifiċjali u mibnija, bħall-bjut u l-faċċati tal-bini, l-infrastruttura tat-trasport u l-madwar dirett tagħha, żoni ta' parkeġġ, ażjendi agrikoli, siti tal-iskart, siti industrijali, minjieri, korpi tal-ilma intern, lagi jew ġibjuni artifiċjali u, fejn xieraq, siti ta' trattament tal-ilma urban mormi, u art degradata li ma tistax tintuża għall-agrikoltura.

Id-Direttiva (UE) 2018/2001 tistabbilixxi wkoll li l-Istati Membri jkunu jistgħu jadottaw pjan jew pjanijiet biex jidentifikaw żoni ta' infrastruttura speċifiċi għall-iżvilupp ta' proġetti tal-grid u tal-ħżin li huma neċessarji biex jintegraw l-enerġija rinnovabbli fis-sistema tal-elettriku, fejn tali żvilupp ma jkunx mistenni li jkollu impatt ambjentali sinifikattiv, fejn tali impatt ikun jista' jittaffa kif dovut jew, fejn dan mhux possibbli, ikun jista' jiġi kkumpensat. Jenħtieġ li l-għan ta' dawn iż-żoni jkun li jappoġġaw u jikkomplementaw iż-żoni ta’ aċċellerazzjoni għall-enerġija rinnovabbli. Fl-identifikazzjoni ta' żoni ta’ aċċellerazzjoni għall-enerġija rinnovabbli u żoni ta' infrastruttura speċifiċi, jenħtieġ li l-Istati Membri jevitaw żoni protetti u jqisu l-pjanijiet nazzjonali tagħhom għar-restawr. Jenħtieġ li l-Istati Membri jikkoordinaw l-iżvilupp ta' pjanijiet nazzjonali ta' restawr mal-immappjar ta' żoni li huma meħtieġa biex jilħqu tal-inqas il-kontribut nazzjonali tagħhom għall-mira tal-enerġija rinnovabbli għall-2030 u, fejn rilevanti, mal-identifikazzjoni ta' żoni ta’ aċċellerazzjoni għall-enerġija rinnovabbli u żoni tal-grid speċifiċi. Jenħtieġ li meta jħejju l-pjanijiet nazzjonali għar-restawr, l-Istati Membri jiżguraw sinerġiji mal-bini ta' infrastruttura għall-enerġija rinnovabbli u għall-enerġija u maż-żoni ta’ aċċellerazzjoni għall-enerġija rinnovabbli u ż-żoni tal-grid speċifiċi li diġà jkunu ġew identifikati u jiżguraw li l-funzjonament ta' dawk iż-żoni, inkluż il-proċeduri tal-għoti ta' permessi applikabbli f'dawk iż-żoni previsti fid-Direttiva (UE) 2018/2001, ma jinbidlux.

(69) Sabiex jiġu żgurati sinerġiji ma' miżuri ta' restawr li diġà ġew ippjanati jew stabbiliti fl-Istati Membri, jenħtieġ li l-pjanijiet nazzjonali ta' restawr jirrikonoxxu dawk il-miżuri ta' restawr u jqisuhom. Fid-dawl tal-urġenza indikata mis-Sitt Rapport ta' Valutazzjoni tal-IPCC li tittieħed azzjoni dwar ir-restawr ta' ekosistemi degradati, jenħtieġ li l-Istati Membri jimplimentaw dawk il-miżuri b'mod parallel mat-tħejjija tal-pjanijiet ta' restawr.

(70) Jenħtieġ li l-pjanijiet nazzjonali ta' restawr u l-miżuri għar-restawr tal-ħabitats, kif ukoll il-miżuri għall-prevenzjoni tad-deterjorament tal-ħabitats, iqisu wkoll ir-riżultati tal-proġetti ta' riċerka rilevanti għall-valutazzjoni tal-kundizzjoni tal-ekosistemi, għall-identifikazzjoni u l-istabbiliment ta' miżuri ta' restawr, u għall-finijiet ta' monitoraġġ. Fejn xieraq, jenħtieġ li jqisu wkoll id-diversità tas-sitwazzjonijiet fid-diversi reġjuni tal-Unjoni, f'konformità mal-Artikolu 191(2) tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea (TFUE), bħar-rekwiżiti soċjali, ekonomiċi u kulturali u l-karatteristiċi reġjonali u lokali, inkluż id-densità tal-popolazzjoni.

(71) Huwa xieraq li titqies is-sitwazzjoni speċifika tar-reġjuni ultraperiferiċi tal-Unjoni, kif elenkati fl-Artikolu 349 TFUE, li jipprevedi miżuri speċifiċi biex jappoġġaw lil dawk ir-reġjuni. Kif previst fl-Istrateġija tal-UE għall-Bijodiversità għall-2030, jenħtieġ li tingħata attenzjoni partikolari lill-protezzjoni u r-restawr tal-ekosistemi tar-reġjuni ultraperiferiċi, minħabba l-valur tal-bijodiversità eċċezzjonalment rikk tagħhom. Fl-istess ħin, jenħtieġ li jitqiesu l-kostijiet assoċjati mal-protezzjoni u r-restawr ta' dawk l-ekosistemi u l-pożizzjoni remota, l-insularità, iċ-ċokon, it-topografija u l-klima diffiċli tar-reġjuni ultraperiferiċi, b'mod partikolari fit-tħejjija tal-pjanijiet nazzjonali ta' restawr. L-Istati Membri huma mħeġġa jinkludu, fuq bażi volontarja, miżuri speċifiċi ta' restawr f'dawk ir-reġjuni ultraperiferiċi li ma jaqgħux fil-kamp ta' applikazzjoni ta' dan ir-Regolament.

(72) Jenħtieġ li l-EEA tappoġġa lill-Istati Membri fit-tħejjija tal-pjanijiet nazzjonali ta' restawr tagħhom, kif ukoll fil-monitoraġġ tal-progress lejn l-ilħuq tal-miri u l-issodisfar tal-obbligi ta' restawr. Jenħtieġ li l-Kummissjoni tivvaluta jekk il-pjanijiet nazzjonali ta' restawr humiex adegwati biex jintlaħqu dawk il-miri u biex jiġu ssodisfatti dawk l-obbligi, biex jintlaħqu l-objettivi ġenerali tal-Unjoni li jiġu koperti b'mod konġunt, bħala mira tal-Unjoni, fiż-żoni u l-ekosistemi kollha fil-kamp ta' applikazzjoni ta' dan ir-Regolament, mill-inqas 20 % taż-żoni tal-art, u mill-inqas 20 % taż-żoni tal-baħar sal-2030, u l-ekosistemi kollha li jeħtieġu restawr sal-2050, l-objettivi li jiġu restawrati mill-inqas 25 000 km ta' xmajjar fi xmajjar ġierja fl-Unjoni sal-2030, kif ukoll biex jingħata kontribut għall-impenn tat-tħawwil ta' mill-inqas 3 biljun siġra addizzjonali fl-Unjoni sal-2030.

(73) Ir-Rapport tal-2020 dwar l-Istat tan-Natura wera li sehem sostanzjali tal-informazzjoni rappurtata mill-Istati Membri f'konformità mal-Artikolu 17 tad-Direttiva 92/43/KEE u mal-Artikolu 12 tad-Direttiva 2009/147/KE, b'mod partikolari dwar l-istat ta' konservazzjoni u x-xejriet tal-ħabitats u tal-ispeċi li huma jipproteġu, ġej minn stħarriġiet parzjali jew huwa bbażat biss fuq ġudizzju espert. Dak ir-rapport wera wkoll li l-istat ta' diversi tipi ta' ħabitats u speċi protetti skont id-Direttiva 92/43/KEE għadu mhux magħruf. Huwa neċessarju li dawk il-lakuni fl-għarfien jimtlew u li jsir investiment fil-monitoraġġ u s-sorveljanza sabiex jiġu sostnuti pjanijiet nazzjonali ta' restawr robusti u bbażati fuq ix-xjenza. Sabiex jiżdiedu l-puntwalità, l-effettività u l-koerenza ta' diversi metodi ta' monitoraġġ, jenħtieġ li l-monitoraġġ u s-sorveljanza jagħmlu l-aħjar użu possibbli mir-riżultati ta' proġetti ta' riċerka u innovazzjoni ffinanzjati mill-Unjoni, teknoloġiji ġodda, bħall-monitoraġġ in situ u r-remote sensing bl-użu ta' *data* u servizzi spazjali pprovduti taħt il-komponenti EGNOS, Galileo u Copernicus tal-Programm Spazjali tal-Unjoni, stabbilit bir-Regolament (UE) 2021/696 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill[24]. Il-missjonijiet tal-UE "Nirrestawraw l-Oċeani u l-Ilmijiet tagħna", "Adattament għat-Tibdil fil-Klima" u "Patt dwar il-Ħamrija għall-Ewropa", stabbiliti fil-komunikazzjoni tal-Kummissjoni tad-29 ta' Settembru 2021 dwar il-Missjonijiet Ewropej, ser jappoġġaw l-implimentazzjoni tal-miri ta' restawr.

---

24 Ir-Regolament (UE) 2021/696 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-28 ta' April 2021 li jistabbilixxi l-Programm Spazjali tal-Unjoni u l-Aġenzija tal-Unjoni Ewropea għall-Programm Spazjali u li jħassar ir-Regolamenti (UE) Nru 912/2010, (UE) Nru 1285/2013 u (UE) Nru 377/2014 u d-Deċiżjoni Nru 541/2014/UE (ĠU L 170, 12.5.2021, p. 69).

(74) Minħabba l-isfidi tekniċi u finanzjarji partikolari assoċjati mal-immappjar u l-monitoraġġ tal-ambjenti tal-baħar, jenħtieġ li l-Istati Membri jkunu jistgħu, bħala żieda mal-informazzjoni rappurtata f'konformità mal-Artikolu 17 tad-Direttiva 92/43/KEE u f'konformità mal-Artikolu 17 tad-Direttiva 2008/56/KE, jużaw informazzjoni dwar pressjonijiet u theddid jew informazzjoni rilevanti oħra bħala bażi għall-estrapolazzjoni meta jivvalutaw il-kundizzjoni tal-ħabitats tal-baħar elenkati fl-Anness II ta' dan ir-Regolament. Jenħtieġ li jkun possibbli wkoll li tali approċċ jintuża bħala bażi għall-ippjanar ta' miżuri ta' restawr f'ħabitats tal-baħar f'konformità ma' dan ir-Regolament. Jenħtieġ li l-valutazzjoni ġenerali tal-kundizzjoni tal-ħabitats tal-baħar elenkati fl-Anness II ta' dan ir-Regolament tkun ibbażata fuq l-aħjar għarfien disponibbli u l-aħħar progress tekniku u xjentifiku.

(75) Sabiex jiġi żgurat li jiġu mmonitorjati l-progress fl-implimentazzjoni tal-pjanijiet nazzjonali ta' restawr, il-miżuri ta' restawr stabbiliti, iż-żoni soġġetti għal miżuri ta' restawr u d-*data* dwar l-inventarju tal-ostakli għall-kontinwità tax-xmajjar, jenħtieġ li tiġi introdotta sistema li tirrikjedi lill-Istati Membri jistabbilixxu, iżommu aġġornata u jagħmlu aċċessibbli d-*data* rilevanti dwar ir-riżultati minn tali monitoraġġ. Jenħtieġ li r-rappurtar elettroniku tad-*data* lill-Kummissjoni jagħmel użu mis-sistema Reportnet tal-EEA u jkollu l-għan li jillimita l-piż amministrattiv fuq l-entitajiet kollha kemm jista' jkun possibbli. Sabiex tiġi żgurata infrastruttura xierqa għall-aċċess pubbliku, għar-rappurtar u għall-kondiviżjoni ta' *data* bejn l-awtoritajiet pubbliċi, jenħtieġ li l-Istati Membri, fejn rilevanti, jibbażaw l-ispeċifikazzjonijiet tad-*data* fuq dawk imsemmija fid-Direttivi 2003/4/KE[25], 2007/2/KE[26] u (UE) 2019/1024[27] tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill.

---

25 Id-Direttiva 2003/4/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-28 ta' Jannar 2003 dwar l-aċċess pubbliku għat-tagħrif ambjentali u li tħassar id-Direttiva tal-Kunsill 90/313/KEE (ĠU L 41, 14.2.2003, p. 26).

26 Id-Direttiva 2007/2/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-14 ta' Marzu 2007 li tistabbilixxi Infrastruttura għall-Informazzjoni Ġeografika fil-Komunità Ewropea (INSPIRE) (ĠU L 108, 25.4.2007, p. 1).

27 Id-Direttiva (UE) 2019/1024 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-20 ta' Ġunju 2019 dwar id-*data* miftuħa u l-użu mill-ġdid tal-informazzjoni tas-settur pubbliku (ĠU L 172, 26.6.2019, p. 56).

(76) Sabiex tiġi żgurata implimentazzjoni effettiva ta' dan ir-Regolament, jenħtieġ li l-Kummissjoni tappoġġa lill-Istati Membri fuq talba permezz tal-Istrument ta' Appoġġ Tekniku, stabbilit taħt ir-Regolament (UE) 2021/240 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill[28], li jipprevedi appoġġ tekniku mfassal apposta għat-tfassil u l-implimentazzjoni tar-riformi. L-appoġġ tekniku previst skont dak l-istrument jinvolvi, pereżempju, it-tisħiħ tal-kapaċità amministrattiva, l-armonizzazzjoni tal-oqfsa leġiżlattivi u l-kondiviżjoni tal-aħjar prattiki rilevanti.

(77) Jenħtieġ li l-Kummissjoni tirrapporta dwar il-progress li jkun sar mill-Istati Membri biex jintlaħqu l-miri u jiġu sodisfatti l-obbligi ta' restawr ta' dan ir-Regolament abbażi ta' rapporti ta' progress fl-Unjoni kollha mfassla mill-EEA kif ukoll analiżijiet u rapporti oħra magħmula disponibbli mill-Istati Membri f'oqsma ta' politika rilevanti bħall-politika dwar in-natura, il-baħar u l-ilma.

---

28 Ir-Regolament (UE) 2021/240 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-10 ta' Frar 2021 li jistabbilixxi Strument ta' Appoġġ Tekniku (ĠU L 57, 18.2.2021, p. 1).

(78) Sabiex jiġi żgurat li jintlaħqu l-miri u jiġu ssodisfatti l-obbligi stabbiliti f'dan ir-Regolament, huwa indispensabbli li jsiru investimenti privati u pubbliċi adegwati fir-restawr. Għalhekk jenħtieġ li l-Istati Membri jintegraw fil-baġits nazzjonali tagħhom in-nefqa għall-objettivi tal-bijodiversità, inkluż fir-rigward tal-kostijiet ta' opportunità u ta' tranżizzjoni li jirriżultaw mill-implimentazzjoni tal-pjanijiet nazzjonali ta' restawr, u jirriflettu kif jintuża l-finanzjament tal-Unjoni. Fir-rigward tal-finanzjament tal-Unjoni, in-nefqa taħt il-baġit tal-Unjoni u l-programmi ta' finanzjament tal-Unjoni, bħall-Programm LIFE, il-Fond Ewropew għall-Affarijiet Marittimi, is-Sajd u l-Akkwakultura (FEMSA), stabbilit bir-Regolament (UE) 2021/1139 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill[29], il-Fond Agrikolu Ewropew għall-Iżvilupp Rurali (FAEŻR) u l-Fond Agrikolu Ewropew ta' Garanzija (FAEG), it-tnejn stabbiliti bir-Regolament (UE) 2020/2220 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill[30], il-Fond Ewropew għall-Iżvilupp Reġjonali (FEŻR) u l-Fond ta' Koeżjoni, it-tnejn stabbiliti bir-Regolament (UE) 2021/1058 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill[31]

---

29 Ir-Regolament (UE) 2021/1139 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-7 ta' Lulju 2021 li jistabbilixxi l-Fond Ewropew għall-Affarijiet Marittimi, is-Sajd u l-Akkwakultura u li jemenda r-Regolament (UE) 2017/1004 (ĠU L 247, 13.7.2021, p. 1).

30 Ir-Regolament (UE) 2020/2220 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-23 ta' Diċembru 2020 li jistabbilixxi ċerti dispożizzjonijiet tranżizzjonali għall-appoġġ mill-Fond Agrikolu Ewropew għall-Iżvilupp Rurali (FAEŻR) u mill-Fond Agrikolu Ewropew ta' Garanzija (FAEG) fis-snin 2021 u 2022 u li jemenda r-Regolamenti (UE) Nru 1305/2013, (UE) Nru 1306/2013 u (UE) Nru 1307/2013 fir-rigward tar-riżorsi u l-applikazzjoni fis-snin 2021 u 2022 u r-Regolament (UE) Nru 1308/2013 fir-rigward tar-riżorsi u d-distribuzzjoni ta' tali appoġġ fir-rigward tas-snin 2021 u 2022 (ĠU L 437, 28.12.2020, p. 1).

31 Ir-Regolament (UE) 2021/1058 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-24 ta' Ġunju 2021 dwar il-Fond Ewropew għall-Iżvilupp Reġjonali u l-Fond ta' Koeżjoni (ĠU L 231, 30.6.2021, p. 60).

u l-Fond għal Tranżizzjoni Ġusta, stabbilit bir-Regolament (UE) 2021/1056 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill[32], kif ukoll Orizzont Ewropa – il-Programm Qafas għar-Riċerka u l-Innovazzjoni, stabbilit bir-Regolament (UE) 2021/695 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill[33], tikkontribwixxi għall-objettivi tal-bijodiversità bl-ambizzjoni li tiddedika 7,5 % fl-2024, u 10 % fl-2026 u fl-2027 tal-infiq annwali taħt il-qafas finanzjarju pluriennali għas-snin 2021-2027 stabbilit fir-Regolament tal-Kunsill (UE, Euratom) 2020/2093[34] (il-"QFP 2021-2027") għall-objettivi tal-bijodiversità. Il-Faċilità għall-Irkupru u r-Reżiljenza, stabbilita bir-Regolament (UE) 2021/241 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill[35], hija sors ulterjuri ta' finanzjament għall-protezzjoni u r-restawr tal-bijodiversità u tal-ekosistemi. B'referenza għall-Programm LIFE, jenħtieġ li tingħata attenzjoni speċjali għall-użu xieraq tal-proġetti strateġiċi tan-natura bħala għodda speċifika li tista' tappoġġa l-implimentazzjoni ta' dan ir-Regolament, permezz tal-integrazzjoni effettiva u effiċjenti tar-riżorsi finanzjarji disponibbli.

---

32 Ir-Regolament (UE) 2021/1056 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-24 ta' Ġunju 2021 li jistabbilixxi l-Fond għal Tranżizzjoni Ġusta (ĠU L 231 30.06.2021, p. 1).

33 Ir-Regolament (UE) 2021/695 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-28 ta' April 2021 li jistabbilixxi l-Orizzont Ewropa – il-Programm Qafas għar-Riċerka u l-Innovazzjoni, li jistabbilixxi r-regoli tiegħu għall-parteċipazzjoni u d-disseminazzjoni, u li jħassar ir-Regolamenti (UE) Nru 1290/2013 u (UE) Nru 1291/2013 (ĠU L 170, 12.5.2021, p. 1).

34 Ir-Regolament tal-Kunsill (UE, Euratom) 2020/2093 tas-17 ta' Diċembru 2020 li jistabbilixxi l-qafas finanzjarju pluriennali għas-snin mill-2021 sal-2027 (ĠU L 433 I, 22.12.2020, p. 11).

35 Ir-Regolament (UE) 2021/241 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-12 ta' Frar 2021 li jistabbilixxi l-Faċilità għall-Irkupru u r-Reżiljenza (ĠU L 57, 18.2.2021, p. 17).

(79) Jenħtieġ li t-tħejjija tal-pjanijiet nazzjonali ta' restawr ma timplikax obbligu għall-Istati Membri li jipprogrammaw mill-ġdid kwalunkwe finanzjament taħt il-PAK, il-PKS jew programmi jew strumenti oħra ta' finanzjament għall-agrikoltura u s-sajd taħt il-QFP 2021-2027 sabiex jimplimentaw dan ir-Regolament.

(80) Hemm firxa ta' inizjattivi tal-Unjoni, nazzjonali u privati disponibbli biex jiġi stimulat il-finanzjament privat, bħall-Programm InvestEU, stabbilit bir-Regolament (UE) 2021/523 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill[36], li joffri opportunitajiet għall-mobilizzazzjoni tal-finanzjament pubbliku u privat biex jappoġġa, fost oħrajn, it-titjib tan-natura u tal-bijodiversità permezz ta' proġetti ta' infrastruttura ħadra u blu, u sekwestru tal-karbonju f'art agrikola bħala mudell ta' negozju ekoloġiku. Jista' jiġi promoss il-finanzjament ta' miżuri għar-restawr tan-natura fuq il-post, permezz ta' finanzjament privat jew pubbliku, inkluż appoġġ ibbażat fuq ir-riżultati u skemi innovattivi bħal skemi ta' ċertifikazzjoni tal-assorbiment tal-karbonju. L-investiment privat jista' wkoll jiġi inċentivat permezz ta' skemi ta' investiment pubbliku, inkluż strumenti finanzjarji, sussidji u strumenti oħra, dment li jkun hemm konformità mar-regoli dwar l-għajnuna mill-Istat.

---

36 Ir-Regolament (UE) 2021/523 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-24 ta' Marzu 2021 li jistabbilixxi l-Programm InvestEU u li jemenda r-Regolament (UE) 2015/1017 (ĠU L 107, 26.3.2021, p. 30).

(81) Biex tiġi żgurata l-implimentazzjoni ta' dan ir-Regolament, huma essenzjali investimenti privati u pubbliċi adegwati għall-miżuri ta' restawr tan-natura. Għalhekk, jenħtieġ li fi żmien 12-il xahar mid-dħul fis-seħħ ta' dan ir-Regolament u f'konsultazzjoni mal-Istati Membri, il-Kummissjoni tippreżenta rapport b'analiżi li tidentifika kwalunkwe diskrepanza fl-implimentazzjoni ta' dan ir-Regolament. Jenħtieġ li dak ir-rapport ikun akkumpanjat, fejn xieraq, minn proposti għal miżuri adegwati, fosthom miżuri finanzjarji biex jiġu indirizzati d-diskrepanzi identifikati, bħall-ħolqien ta' finanzjament iddedikat u mingħajr preġudizzju għall-prerogattivi tal-koleġiżlaturi li jadottaw il-qafas finanzjarju pluriennali wara l-2027.

(82) F'konformità mal-ġurisprudenza stabbilita tal-Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea, skont il-prinċipju ta' kooperazzjoni leali stipulat fl-Artikolu 4(3) tat-Trattat dwar l-Unjoni Ewropea (TUE), huwa f'idejn il-qrati tal-Istati Membri li jiżguraw il-protezzjoni ġudizzjarja tad-drittijiet ta' persuna skont il-liġi tal-Unjoni. Barra minn hekk, l-Artikolu 19(1) TUE jirrikjedi li l-Istati Membri jipprovdu rimedji suffiċjenti biex jiżguraw protezzjoni ġudizzjarja effettiva fl-oqsma koperti mil-liġi tal-Unjoni. L-Unjoni u l-Istati Membri tagħha huma partijiet għall-Konvenzjoni tal-Kummissjoni Ekonomika għall-Ewropa tan-NU dwar l-aċċess għall-informazzjoni, il-parteċipazzjoni tal-pubbliku fit-teħid ta' deċiżjonijiet u l-aċċess għall-ġustizzja fi kwistjonijiet ambjentali[37] (il-"Konvenzjoni ta' Aarhus"). Skont il-Konvenzjoni ta' Aarhus, l-Istati Membri għandhom jiżguraw li, f'konformità mas-sistema legali nazzjonali rilevanti, il-membri tal-pubbliku kkonċernati jkollhom aċċess għall-ġustizzja.

---

37 ĠU L 124, 17.5.2005, p. 4.

(83) Jenħtieġ li l-Istati Membri jippromwovu approċċ ġust u bejn is-soċjetajiet fit-tħejjija u l-implimentazzjoni tal-pjanijiet nazzjonali tagħhom ta' restawr. Jenħtieġ li huma jistabbilixxu l-miżuri meħtieġa biex jinvolvu lill-awtoritajiet lokali u reġjonali, lis-sidien tal-art u lill-utenti tal-art u l-assoċjazzjonijiet tagħhom, lill-organizzazzjonijiet tas-soċjetà ċivili, lill-komunità tan-negozju, lill-komunitajiet tar-riċerka u tal-edukazzjoni, lill-bdiewa, lis-sajjieda, lill-forestiera, lill-investituri, lil partijiet ikkonċernati rilevanti oħra u lill-pubbliku ġenerali, fil-fażijiet kollha tat-tħejjija, ir-rieżami u l-implimentazzjoni tal-pjanijiet nazzjonali ta' restawr u biex irawmu d-djalogu u t-tixrid ta' informazzjoni bbażata fuq ix-xjenza dwar il-bijodiversità u l-benefiċċji tar-restawr.

(84) Skont ir-Regolament (UE) 2021/2115, il-pjanijiet strateġiċi tal-PAK huma maħsuba biex jikkontribwixxu għall-kisba tal-miri nazzjonali fit-tul, li jinsabu fl-atti leġiżlattivi elenkati fl-Anness XIII ta' dak ir-Regolament jew li jirriżultaw minnhom, u għandhom ikunu konsistenti ma' dawk il-miri. Jenħtieġ li dan ir-Regolament jitqies meta, f'konformità mal-Artikolu 159 tar-Regolament (UE) 2021/2115, il-Kummissjoni tirrieżamina, sal-31 ta' Diċembru 2025, il-lista stabbilita fl-Anness XIII ta' dak ir-Regolament.

(85) F'konformità mal-impenn fit-tmien Programm ta' Azzjoni Ambjentali, stabbilit fid-Deċiżjoni (UE) 2022/591 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill[38], jenħtieġ li l-Istati Membri jeliminaw gradwalment is-sussidji li jagħmlu dannu lill-ambjent fil-livell nazzjonali, filwaqt li jagħmlu l-aħjar użu minn strumenti bbażati fuq is-suq u għodod ta' bbaġitjar u finanzjament ekoloġiċi, inkluż dawk meħtieġa biex tiġi żgurata tranżizzjoni soċjalment ġusta, u li jappoġġaw lin-negozji u lil partijiet ikkonċernati oħra fl-iżvilupp ta' prattiki standardizzati tal-kontabbiltà tal-kapital naturali.

38 Id-Deċiżjoni (UE) 2022/591 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-6 ta' April 2022 dwar Programm Ġenerali ta' Azzjoni Ambjentali tal-Unjoni sal-2030 (ĠU L 114, 12.4.2022, p. 22.).

(86) Sabiex jiġi żgurat l-adattament meħtieġ ta' dan ir-Regolament, jenħtieġ li tiġi delegata lill-Kummissjoni s-setgħa li tadotta atti skont l-Artikolu 290 TFUE fir-rigward tas-supplimentar ta' dan ir-Regolament billi tistabbilixxi u taġġorna metodu bbażat fuq ix-xjenza għall-monitoraġġ tad-diversità u l-popolazzjonijiet tad-dakkara u fir-rigward tal-emendar tal-Annessi I sa VII ta' dan ir-Regolament billi tadatta għall-progress tekniku u xjentifiku l-gruppi u l-listi tat-tipi ta' ħabitats, il-lista ta' speċi tal-baħar, il-lista ta' speċi użati għall-indiċi tal-għasafar komuni tal-art agrikola, id-deskrizzjoni, l-unità u l-metodoloġija tal-indikaturi tal-bijodiversità għall-ekosistemi agrikoli u l-ekosistemi tal-foresti u l-lista ta' eżempji ta' miżuri ta' restawr, biex titqies l-esperjenza miksuba mill-applikazzjoni ta' dan ir-Regolament jew biex tiġi żgurata konsistenza mat-tipi ta' ħabitats tal-EUNIS. Huwa partikolarment importanti li l-Kummissjoni twettaq valutazzjonijiet tal-impatt u konsultazzjonijiet xierqa matul ix-xogħol tagħha ta' tħejjija, ukoll fil-livell ta' esperti, u li dawk il-konsultazzjonijiet jiġu mwettqa f'konformità mal-prinċipji stipulati fil-Ftehim Interistituzzjonali tat-13 ta' April 2016 dwar it-Tfassil Aħjar tal-Liġijiet[39]. B'mod partikolari, biex tiġi żgurata parteċipazzjoni ugwali fit-tħejjija ta' atti delegati, il-Parlament Ewropew u l-Kunsill jirċievu d-dokumenti kollha fl-istess ħin li jirċevuhom l-esperti tal-Istati Membri, u l-esperti tagħhom ikollhom sistematikament aċċess għal-laqgħat tal-gruppi tal-esperti tal-Kummissjoni li jittrattaw it-tħejjija ta' atti delegati.

---

39 ĠU L 123, 12.5.2016, p. 1.

(87) Sabiex jiġu żgurati kundizzjonijiet uniformi għall-implimentazzjoni ta' dan ir-Regolament, jenħtieġ li jingħataw setgħat ta’ implimentazzjoni lill-Kummissjoni biex tispeċifika l-metodi għall-monitoraġġ tal-indikaturi għall-ekosistemi agrikoli elenkati fl-Anness IV ta' dan ir-Regolament u l-indikaturi għall-ekosistemi tal-foresti elenkati fl-Anness VI ta' dan ir-Regolament, tistabbilixxi oqfsa ta' gwida għall-istabbiliment tal-livelli sodisfaċenti għall-ispazju aħdar urban, għall-kopertura urbana bis-siġar f'ekosistemi urbani, għad-dakkara, għall-indikaturi tal-bijodiversità għall-ekosistemi agrikoli elenkati fl-Anness IV ta' dan ir-Regolament u għall-indikaturi tal-ekosistemi tal-foresti elenkati fl-Anness VI ta' dan ir-Regolament, tistabbilixxi format uniformi għall-pjanijiet nazzjonali ta' restawr, u tistabbilixxi l-format, l-istruttura u arranġamenti dettaljati għar-rappurtar tad-*data* u tal-informazzjoni b'mod elettroniku lill-Kummissjoni. Jenħtieġ li dawk is-setgħat ikunu eżerċitati f'konformità mar-Regolament (UE) Nru 182/2011 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill.[40]

(88) Sabiex ikun hemm rispons rapidu u effettiv meta jseħħ avveniment imprevedibbli, eċċezzjonali u mhux provokat li jkun barra mill-kontroll tal-Unjoni, b'konsegwenzi severi għall-Unjoni kollha fuq id-disponibbiltà tal-art meħtieġa biex tiġi żgurata produzzjoni agrikola suffiċjenti għall-konsum tal-ikel fl-Unjoni, jenħtieġ li l-Kummissjoni tingħata setgħat ta' implimentazzjoni fir-rigward tas-sospensjoni temporanja tal-applikazzjoni tad-dispożizzjonijiet rilevanti ta' dan ir-Regolament sa fejn u għal tali perjodu li jkun strettament meħtieġ, sa mhux iktar minn 12-il xahar, filwaqt li jinżammu l-objettivi ta' dan ir-Regolament. Jenħtieġ li dawk is-setgħat ikunu eżerċitati f'konformità mar-Regolament (UE) Nru 182/2011.

---

40 Ir-Regolament (UE) Nru 182/2011 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-16 ta' Frar 2011 li jistabbilixxi r-regoli u l-prinċipji ġenerali dwar il-modalitajiet ta' kontroll mill-Istati Membri tal-eżerċizzju mill-Kummissjoni tas-setgħat ta' implimentazzjoni (ĠU L 55, 28.2.2011, p. 13).

(89) Jenħtieġ li l-Kummissjoni twettaq evalwazzjoni ta' dan ir-Regolament. Skont il-Ftehim Interistituzzjonali tat-13 ta' April 2016 dwar it-Tfassil Aħjar tal-Liġijiet, jenħtieġ li dik l-evalwazzjoni tkun ibbażata fuq il-kriterji ta' effiċjenza, effettività, rilevanza, koerenza u valur miżjud u jenħtieġ li tipprovdi l-bażi għal valutazzjonijiet tal-impatt ta' opzjonijiet għal azzjoni ulterjuri. Barra minn hekk, jenħtieġ li l-Kummissjoni tivvaluta l-ħtieġa li jiġu stabbiliti miri addizzjonali ta' restawr, abbażi ta' metodi komuni għall-valutazzjoni tal-kundizzjoni tal-ekosistemi mhux koperti mill-Artikoli 4 u 5 ta' dan ir-Regolament, filwaqt li titqies l-aktar evidenza xjentifika reċenti.

(90) Jenħtieġ li r-Regolament (UE) 2022/869 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill[41] jiġi emendat skont dan.

(91) Minħabba li l-objettivi ta' dan ir-Regolament, jiġifieri li jiġi żgurat l-irkupru fit-tul u sostnut ta' ekosistemi bijodiversi u reżiljenti fit-territorju Ewropew kollu tal-Istati Membri, permezz ta' miżuri ta' restawr li għandhom jiġu stabbiliti mill-Istati Membri biex kollettivament jilħqu l-mira tal-Unjoni għar-restawr taż-żoni tal-art u tal-baħar sal-2030 u taż-żoni kollha li jeħtieġu restawr sal-2050, ma jistgħux jinkisbu b'mod suffiċjenti mill-Istati Membri iżda jistgħu pjuttost, minħabba l-iskala u l-effetti tal-azzjoni, jinkisbu aħjar fil-livell tal-Unjoni, l-Unjoni tista' tadotta miżuri, f'konformità mal-prinċipju ta' sussidjarjetà kif stabbilit fl-Artikolu 5 TUE. F'konformità mal-prinċipju ta' proporzjonalità, kif stabbilit f'dak l-Artikolu, dan ir-Regolament ma jmurx lil hinn minn dak li huwa meħtieġ sabiex jinkisbu dawk l-objettivi,

ADOTTAW DAN IR-REGOLAMENT:

---

41 Ir-Regolament (UE) 2022/869 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-30 ta' Mejju 2022 dwar linji gwida għall-infrastruttura tal-enerġija trans-Ewropea, li jemenda r-Regolamenti (KE) Nru 715/2009, (UE) 2019/942 u (UE) 2019/943 u d-Direttivi 2009/73/KE u (UE) 2019/944, u li jħassar ir-Regolament (UE) Nru 347/2013 (ĠU L 152, 3.6.2022, p. 45).

Kapitolu I
Dispożizzjonijiet ġenerali

Artikolu 1

Suġġett

1. Dan ir-Regolament jistabbilixxi regoli li jikkontribwixxu għal:

(a) l-irkupru fit-tul u sostnut tal-ekosistemi bijodiversi u reżiljenti fiż-żoni tal-art u tal-baħar tal-Istati Membri permezz tar-restawr tal-ekosistemi degradati;

(b) l-ilħuq tal-objettivi ġenerali tal-Unjoni dwar il-mitigazzjoni tat-tibdil fil-klima, l-adattament għat-tibdil fil-klima u n-newtralità fir-rigward tad-degradazzjoni tal-art;

(c) it-titjib tas-sigurtà tal-ikel;

(d) l-ilħuq tal-impenji internazzjonali tal-Unjoni.

2. Dan ir-Regolament jistabbilixxi qafas li fih l-Istati Membri għandhom idaħħlu fis-seħħ miżuri ta' restawr effettivi u bbażati fuq iż-żona bl-għan li flimkien ikopru, bħala mira tal-Unjoni, fiż-żoni u l-ekosistemi kollha fil-kamp ta' applikazzjoni ta' dan ir-Regolament, mill-inqas 20 % taż-żoni tal-art u mill-inqas 20 % taż-żoni tal-baħar sal-2030, u l-ekosistemi kollha li jeħtieġu restawr sal-2050.

Artikolu 2

Ambitu ġeografiku

Dan ir-Regolament japplika għall-ekosistemi kif imsemmija fl-Artikoli 4 sa 12:

(a) fit-territorju tal-Istati Membri;

(b) fl-ilmijiet kostali, kif definit fl-Artikolu 2, il-punt (7), tad-Direttiva 2000/60/KE, tal-Istati Membri, qiegħ il-baħar tagħhom jew is-sottoswol tagħhom;

(c) fl-ilmijiet, f'qiegħ il-baħar jew fis-sottoswol fuq in-naħa marittima tal-linja bażi li minnha titkejjel il-firxa tal-ilmijiet territorjali ta' Stat Membru, li testendi sal-konfini taż-żona fejn Stat Membru għandu jew jeżerċita drittijiet sovrani jew ġuriżdizzjoni, f'konformità mal-Konvenzjoni tan-Nazzjonijiet Uniti dwar il-Liġi tal-Baħar tal-1982[42].

Dan ir-Regolament japplika biss għal ekosistemi fit-territorju Ewropew tal-Istati Membri li għalihom japplikaw it-Trattati.

Artikolu 3

Definizzjonijiet

Għall-iskopijiet ta' dan ir-Regolament, japplikaw id-definizzjonijiet li ġejjin:

(1) "ekosistema" tfisser kumpless dinamiku ta' komunitajiet ta' pjanti, annimali, fungi u mikroorganiżmi u l-ambjent mhux ħaj tagħhom, li jinteraġixxu bħala unità funzjonali, u jinkludu tipi ta' ħabitats, ħabitats ta' speċi u popolazzjonijiet ta' speċi;

---

42 ĠU L 179, 23.6.1998, p. 3.

(2) "ħabitat ta' speċi" tfisser ħabitat ta' speċi kif definit fl-Artikolu 1, il-punt (f), tad-Direttiva 92/43/KEE;

(3) "restawr" tfisser il-proċess ta' assistenza attiva jew passiva għall-irkupru ta' ekosistema sabiex jittejbu l-istruttura u l-funzjonijiet tagħha, bl-għan li jiġu kkonservati jew imsaħħa l-bijodiversità u r-reżiljenza tal-ekosistema, permezz tat-titjib ta’ żona ta' tip ta' ħabitat għal kundizzjoni tajba, l-istabbiliment mill-ġdid ta' erja ta' referenza favorevoli, u t-titjib ta' ħabitat ta' speċi għal kwalità u kwantità suffiċjenti f'konformità mal-Artikolu 4(1), (2) u (3) u l-Artikolu 5(1), (2) u (3), u l-ilħuq tal-miri u l-issodisfar tal-obbligi skont l-Artikoli 8 sa 12, inkluż l-ilħuq ta' livelli sodisfaċenti għall-indikaturi msemmija fl-Artikoli 8 sa 12;

(4) "kundizzjoni tajba" tfisser, fir-rigward ta’ żona ta' tip ta' ħabitat, stat fejn il-karatteristiċi ewlenin tat-tip ta' ħabitat, b'mod partikolari l-istruttura, il-funzjonijiet u l-ispeċi tipiċi jew il-kompożizzjoni ta' speċi tipiċi tiegħu jirriflettu l-livell għoli ta' integrità ekoloġika, ta' stabbiltà u ta' reżiljenza meħtieġa biex tiġi żgurata ż-żamma fit-tul tiegħu u b'hekk jikkontribwixxu biex jintlaħaq jew jinżamm stat ta' konservazzjoni favorevoli għal ħabitat, fejn it-tip ta' ħabitat ikkonċernat ikun elenkat fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE, u, f'ekosistemi tal-baħar, jikkontribwixxi għall-kisba jew iż-żamma ta' stat ambjentali tajjeb;

(5) "stat ambjentali tajjeb" tfisser stat ambjentali tajjeb kif definit fl-Artikolu 3, il-punt (5), tad-Direttiva 2008/56/KE;

(6) "stat ta' konservazzjoni favorevoli għal ħabitat" tfisser stat ta' konservazzjoni favorevoli skont it-tifsira tal-Artikolu 1, il-punt (e), tad-Direttiva 92/43/KEE;

(7) "stat ta' konservazzjoni favorevoli għal speċi" tfisser stat ta' konservazzjoni favorevoli skont it-tifsira tal-Artikolu 1, il-punt (i), tad-Direttiva 92/43/KEE;

(8) "erja ta' referenza favorevoli" tfisser l-erja totali ta' tip ta' ħabitat f'reġjun bijoġeografiku jew tal-baħar partikolari fil-livell nazzjonali li titqies bħala l-minimu meħtieġ biex tiġi żgurata l-vijabbiltà fit-tul tat-tip ta' ħabitat u l-ispeċi tipiċi jew il-kompożizzjoni ta' speċi tipiċi tiegħu, u l-varjazzjonijiet ekoloġiċi sinifikanti kollha ta' dak it-tip ta' ħabitat fil-medda naturali tiegħu, u li hija magħmula mill-erja attwali tat-tip ta' ħabitat u, jekk dik l-erja ma tkunx biżżejjed għall-vijabbiltà fit-tul ta' dak it-tip ta' ħabitat u l-ispeċi tipiċi tiegħu jew il-kompożizzjoni tal-ispeċi tipiċi tiegħu, l-erja addizzjoni meħtieġa għall-istabbiliment mill-ġdid tat-tip ta' ħabitat; meta t-tip ta' ħabitat ikkonċernat ikun elenkat fl-Anness I tad-Direttiva 92/43/KEE, tali stabbiliment mill-ġdid jikkontribwixxi biex jintlaħaq l-istat ta' konservazzjoni favorevoli għal ħabitat u, fl-ekosistemi tal-baħar, tali stabbiliment mill-ġdid jikkontribwixxi biex jinkiseb jew jinżamm stat ambjentali tajjeb;

(9) "kwalità suffiċjenti ta' ħabitat" tfisser il-kwalità ta' ħabitat ta' speċi li tippermetti li r-rekwiżiti ekoloġiċi ta' speċi jiġu ssodisfati fi kwalunkwe stadju taċ-ċiklu bijoloġiku tagħha sabiex tkun qed iżżomm lilha nnifisha fuq bażi fit-tul bħala komponent vijabbli tal-ħabitat tagħha fil-medda naturali tagħha, li tikkontribwixxi biex jintlaħaq jew jinżamm stat ta' konservazzjoni favorevoli għal speċi elenkat fl-Anness II, IV jew V tad-Direttiva 92/43/KEE u li tiżgura l-popolazzjonijiet tal-ispeċi tal-għasafar selvaġġi koperti mid-Direttiva 2009/147/KE u, barra minn hekk, fl-ekosistemi tal-baħar, li tikkontribwixxi biex jinkiseb jew jinżamm stat ambjentali tajjeb;

(10) "kwantità suffiċjenti tal-ħabitat" tfisser il-kwantità ta' ħabitat ta' speċi li tippermetti li r-rekwiżiti ekoloġiċi ta' speċi jiġu ssodisfati fi kwalunkwe stadju taċ-ċiklu bijoloġiku tagħha sabiex tkun qed iżżomm lilha nnifisha fuq bażi fit-tul bħala komponent vijabbli tal-ħabitat tagħha fil-medda naturali tagħha, li tikkontribwixxi biex jintlaħaq jew jinżamm stat ta' konservazzjoni favorevoli għal speċi elenkat fl-Anness II, IV jew V tad-Direttiva 92/43/KEE u li tiżgura l-popolazzjonijiet tal-ispeċi tal-għasafar selvaġġi koperti mid-Direttiva 2009/147/KE u, barra minn hekk, fl-ekosistemi tal-baħar, li tikkontribwixxi biex jinkiseb jew jinżamm stat ambjentali tajjeb;

(11) "tip ta' ħabitat komuni u b'firxa wiesgħa" tfisser tip ta' ħabitat li jseħħ f'diversi reġjuni bijoġeografiċi fl-Unjoni b'medda ta' aktar minn 10 000 km^2;

(12) "dakkara" tfisser insett selvaġġ li jittrasporta t-trab tad-dakra mill-antera ta' pjanta għall-istigma ta' pjanta, biex b'hekk tkun tista' ssir il-fertilizzazzjoni u l-produzzjoni taż-żrieragħ;

(13) "tnaqqis fil-popolazzjonijiet tad-dakkara" tfisser tnaqqis fl-abbundanza jew fid-diversità, jew fit-tnejn, tad-dakkara;

(14) "speċi ta' siġra indiġena" tfisser speċi ta' siġra li tinsab fil-medda naturali tagħha, fil-passat jew fil-preżent, u l-potenzjal ta' tixrid, jiġifieri fil-medda li tokkupa b'mod naturali jew li tista' tokkupa mingħajr introduzzjoni diretta jew indiretta jew kura mill-bnedmin;

(15) "unità amministrattiva lokali" jew "LAU" tfisser diviżjoni amministrattiva ta' livell baxx ta' Stat Membru, taħt dik ta' provinċja, reġjun jew stat, stabbilita f'konformità mal-Artikolu 4 tar-Regolament (KE) Nru 1059/2003 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill[43];

---

43 Ir-Regolament (KE) Nru 1059/2003 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-26 ta' Mejju 2003 dwar l-istabbiliment ta' klassifikazzjoni komuni ta' unitajiet territorjali għall-istatistika (NUTS) (ĠU L 154, 21.6.2003, p. 1).

(16) "ċentri urbani" u "raggruppamenti urbani" tfisser unitajiet territorjali klassifikati fi bliet, bliet żgħar u subborgi bl-użu tat-tipoloġija bbażata fuq il-grid stabbilita f'konformità mal-Artikolu 4b(2) tar-Regolament (KE) Nru 1059/2003;

(17) "bliet" tfisser LAUs fejn mill-inqas 50 % tal-popolazzjoni tgħix f'ċentru urban wieħed jew aktar, imkejla bl-użu tal-grad ta' urbanizzazzjoni stabbilit f'konformità mal-Artikolu 4b(3), il-punt (a), tar-Regolament (KE) Nru 1059/2003;

(18) "bliet żgħar u subborgi" tfisser LAUs fejn inqas minn 50 % tal-popolazzjoni tgħix f'ċentru urban, iżda mill-inqas 50 % tal-popolazzjoni tgħix f'raggruppament urban, imkejla bl-użu tal-grad ta' urbanizzazzjoni stabbilit f'konformità mal-Artikolu 4b(3), il-punt (a), tar-Regolament (KE) Nru 1059/2003;

(19) "żoni periurbani" tfisser żoni biswit ċentri urbani jew raggruppamenti urbani, inkluż mill-inqas iż-żoni kollha f'distanza ta' kilometru mkejla mil-limiti esterni ta' dawk iċ-ċentri urbani jew ir-raggruppamenti urbani, u li jinsabu fl-istess belt jew fl-istess belt żgħira u subborg bħal dawk iċ-ċentri urbani jew ir-raggruppamenti urbani;

(20) "spazju aħdar urban" tfisser l-erja totali kollha ta' siġar, sġajriet, arbuxelli, veġetazzjoni erbaċea permanenti, likeni u muski, għadajjar u kanali tal-ilma li tinsab fil-bliet jew fil-bliet żgħar u fis-subborgi, ikkalkulata abbażi tad-*data* pprovduta mis-Servizz ta' Monitoraġġ tal-Art ta' Copernicus taħt il-komponent ta' Copernicus tal-Programm Spazjali tal-Unjoni, stabbilit mir-Regolament (UE) 2021/696, u, jekk disponibbli għall-Istat Membru kkonċernat, *data* supplimentari xierqa oħra pprovduta minn dak l-Istat Membru;

(21) "kopertura urbana bis-siġar" tfisser l-erja totali ta' kopertura bis-siġar fi bliet u bliet żgħar u subborgi, ikkalkulata abbażi tad-*data* dwar id-Densità tal-Kopertura bis-Siġar ipprovduta mis-Servizz ta' Monitoraġġ tal-Art ta' Copernicus taħt il-komponent ta' Copernicus tal-Programm Spazjali tal-Unjoni, stabbilit mir-Regolament (UE) 2021/696, u, jekk disponibbli għall-Istat Membru kkonċernat, *data* supplimentari xierqa oħra pprovduta minn dak l-Istat Membru;

(22) "xmara ġierja" tfisser xmara jew medda ta' xmara li l-konnettività lonġitudinali, laterali u vertikali tagħha ma tkunx imfixkla minn strutturi artifiċjali li jiffurmaw ostaklu u li l-funzjonijiet naturali tagħha fil-biċċa l-kbira mhumiex affettwati;

(23) "tixrib mill-ġdid ta' torbiera" huwa l-proċess tat-tibdil ta' ħamrija tal-pit skulata f'ħamrija tal-pit imxarrba;

(24) "żona ta' aċċellerazzjoni għall-enerġija rinnovabbli" tfisser żona ta' aċċellerazzjoni għall-enerġija rinnovabbli kif definita fl-Artikolu 2, il-punt (9a), tad-Direttiva (UE) 2018/2001.

Kapitolu II
Miri u obbligi ta' restawr

Artikolu 4

Restawr ta' ekosistemi terrestri, kostali u tal-ilma ħelu

1. L-Istati Membri għandhom jistabbilixxu l-miżuri ta' restawr li huma meħtieġa biex jittejbu għal kundizzjoni tajba ż-żoni ta' tipi ta' ħabitats elenkati fl-Anness I li mhumiex f'kundizzjoni tajba. Dawk il-miżuri ta' restawr għandhom ikunu fis-seħħ:

(a) sal-2030, fuq mill-inqas 30 % tal-erja totali tat-tipi ta' ħabitats kollha elenkati fl-Anness I li mhijiex f'kundizzjoni tajba, kif ikkwantifikat fil-pjan nazzjonali ta' restawr imsemmi fl-Artikolu 15;

(b) sal-2040, fuq mill-inqas 60 % u sal-2050, fuq mill-inqas 90 % tal-erja ta' kull grupp ta' tipi ta' ħabitats elenkati fl-Anness I li mhijiex f'kundizzjoni tajba, kif ikkwantifikat fil-pjan nazzjonali ta' restawr imsemmi fl-Artikolu 15.

Għall-fini ta' dan il-paragrafu, l-Istati Membri għandhom, kif xieraq, sal-2030 jagħtu prijorità lill-miżuri ta' restawr f'żoni li jinsabu f'siti ta' Natura 2000.

2. B'deroga mill-paragrafu 1, l-ewwel subparagrafu, il-punti (a) u (b), l-Istati Membri jistgħu, fejn debitament ġustifikat u għall-finijiet ta' dak il-paragrafu, jeskludu mill-grupp rilevanti ta' tipi ta' ħabitats, tipi ta' ħabitats komuni u b’firxa wiesgħa li jkopru aktar minn 3 % tat-territorju Ewropew tagħhom.

Meta Stat Membru japplika d-deroga msemmija fl-ewwel subparagrafu, l-Istat Membru għandu jistabbilixxi miżuri ta' restawr:

(a) sal-2050 f'erja li tirrappreżenta mill-inqas 80 % tal-erja li ma tkunx f'kundizzjoni tajba għal kull wieħed minn dawk it-tipi ta' ħabitats;

(b) sal-2030 fuq mill-inqas terz tal-perċentwal imsemmi fil-punt (a); u

(c) sal-2040 fuq mill-inqas żewġ terzi tal-perċentwal imsemmi fil-punt (a).

Id-deroga msemmija fl-ewwel subparagrafu għandha tiġi applikata biss jekk jiġi żgurat li l-perċentwal imsemmi fil-punt (a) tat-tieni subparagrafu ma jwaqqafx milli jintlaħaq jew jinżamm fil-livell bijoġeografiku nazzjonali l-istat ta' konservazzjoni favorevoli għal kull wieħed minn dawk it-tipi ta' ħabitats.

3. Jekk Stat Membru japplika d-deroga skont il-paragrafu 2, l-obbligu stabbilit fil-paragrafu 1, l-ewwel subparagrafu, il-punt (a), għandu japplika għall-erja totali tat-tipi ta' ħabitats l-oħrajn kollha elenkati fl-Anness I li ma tkunx f'kundizzjoni tajba u l-obbligu stabbilit fil-paragrafu 1, l-ewwel subparagrafu, il-punt (b), għandu japplika għall-erjas li jifdal tal-gruppi rilevanti tat-tipi ta' ħabitats elenkati fl-Anness I li ma jkunux f'kundizzjoni tajba.

4. L-Istati Membri għandhom jimplimentaw il-miżuri ta' restawr li huma meħtieġa biex jistabbilixxu mill-ġdid it-tipi ta' ħabitats elenkati fl-Anness I f'żoni fejn ma jinsabux dawk it-tipi ta' ħabitats, bl-għan li tintlaħaq l-erja ta' referenza favorevoli għal dawk it-tipi ta' ħabitats. Tali miżuri għandhom ikunu fis-seħħ fuq żoni li jirrappreżentaw mill-inqas 30 % tas-superfiċje addizzjonali meħtieġa biex tintlaħaq l-erja ta' referenza favorevoli totali għal kull grupp ta' tipi ta' ħabitats elenkati fl-Anness I, kif ikkwantifikat fil-pjan nazzjonali ta' restawr imsemmi fl-Artikolu 15, sal-2030, fuq żoni li jirrappreżentaw mill-inqas 60 % ta' dik is-superfiċje sal-2040, u fuq 100 % ta' dik is-superfiċje sal-2050.

5. B'deroga mill-paragrafu 4 ta' dan l-Artikolu, jekk Stat Membru jqis li mhuwiex possibbli li jiġu stabbiliti miżuri ta' restawr sal-2050 li huma meħtieġa biex tintlaħaq l-erja ta' referenza favorevoli għal tip ta' ħabitat speċifiku fuq 100 % tas-superfiċje, l-Istat Membru kkonċernat jista' jistabbilixxi perċentwal aktar baxx f'livell ta' bejn 90 % u 100 % fil-pjan nazzjonali ta' restawr tiegħu kif imsemmi fl-Artikolu 15 u jipprovdi ġustifikazzjoni adegwata. F'każ bħal dan, l-Istat Membru għandu gradwalment jistabbilixxi miżuri ta' restawr li huma meħtieġa biex jinkiseb dak il-perċentwal aktar baxx sal-2050. Sal-2030, dawk il-miżuri ta' restawr għandhom ikopru mill-inqas 30 % tas-superfiċje addizzjonali meħtieġa biex jinkiseb tali perċentwal aktar baxx sal-2050, u sal-2040, għandhom ikopru mill-inqas 60 % tas-superfiċje addizzjonali meħtieġa biex jinkiseb tali perċentwal aktar baxx sal-2050.

6. Jekk Stat Membru japplika d-deroga skont il-paragrafu 5 għal tipi ta' ħabitats speċifiċi, l-obbligu stabbilit fil-paragrafu 4 għandu japplika għat-tipi ta' ħabitats l-oħrajn kollha li huma parti mill-gruppi ta' tipi ta' ħabitats elenkati fl-Anness I li għalihom jappartjenu dawk it-tipi ta' ħabitats speċifiċi.

7. L-Istati Membri għandhom jistabbilixxu miżuri ta' restawr għall-ħabitats terrestri, kostali u tal-ilma ħelu tal-ispeċi elenkati fl-Annessi II, IV u V tad-Direttiva 92/43/KEE u tal-ħabitats terrestri, kostali u tal-ilma ħelu tal-għasafar selvaġġi li jaqgħu fil-kamp ta' applikazzjoni tad-Direttiva 2009/147/KE li huma meħtieġa, flimkien mal-miżuri ta' restawr imsemmija fil-paragrafi 1 u 4 ta' dan l-Artikolu, biex tittejjeb il-kwalità u l-kwantità ta' dawk il-ħabitats, inkluż billi jiġu stabbiliti mill-ġdid, u biex tissaħħaħ il-konnettività, sakemm jinkisbu kwalità u kwantità suffiċjenti ta' dawk il-ħabitats.

8. Id-determinazzjoni tal-aktar żoni xierqa għall-miżuri ta' restawr f'konformità mal-paragrafi 1, 4 u 7 ta' dan l-Artikolu għandha tkun ibbażata fuq l-aħjar għarfien disponibbli u fuq l-aħħar evidenza xjentifika tal-kundizzjoni tat-tipi ta' ħabitats elenkati fl-Anness I ta' dan ir-Regolament, imkejla mill-istruttura u mill-funzjonijiet li huma meħtieġa għaż-żamma fit-tul tagħhom, inkluż l-ispeċi tipiċi tagħhom, kif imsemmi fl-Artikolu 1, il-punt (e), tad-Direttiva 92/43/KEE, u tal-kwalità u l-kwantità tal-ħabitats tal-ispeċi msemmija fil-paragrafu 7 ta' dan l-Artikolu, permezz tal-użu tal-informazzjoni rrappurtata skont l-Artikolu 17 tad-Direttiva 92/43/KEE u l-Artikolu 12 tad-Direttiva 2009/147/KE, u fejn xieraq billi titqies id-diversità tas-sitwazzjonijiet fid-diversi reġjuni kif imsemmi fl-Artikolu 14(16), il-punt (c), ta' dan ir-Regolament.

9. L-Istati Membri għandhom jiżguraw li sa mhux aktar tard mill-2030 il-kundizzjoni tat-tipi ta' ħabitats tkun magħrufa għal mill-inqas 90 % tal-erja distribwita fuq it-tipi kollha ta' ħabitats elenkati fl-Anness I u li sal-2040, tkun magħrufa l-kundizzjoni taż-żoni kollha ta' tipi ta' ħabitats elenkati fl-Anness I.

10. Il-miżuri ta' restawr imsemmija fil-paragrafi 1 u 4 għandhom iqisu l-ħtieġa għal konnettività mtejba bejn it-tipi ta' ħabitats elenkati fl-Anness I u għandhom iqisu r-rekwiżiti ekoloġiċi tal-ispeċi msemmija fil-paragrafu 7 li jseħħu f'dawk it-tipi ta' ħabitats.

11. L-Istati Membri għandhom idaħħlu fis-seħħ miżuri bl-għan li jiżguraw li ż-żoni li huma soġġetti għal miżuri ta' restawr f'konformità mal-paragrafi 1, 4 u 7 juru titjib kontinwu fil-kundizzjoni tat-tipi ta' ħabitats elenkati fl-Anness I sakemm tintlaħaq kundizzjoni tajba, u titjib kontinwu fil-kwalità tal-ħabitats tal-ispeċi msemmija fil-paragrafu 7, sakemm tintlaħaq il-kwalità suffiċjenti ta' dawk il-ħabitats.

Mingħajr preġudizzju għad-Direttiva 92/43/KEE, l-Istati Membri għandhom idaħħlu fis-seħħ miżuri li għandu jkollhom l-għan li jiżguraw li ż-żoni li fihom tkun intlaħqet kundizzjoni tajba, u li fihom tkun intlaħqet il-kwalità suffiċjenti tal-ħabitats tal-ispeċijiet, ma jiddeterjorawx b'mod sinifikanti.

12. Mingħajr preġudizzju għad-Direttiva 92/43/KEE, l-Istati Membri għandhom, sa mhux aktar tard mid-data tal-pubblikazzjoni tal-pjanijiet nazzjonali ta' restawr tagħhom f'konformità mal-Artikolu 17(6) ta' dan ir-Regolament, jistinkaw biex idaħħlu fis-seħħ miżuri meħtieġa bl-għan li jipprevjenu deterjorament sinifikanti taż-żoni fejn jinstabu t-tipi ta' ħabitats elenkati fl-Anness I ta' dan ir-Regolament u li huma f'kundizzjoni tajba jew li huma meħtieġa biex jintlaħqu l-miri ta' restawr stipulati fil-paragrafu 17 ta' dan l-Artikolu.

13. Fir-rigward tal-paragrafi 11 u 12 ta' dan l-Artikolu, barra mis-siti ta' Natura 2000, l-Istati Membri jistgħu, fin-nuqqas ta' alternattivi, japplikaw ir-rekwiżiti ta' nuqqas ta' deterjorament stabbiliti f'dawk il-paragrafi fil-livell ta' kull reġjun bijoġeografiku tat-territorju tagħhom għal kull tip ta' ħabitat u kull ħabitat ta' speċi, dment li l-Istat Membru kkonċernat jinnotifika l-intenzjoni tiegħu li japplika dan il-paragrafu lill-Kummissjoni sa … [sitt xhur mid-data tad-dħul fis-seħħ ta' dan ir-Regolament] u jissodisfa l-obbligi stabbiliti fl-Artikolu 15(3), il-punt (g), l-Artikolu 20(1), il-punt (j), l-Artikolu 21(1) u l-Artikolu 21(2), il-punt (b).

14. Barra mis-siti ta' Natura 2000, l-obbligu stipulat fil-paragrafu 11, ma għandux japplika għal deterjorament ikkawżat minn:

(a) *force majeure*, inkluż diżastri naturali;

(b) trasformazzjonijiet inevitabbli tal-ħabitats li huma kkawżati direttament mit-tibdil fil-klima;

(c) pjan jew proġett ta' interess pubbliku prevalenti li għalih mhumiex disponibbli soluzzjonijiet alternattivi ta’ inqas dannu, li għandu jiġi ddeterminat skont il-każ; jew

(d) azzjoni jew nuqqas ta' azzjoni minn pajjiżi terzi li għaliha l-Istat Membru kkonċernat mhuwiex responsabbli.

15. Barra mis-siti ta' Natura 2000, l-obbligu stipulat fil-paragrafu 12 ma għandux japplika għad-deterjorament ikkawżat minn:

(a) *force majeure*, inkluż diżastri naturali;

(b) trasformazzjonijiet inevitabbli tal-ħabitats li huma kkawżati direttament mit-tibdil fil-klima;

(c) pjan jew proġett ta' interess pubbliku prevalenti li għalih mhumiex disponibbli soluzzjonijiet alternattivi ta’ inqas dannu; jew

(d) azzjoni jew nuqqas ta' azzjoni minn pajjiżi terzi li għaliha l-Istat Membru kkonċernat mhuwiex responsabbli.

16. Fi ħdan is-siti ta' Natura 2000, in-nuqqas ta' twettiq tal-obbligi stipulati fil-paragrafi 11 u 12 huwa ġġustifikat jekk ikun ikkawżat minn:

(a) *force majeure*, inkluż diżastri naturali;

(b) trasformazzjonijiet inevitabbli tal-ħabitats li huma kkawżati direttament mit-tibdil fil-klima; jew

(c) pjan jew proġett awtorizzat f'konformità mal-Artikolu 6(4) tad-Direttiva 92/43/KEE.

17. L-Istati Membri għandhom jiżguraw li jkun hemm:

(a) żieda fl-erja f'kundizzjoni tajba għat-tipi ta' ħabitats elenkati fl-Anness I sakemm mill-inqas 90 % tkun f'kundizzjoni tajba u sakemm tintlaħaq l-erja ta' referenza favorevoli għal kull tip ta' ħabitat f'kull reġjun bijoġeografiku tal-Istat Membru kkonċernat;

(b) xejra ta' żieda lejn il-kwalità u l-kwantità suffiċjenti tal-ħabitats terrestri, kostali u tal-ilma ħelu tal-ispeċi elenkat fl-Annessi II, IV u V tad-Direttiva 92/43/KEE u tal-ispeċi li jaqgħu fil-kamp ta' applikazzjoni tad-Direttiva 2009/147/KE.

Artikolu 5

Restawr tal-ekosistemi tal-baħar

(1) L-Istati Membri għandhom jistabbilixxu l-miżuri ta' restawr li huma meħtieġa biex jittejbu għal kundizzjoni tajba ż-żoni tat-tipi ta' ħabitats elenkati fl-Anness II li mhumiex f'kundizzjoni tajba. Dawk il-miżuri ta' restawr għandhom ikunu fis-seħħ:

(a) sal-2030, fuq mill-inqas 30 % sal-2030 tal-erja totali tal-gruppi 1 sa 6 tat-tipi ta' ħabitats elenkati fl-Anness II li mhijiex f'kundizzjoni tajba, kif ikkwantifikat fil-pjan nazzjonali ta' restawr imsemmi fl-Artikolu 15;

(b) sal-2040, fuq mill-inqas 60 % u, sal-2050, fuq mill-inqas 90 % tal-erja ta' kull wieħed mill-gruppi 1 sa 6 tat-tipi ta' ħabitats elenkati fl-Anness II li mhijiex f'kundizzjoni tajba, kif ikkwantifikat fil-pjan nazzjonali ta' restawr imsemmi fl-Artikolu 15;

(c) sal-2040, fuq mill-inqas żewġ terzi tal-perċentwal imsemmi fil-punt (d) ta' dan il-paragrafu tal-erja tal-grupp 7 tat-tipi ta' ħabitats elenkati fl-Anness II li mhijiex f'kundizzjoni tajba, kif ikkwantifikat fil-pjan nazzjonali ta' restawr imsemmi fl-Artikolu 15; u

(d) sal-2050, fuq perċentwal, identifikat f'konformità mal-Artikolu 14(3), tal-erja tal-grupp 7 tat-tipi ta' ħabitats elenkati fl-Anness II li mhijiex f'kundizzjoni tajba, kif ikkwantifikat fil-pjan nazzjonali ta' restawr imsemmi fl-Artikolu 15.

Il-perċentwal imsemmi fl-ewwel subparagrafu, il-punt (d), ta' dan l-Artikolu għandu jiġi stabbilit sabiex ma jwaqqafx milli jinkiseb jew jinżamm stat ambjentali tajjeb, kif determinat skont l-Artikolu 9(1) tad-Direttiva 2008/56/KE.

2. L-Istati Membri għandhom jimplimentaw il-miżuri ta' restawr li huma meħtieġa biex jistabbilixxu mill-ġdid it-tipi ta' ħabitats fil-gruppi 1 sa 6 elenkati fl-Anness II f'żoni fejn ma jinstabux dawk it-tipi ta' ħabitats, bl-għan li tintlaħaq l-erja ta' referenza favorevoli għal dawk it-tipi ta' ħabitats. Tali miżuri għandhom ikunu fis-seħħ fuq żoni li jirrappreżentaw mill-inqas 30 % tas-superfiċje addizzjonali meħtieġa biex tintlaħaq l-erja ta' referenza favorevoli għal kull grupp ta' tipi ta' ħabitats, kif ikkwantifikat fil-pjan nazzjonali ta' restawr imsemmi fl-Artikolu 15, sal-2030, fuq żoni li jirrappreżentaw mill-inqas 60 % ta' dik is-superfiċje sal-2040, u 100 % ta' dik is-superfiċje sal-2050.

3. B'deroga mill-paragrafu 2 ta' dan l-Artikolu, jekk Stat Membru jqis li mhuwiex possibbli li jiġu stabbiliti miżuri ta' restawr sal-2050 li huma meħtieġa biex tintlaħaq l-erja ta' referenza favorevoli għal tip ta' ħabitat speċifiku fuq 100 % tas-superfiċje, l-Istat Membru kkonċernat jista' jistabbilixxi perċentwal aktar baxx f'livell ta' bejn 90 % u 100 % fil-pjan nazzjonali ta' restawr tiegħu kif imsemmi fl-Artikolu 15 u jipprovdi ġustifikazzjoni adegwata. F'każ bħal dan, l-Istat Membru għandu gradwalment jistabbilixxi miżuri ta' restawr li huma meħtieġa biex jinkiseb dak il-perċentwal aktar baxx sal-2050. Sal-2030, dawk il-miżuri ta' restawr għandhom ikopru mill-inqas 30 % tas-superfiċje addizzjonali meħtieġa biex jinkiseb tali perċentwal aktar baxx sal-2050, u sal-2040, għandhom ikopru tal-inqas 60 % tas-superfiċje addizzjonali meħtieġa biex jinkiseb tali perċentwal aktar baxx sal-2050.

4. Jekk Stat Membru japplika d-deroga skont il-paragrafu 3 għal tipi ta' ħabitats speċifiċi, l-obbligu stabbilit fil-paragrafu 2 għandu japplika għas-superfiċje addizzjonali li jifdal meħtieġa biex tintlaħaq l-erja ta' referenza favorevoli ta' kull grupp ta' tipi ta' ħabitats elenkati fl-Anness II li għalih jappartjenu dawk it-tipi ta' ħabitats speċifiċi.

5. L-Istati Membri għandhom jistabbilixxu miżuri ta' restawr għall-ħabitats tal-baħar tal-ispeċi elenkati fl-Anness III ta' dan ir-Regolament u fl-Annessi II, IV u V tad-Direttiva 92/43/KEE u għall-ħabitats tal-baħar tal-għasafar selvaġġi li jaqgħu fil-kamp ta' applikazzjoni tad-Direttiva 2009/147/KE li huma meħtieġa, flimkien mal-miżuri ta' restawr imsemmija fil-paragrafi 1 u 2 ta' dan l-Artikolu, biex jittejbu l-kwalità u l-kwantità ta' dawk il-ħabitats, inkluż billi jiġu stabbiliti mill-ġdid, u biex tissaħħaħ il-konnettività, sakemm jinkisbu kwalità u kwantità suffiċjenti ta' dawk il-ħabitats.

6. Id-determinazzjoni tal-aktar żoni xierqa għall-miżuri ta' restawr f'konformità mal-paragrafi 1, 2 u 5 ta' dan l-Artikolu għandha tkun ibbażata fuq l-aħjar għarfien disponibbli u fuq l-aħħar progress tekniku u xjentifiku biex tiġi determinata l-kundizzjoni tat-tipi tal-ħabitats elenkati fl-Anness II ta' dan ir-Regolament u l-kwalità u l-kwantità tal-ħabitats tal-ispeċi msemmija fil-paragrafu 5 ta' dan l-Artikolu, permezz tal-użu tal-informazzjoni rrappurtata skont l-Artikolu 17 tad-Direttiva 92/43/KEE, l-Artikolu 12 tad-Direttiva 2009/147/KE u l-Artikolu 17 tad-Direttiva 2008/56/KE.

7. L-Istati Membri għandhom jiżguraw li l-kundizzjoni tkun magħrufa taż-żoni li ġejjin:

(a) sal-2030, għal mill-inqas 50 % tal-erja distribwita fuq it-tipi ta' ħabitats kollha fil-gruppi 1 sa 6 elenkati fl-Anness II;

(b) sal-2040, għall-erjas kollha tat-tipi ta' ħabitats fil-gruppi 1 sa 6 elenkati fl-Anness II;

(c) sal-2040, għal mill-inqas 50 % tal-erja distribwita fuq it-tipi ta' ħabitats kollha fil-grupp 7 elenkati fl-Anness II;

(d) sal-2050, għall-erjas kollha tat-tipi ta’ ħabitats fil-grupp 7 elenkati fl-Anness II.

8. Il-miżuri ta' restawr imsemmija fil-paragrafi 1 u 2 għandhom iqisu l-ħtieġa għal koerenza ekoloġika u konnettività mtejba bejn it-tipi ta' ħabitats elenkati fl-Anness II u għandhom iqisu r-rekwiżiti ekoloġiċi tal-ispeċi msemmija fil-paragrafu 5 li jinstabu f'dawk it-tipi ta' ħabitats.

9. L-Istati Membri għandhom idaħħlu fis-seħħ miżuri bl-għan li jiżguraw li ż-żoni li huma soġġetti għal miżuri ta' restawr f'konformità mal-paragrafi 1, 2 u 5 juru titjib kontinwu fil-kundizzjoni tat-tipi ta' ħabitats elenkati fl-Anness II sakemm tintlaħaq kundizzjoni tajba, u titjib kontinwu fil-kwalità tal-ħabitats tal-ispeċi msemmija fil-paragrafu 5, sakemm tintlaħaq il-kwalità suffiċjenti ta' dawk il-ħabitats.

Mingħajr preġudizzju għad-Direttiva 92/43/KEE, l-Istati Membri għandhom idaħħlu fis-seħħ miżuri bl-għan li jiżguraw li ż-żoni li fihom tkun intlaħqet kundizzjoni tajba, u li fihom tkun intlaħqet il-kwalità suffiċjenti tal-ħabitats tal-ispeċi, ma jiddeterjorawx b'mod sinifikanti.

10. Mingħajr preġudizzju għad-Direttiva 92/43/KEE, l-Istati Membri għandhom, sad-data tal-pubblikazzjoni tal-pjanijiet nazzjonali ta' restawr tagħhom f'konformità mal-Artikolu 17(6) ta' dan ir-Regolament, jistinkaw biex idaħħlu fis-seħħ miżuri meħtieġa bl-għan li jipprevjenu deterjorament sinifikanti taż-żoni fejn jinstabu t-tipi ta' ħabitats elenkati fl-Anness II ta' dan ir-Regolament u li huma f'kundizzjoni tajba jew li huma meħtieġa biex jintlaħqu l-miri ta' restawr stipulati fil-paragrafu 14 ta' dan l-Artikolu.

11. Barra mis-siti ta' Natura 2000, l-obbligu stipulat fil-paragrafu 9 ma għandux japplika għal deterjorament ikkawżat minn:

(a) *force majeure*, inkluż diżastri naturali;

(b) trasformazzjonijiet inevitabbli tal-ħabitats li huma kkawżati direttament mit-tibdil fil-klima;

(c) pjan jew proġett ta' interess pubbliku prevalenti li għalih mhumiex disponibbli soluzzjonijiet alternattivi ta’ inqas dannu, li għandu jiġi ddeterminat skont il-każ; jew

(d) azzjoni jew nuqqas ta' azzjoni minn pajjiżi terzi li għaliha l-Istat Membru kkonċernat mhuwiex responsabbli.

12. Barra mis-siti ta' Natura 2000, l-obbligu stipulat fil-paragrafu 10 ma għandux japplika għal deterjorament ikkawżat minn:

(a) *force majeure*, inkluż diżastri naturali;

(b) trasformazzjonijiet inevitabbli tal-ħabitats li huma kkawżati direttament mit-tibdil fil-klima;

(c) pjan jew proġett ta’ interess pubbliku prevalenti, li għalih mhumiex disponibbli soluzzjonijiet alternattivi inqas dannużi; jew

(d) azzjoni jew nuqqas ta’ azzjoni minn pajjiżi terzi li għaliha l-Istat Membru kkonċernat mhuwiex responsabbli.

13. Fi ħdan is-siti ta’ Natura 2000, in-nuqqas ta’ twettiq tal-obbligi stipulati fil-paragrafi 9 u 10 huwa ġġustifikat jekk ikun ikkawżat minn:

(a) *force majeure*, inkluż diżastri naturali;

(b) trasformazzjonijiet inevitabbli tal-ħabitats li huma kkawżati direttament mit-tibdil fil-klima; jew

(c) pjan jew proġett awtorizzat f’konformità mal-Artikolu 6(4) tad-Direttiva 92/43/KEE.

14. L-Istati Membri għandhom jiżguraw li jkun hemm:

(a) żieda fiż-żona f’kundizzjoni tajba għat-tipi ta’ ħabitats tal-gruppi 1 sa 6 tat-tipi ta’ ħabitats elenkati fl-Anness II sakemm mill-inqas 90 % tkun f’kundizzjoni tajba u sakemm tintlaħaq l-erja ta’ referenza favorevoli għal kull tip ta’ ħabitat f’kull reġjun bijoġeografiku tal-Istat Membru kkonċernat;

(b) żieda tal-erja f’kundizzjoni tajba għat-tipi ta’ ħabitats tal-grupp 7 tat-tipi ta' ħabitats elenkati fl-Anness II sakemm mill-inqas il-perċentwal, imsemmi fil-paragrafu 1, l-ewwel subparagrafu, il-punt (d), ikun f'kundizzjoni tajba u sakemm tintlaħaq l-erja ta' referenza favorevoli għal kull tip ta' ħabitat f'kull reġjun bijoġeografiku tal-Istat Membru kkonċernat;

(c) xejra ta' żieda lejn il-kwalità u l-kwantità suffiċjenti tal-ħabitats tal-baħar tal-ispeċi elenkati fl-Anness III ta' dan ir-Regolament u fl-Annessi II, IV u V tad-Direttiva 92/43/KEE u tal-ispeċi li jaqgħu fil-kamp ta' applikazzjoni tad-Direttiva 2009/147/KE.

Artikolu 6

Enerġija minn sorsi rinnovabbli

1. Għall-finijiet tal-Artikolu 4(14) u (15) u l-Artikolu 5(11) u (12), għandu jkun preżunt li l-ippjanar, il-kostruzzjoni u t-tħaddim ta' impjanti għall-produzzjoni tal-enerġija minn sorsi rinnovabbli, il-konnessjoni tagħhom mal-grid u l-grid relatata nnifisha, u l-assi tal-ħżin huma ta' interess pubbliku prevalenti. L-Istati Membri jistgħu jeżentawhom mir-rekwiżit li mhumiex disponibbli soluzzjonijiet alternattivi inqas dannużi skont l-Artikolu 4(14) u (15) u l-Artikolu 5(11) u (12), dment li:

(a) tkun twettqet valutazzjoni ambjentali strateġika f'konformità mal-kundizzjonijiet stabbiliti fid-Direttiva 2001/42/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill[44]; jew

(b) ikunu ġew soġġetti għal valutazzjoni tal-impatt ambjentali f'konformità mal-kundizzjonijiet stabbiliti fid-Direttiva 2011/92/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill[45].

---

[44] Id-Direttiva 2001/42/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-27 ta' Ġunju 2001 dwar l-istima tal-effetti ta' ċerti pjanijiet u programmi fuq l-ambjent (ĠU L 197, 21.7.2001, p. 30).

[45] Id-Direttiva 2011/92/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-13 ta' Diċembru 2011 dwar l-istima tal-effetti ta' ċerti proġetti pubbliċi u privati fuq l-ambjent (ĠU L 26, 28.1.2012, p. 1).

2. F'ċirkostanzi debitament ġustifikati u speċifiċi, l-Istati Membri jistgħu jirrestrinġu l-applikazzjoni tal-paragrafu 1 għal ċerti partijiet tat-territorju tagħhom, kif ukoll għal ċerti tipi ta' teknoloġiji jew għal proġetti b'ċerti karatteristiċi tekniċi, f'konformità mal-prijoritajiet stabbiliti fil-pjanijiet integrati nazzjonali tagħhom għall-enerġija u l-klima skont ir-Regolament (UE) 2018/1999.

Jekk l-Istati Membri japplikaw restrizzjonijiet skont l-ewwel subparagrafu, huma għandhom jinfurmaw lill-Kummissjoni dwar dawk ir-restrizzjonijiet u jiġġustifikawhom.

Artikolu 7

Difiża nazzjonali

1. Meta jdaħħlu fis-seħħ miżuri ta' restawr għall-finijiet tal-Artikolu 4(1), (4) jew (7) jew l-Artikolu 5(1), (2) jew (5), l-Istati Membri jistgħu jeżentaw żoni użati għal attivitajiet li l-uniku skop tagħhom huwa ta' difiża nazzjonali jekk dawk il-miżuri jitqiesu inkompatibbli mal-użu militari kontinwu taż-żoni inkwistjoni.

2. Għall-finijiet tal-Artikolu 4(14) u (15) u l-Artikolu 5(11) u (12), l-Istati Membri jistgħu jipprevedu li pjanijiet u proġetti li l-iskop uniku tagħhom huwa ta' difiża nazzjonali huma preżunti li huma ta' interess pubbliku prevalenti.

Għall-finijiet tal-Artikolu 4(14) u (15) u l-Artikolu 5(11) u (12), l-Istati Membri jistgħu jeżentaw pjanijiet u proġetti li l-uniku skop tagħhom huwa ta' difiża nazzjonali mir-rekwiżit li ma jkunux disponibbli soluzzjonijiet alternattivi ta' inqas dannu. Madankollu, meta Stat Membru japplika dik l-eżenzjoni, l-Istat Membru għandu jistabbilixxi miżuri, sakemm ikun raġonevoli u prattikabbli, bl-għan li jittaffa l-impatt ta' dawk il-pjanijiet u l-proġetti fuq it-tipi ta' ħabitats.

Artikolu 8

Restawr tal-ekosistemi urbani

1. Sal-31 ta' Diċembru 2030, l-Istati Membri għandhom jiżguraw li ma jkun hemm l-ebda telf nett fl-erja nazzjonali totali ta' spazju aħdar urban u ta' kopertura urbana bis-siġar f'żoni tal-ekosistema urbana, iddeterminati f'konformità mal-Artikolu 14(4), meta mqabbla ma' … [is-sena tad-dħul fis-seħħ ta' dan ir-Regolament]. Għall-finijiet ta' dan il-paragrafu, l-Istati Membri jistgħu jeskludu minn dawk l-erjas nazzjonali totali, iż-żoni tal-ekosistema urbana li fihom is-sehem ta' spazju aħdar urban fiċ-ċentri urbani u r-raggruppamenti urbani jaqbeż il-45 % u s-sehem ta' kopertura urbana bis-siġar jaqbeż l-10 %.

2. Mill-1 ta' Jannar 2031, l-Istati Membri għandhom jiksbu xejra ta' żieda fl-erja nazzjonali totali tal-ispazju aħdar urban, inkluż permezz tal-integrazzjoni tal-ispazju aħdar urban fil-bini u fl-infrastruttura, f'żoni tal-ekosistema urbana, iddeterminati f'konformità mal-Artikolu 14(4),’’ imkejla kull sitt snin mill-1 ta’ Jannar 2031, sakemm jinlaħaq il-livell sodisfaċenti kif stabbilit fl-Artikolu 14(5).

3. L-Istati Membri għandhom jiksbu, f'kull żona tal-ekosistema urbana, iddeterminata f'konformità mal-Artikolu 14(4), xejra ta' żieda tal-kopertura urbana bis-siġar, imkejla kull sitt snin mill-1 ta' Jannar 2031, sakemm jinlaħaq il-livell sodisfaċenti identifikat kif stabbilit fl-Artikolu 14(5).

Artikolu 9

Restawr tal-konnettività naturali tax-xmajjar u tal-funzjonijiet naturali tal-pjanuri tal-għargħar relatati

1. L-Istati Membri għandhom jagħmlu inventarju tal-ostakli artifiċjali għall-konnettività tal-ilmijiet tas-superfiċje u, filwaqt li jqisu l-funzjonijiet soċjoekonomiċi tal-ostakli artifiċjali, jidentifikaw l-ostakli li jeħtieġ li jitneħħew biex jikkontribwixxu għall-kisba tal-miri ta' restawr stabbiliti fl-Artikolu 4 ta' dan ir-Regolament u l-issodisfar tal-objettiv li jiġu restawrati mill-inqas 25 000 km ta' xmajjar fi xmajjar ġierja fl-Unjoni sal-2030, mingħajr preġudizzju għad-Direttiva 2000/60/KE, b'mod partikolari l-Artikolu 4(3), (5) u (7) tagħha, u r-Regolament (UE) Nru 1315/2013 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill[46], b'mod partikolari l-Artikolu 15 tiegħu.

2. L-Istati Membri għandhom ineħħu l-ostakli artifiċjali għall-konnettività tal-ilmijiet tas-superfiċje identifikati fl-inventarju magħmul skont il-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu, f'konformità mal-pjan għat-tneħħija tagħhom imsemmi fl-Artikolu 15(3), il-punti (i) u (n). Meta jneħħu l-ostakli artifiċjali, l-Istati Membri għandhom primarjament jindirizzaw l-ostakli obsoleti, jiġifieri dawk li ma għadhomx meħtieġa għall-ġenerazzjoni tal-enerġija rinnovabbli, għan-navigazzjoni interna, għall-provvista tal-ilma, għall-protezzjoni mill-għargħar, jew għal użi oħra.

---

46 Ir-Regolament (UE) Nru 1315/2013 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-11 ta' Diċembru 2013 dwar linji gwida tal-Unjoni għall-iżvilupp tan-netwerk trans-Ewropew tat-trasport u li jħassar id-Deċiżjoni Nru 661/2010/UE (ĠU L 348, 20.12.2013, p. 1).

3. L-Istati Membri għandhom jikkomplementaw it-tneħħija tal-ostakli artifiċjali f'konformità mal-paragrafu 2 bil-miżuri meħtieġa biex jittejbu l-funzjonijiet naturali tal-pjanuri tal-għargħar relatati.

4. L-Istati Membri għandhom jiżguraw li tinżamm il-konnettività naturali tax-xmajjar u l-funzjonijiet naturali tal-pjanuri tal-għargħar relatati restawrati skont il-paragrafi 2 u 3.

Artikolu 10

Restawr tal-popolazzjonijiet tad-dakkara

1. L-Istati Membri għandhom, permezz tal-istabbiliment f'waqtu ta' miżuri xierqa u effettivi, itejbu d-diversità tad-dakkara u jreġġgħu lura t-tnaqqis fil-popolazzjonijiet tad-dakkara sa mhux iktar tard mill-2030 u minn hemm 'il quddiem jiksbu xejra ta' żieda fil-popolazzjonijiet tad-dakkara, li titkejjel mill-inqas kull sitt snin mill-2030, sakemm jintlaħqu livelli sodisfaċenti, kif stabbilit f'konformità mal-Artikolu 14(5).

2. Il-Kummissjoni għandha s-setgħa li tadotta atti delegati f'konformità mal-Artikolu 23 biex tissupplimenta dan ir-Regolament billi tistabbilixxi u taġġorna metodu bbażat fuq ix-xjenza għall-monitoraġġ tad-diversità tad-dakkara u tal-popolazzjonijiet tad-dakkara. Il-Kummissjoni għandha tadotta l-ewwel wieħed minn dawk l-atti delegati li jistabbilixxi tali metodu sa ... [12-il xahar mid-data tad-dħul fis-seħħ ta' dan ir-Regolament].

3. Il-metodu msemmi fil-paragrafu 2 għandu jipprovdi approċċ standardizzat għall-ġbir ta' *data* annwali dwar l-abbundanza u d-diversità tal-ispeċi ta' dakkara fl-ekosistemi, għall-valutazzjoni tax-xejriet fil-popolazzjoni tad-dakkara u għall-effettività tal-miżuri ta' restawr adottati mill-Istati Membri f'konformità mal-paragrafu 1.

4. Meta jużaw il-metodu msemmi fil-paragrafu 2, l-Istati Membri għandhom jiżguraw li d-*data* tal-monitoraġġ tkun ġejja minn għadd adegwat ta' siti biex tiġi żgurata r-rappreżentattività fit-territorji tagħhom. L-Istati Membri għandhom jippromwovu x-xjenza taċ-ċittadini fil-ġbir tad-*data* ta' monitoraġġ fejn xieraq u jipprovdu riżorsi adegwati għat-twettiq ta' dawk il-kompiti.

5. Il-Kummissjoni u l-aġenziji rilevanti tal-Unjoni, b'mod partikolari l-EEA, l-Awtorità Ewropea dwar is-Sigurtà fl-Ikel u l-Aġenzija Ewropea għas-Sustanzi Kimiċi, għandhom, f'konformità mal-mandati rispettivi tagħhom, jikkoordinaw l-attivitajiet tagħhom dwar id-dakkara u jipprovdu informazzjoni biex jappoġġaw lill-Istati Membri, fuq talba tagħhom, fit-twettiq tal-obbligi tagħhom skont dan l-Artikolu. Għal dak l-għan, il-Kummissjoni għandha, fost l-oħrajn, tistabbilixxi task force dedikata u xxerred l-informazzjoni u l-għarfien espert rilevanti lill-Istati Membri b'mod koordinat.

Artikolu 11

Restawr tal-ekosistemi agrikoli

1. L-Istati Membri għandhom jistabbilixxu l-miżuri ta' restawr meħtieġa biex itejbu l-bijodiversità fl-ekosistemi agrikoli, minbarra ż-żoni li huma soġġetti għal miżuri ta' restawr skont l-Artikolu 4(1), (4) u (7), filwaqt li jieħdu kont tat-tibdil fil-klima, il-ħtiġijiet soċjali u ekonomiċi taż-żoni rurali u l-ħtieġa li tiġi żgurata produzzjoni agrikola sostenibbli fl-Unjoni..

2. L-Istati Membri għandhom jistabbilixxu miżuri li għandu jkollhom l-għan li jiksbu xejra ta' żieda fil-livell nazzjonali mill-inqas fi tnejn minn tlieta mill-indikaturi li ġejjin għall-ekosistemi agrikoli, kif speċifikat ulterjorment fl-Anness IV, imkejla fil-perjodu minn...[id-data tad-dħul fis-seħħ ta' dan ir-Regolament] sal-31 ta' Diċembru 2030, u kull sitt snin wara dan, sakemm jintlaħqu l-livelli sodisfaċenti kif stabbiliti f'konformità mal-Artikolu 14(5):

   (a) indiċi tal-friefet tal-mergħat;

   (b) ħażna tal-karbonju organiku fil-ħamrija minerali użata fl-artijiet tal-għelejjel;

   (c) sehem tal-art agrikola b'karatteristiċi tal-pajsaġġ b'diversità għolja.

3. L-Istati Membri għandhom jistabbilixxu miżuri ta' restawr li l-għan tagħhom huwa li jiżguraw li l-indiċi tal-għasafar komuni tal-art agrikola fil-livell nazzjonali bbażat fuq l-ispeċi speċifikati fl-Anness V, indiċjat fi … [data: l-ewwel jum tax-xahar 12-il xahar mid-data tad-dħul fis-seħħ ta' dan ir-Regolament] = 100, jilħaq il-livelli li ġejjin:

(a) għall-Istati Membri elenkati fl-Anness V b'popolazzjonijiet storikament aktar eżawriti ta' għasafar tal-art agrikola: 110 sal-2030, 120 sal-2040 u 130 sal-2050;

(b) għall-Istati Membri elenkati fl-Anness V b'popolazzjonijiet storikament inqas eżawriti ta' għasafar tal-art agrikola: 105 sal-2030, 110 sal-2040 u 115 sal-2050.

4. L-Istati Membri għandhom jistabbilixxu miżuri bl-għan li jirrestawraw il-ħamrija organika fl-użu agrikolu li tikkostitwixxi torbieri skulati. Dawk il-miżuri għandhom ikunu fis-seħħ tal-inqas fuq:

(a) 30 % ta' tali żoni sal-2030, li mill-inqas kwart minnhom għandhom jiġu mxarrba mill-ġdid;

(b) 40 % ta' tali żoni sal-2040, li mill-inqas terz minnhom għandhom jiġu mxarrba mill-ġdid;

(c) 50 % ta' tali żoni sal-2050, li mill-inqas terz minnhom għandhom jiġu mxarrba mill-ġdid.

L-Istati Membri jistgħu jistabbilixxu miżuri ta' restawr, inkluż it-tixrib mill-ġdid, f'żoni ta' siti ta' estrazzjoni tal-pit u jgħoddu dawk iż-żoni bħala li jikkontribwixxu għall-kisba tal-miri rispettivi msemmija fl-ewwel subparagrafu, il-punti (a), (b) u (c).

Barra minn hekk, l-Istati Membri jistgħu jistabbilixxu miżuri ta' restawr biex ixarrbu mill-ġdid il-ħamrija organika li tikkostitwixxi torbieri skulati f'użi tal-art differenti mill-użu agrikolu u l-estrazzjoni tal-pit u jgħoddu dawk iż-żoni mxarrba mill-ġdid bħala li jikkontribwixxu, sa massimu ta' 40 %, għall-kisba tal-miri msemmija fl-ewwel subparagrafu, il-punti (a), (b) u (c).

Il-miżuri ta' restawr li jikkonsistu fit-tixrib mill-ġdid tat-torbiera, inkluż il-livelli tal-ilma li għandhom jinkisbu, għandhom jikkontribwixxu għat-tnaqqis tal-emissjonijiet netti ta' gassijiet serra u għaż-żieda fil-bijodiversità, filwaqt li jqisu ċ-ċirkostanzi nazzjonali u lokali.

Fejn debitament ġustifikat, il-firxa tat-tixrib mill-ġdid tat-torbiera f'użu agrikolu tista' titnaqqas għal inqas minn dak meħtieġ skont l-ewwel subparagrafu, il-punti (a), (b) u (c) ta' dan il-paragrafu minn Stat Membru jekk tali tixrib mill-ġdid x'aktarx li jkollu impatti negattivi sinifikanti fuq l-infrastruttura, il-bini, l-adattament għat-tibdil fil-klima jew interessi pubbliċi oħra u jekk tali tixrib mill-ġdid ma jkunx jista' jseħħ fuq art oħra għajr art agrikola. Tali tnaqqis għandu jiġi determinat f'konformità mal-Artikolu 14(8).

L-obbligu għall-Istati Membri li jilħqu l-miri tat-tixrib mill-ġdid stabbiliti fl-ewwel subparagrafu, il-punti (a), (b) u (c), ma jimplikax obbligu għall-bdiewa u s-sidien privati tal-art li jxarrbu mill-ġdid l-art tagħhom, li għalihom it-tixrib mill-ġdid fuq art agrikola jibqa' volontarju, mingħajr preġudizzju għall-obbligi li jirriżultaw mil-liġi nazzjonali.

L-Istati Membri għandhom, kif xieraq, jinċentivaw it-tixrib mill-ġdid biex isir għażla attraenti għall-bdiewa u s-sidien privati tal-art u jrawmu l-aċċess għal taħriġ u pariri lill-bdiewa u lil partijiet ikkonċernati oħra dwar il-benefiċċji tat-tixrib mill-ġdid tat-torbiera u dwar l-għażliet ta' ġestjoni sussegwenti tal-art u opportunitajiet relatati.

Artikolu 12

Restawr tal-ekosistemi tal-foresti

1. L-Istati Membri għandhom jistabbilixxu l-miżuri ta' restawr meħtieġa biex tittejjeb il-bijodiversità tal-ekosistemi tal-foresti, minbarra ż-żoni li huma soġġetti għal miżuri ta' restawr skont l-Artikolu 4(1), (4) u (7), filwaqt li jittieħed kont tar-riskji ta' nirien fil-foresti.

2. L-Istati Membri għandhom jiksbu xejra ta' żieda fil-livell nazzjonali tal-indiċi tal-għasafar komuni tal-foresti, kif speċifikat ulterjorment fl-Anness VI, imkejla fil-perjodu minn … [id-data tad-dħul fis-seħħ ta' dan ir-Regolament] sal-31 ta' Diċembru 2030, u kull sitt snin wara dan, sakemm jintlaħqu l-livelli sodisfaċenti kif stabbilit f'konformità mal-Artikolu 14(5).

3. L-Istati Membri għandhom jiksbu xejra ta' żieda fil-livell nazzjonali ta' mill-inqas sitta minn sebgħa mill-indikaturi li ġejjin għall-ekosistemi tal-foresti, kif speċifikat ulterjorment fl-Anness VI, magħżula abbażi tal-kapaċità tagħhom li juru t-titjib tal-bijodiversità tal-ekosistemi tal-foresti fl-Istat Membru kkonċernat. Ix-xejra għandha tkun imkejla fil-perjodu minn...[mid-data tad-dħul fis-seħħ ta' dan ir-Regolament] sal-31 ta' Diċembru 2030, u kull sitt snin wara dan, sakemm jintlaħqu l-livelli sodisfaċenti kif stabbilit f'konformità mal-Artikolu 14(5):

(a) l-injam mejjet wieqaf;

(b) l-injam mejjet mal-art;

(c) is-sehem ta' foresti bi struttura ta' maturazzjoni mhux uniformi;

(d) il-konnettività tal-foresti;

(e) il-ħażna ta' karbonju organiku;

(f) is-sehem ta' foresti ddominati minn speċi ta' siġar indiġeni;

(g) id-diversità tal-ispeċi tas-siġar.

4. In-nuqqas ta' twettiq tal-obbligi stabbiliti fil-paragrafi 2 u 3 huwa ġġustifikat jekk ikkawżat minn:

(a) *force majeure* fuq skala kbira, inkluż diżastri naturali, b'mod partikolari nirien fis-selvaġġ mhux ippjanati u mhux ikkontrollati; jew

(b) trasformazzjonijiet inevitabbli tal-ħabitats li huma kkawżati direttament mit-tibdil fil-klima.

Artikolu 13

Tħawwil ta' tliet biljun siġra addizzjonali

1. Meta jkunu qed jidentifikaw u jimplimentaw il-miżuri ta' restawr biex jinkisbu l-objettivi u l-obbligi stabbiliti fl-Artikoli 4 u 8 sa12, l-Istati Membri għandu jkollhom l-għan li jikkontribwixxu fl-impenn li jitħawlu mill-inqas tliet biljun siġra addizzjonali sal-2030 fil-livell tal-Unjoni.

2. L-Istati Membri għandhom jiżguraw li l-kontribut tagħhom biex jissodisfaw l-impenn stabbilit fil-paragrafu 1 jinkiseb b'rispett sħiħ tal-prinċipji ekoloġiċi, inkluż billi tiġi żgurata d-diversità tal-ispeċi u d-diversità tal-istruttura ta' maturazzjoni, tingħata prijorità lill-ispeċi tas-siġar indiġeni għajr, f'każijiet u kundizzjonijiet speċifiċi ħafna, għal speċi mhux indiġeni adattati għall-ħamrija lokali, il-kuntest klimatiku u ekoloġiku u l-kundizzjonijiet tal-ħabitats li għandhom rwol fit-trawwim ta' reżiljenza akbar għat-tibdil fil-klima. Il-miżuri biex jinkiseb dak l-impenn għandu jkollhom l-għan li jżidu l-konnettività ekoloġika u jkunu bbażati fuq tisġir, riforestazzjoni u tħawwil ta' siġar sostenibbli u ż-żieda fl-ispazju aħdar urban.

Kapitolu III
Pjanijiet nazzjonali ta' restawr

Artikolu 14

Tħejjija tal-pjanijiet nazzjonali ta' restawr

1. Kull wieħed mill-Istati Membri għandu jħejji pjan nazzjonali ta' restawr u għandu jwettaq il-monitoraġġ u r-riċerka preparatorja meħtieġa biex jidentifika l-miżuri ta' restawr li huma meħtieġa biex jintlaħqu l-miri għar-restawr u jiġu ssodisfati l-obbligi stabbiliti fl-Artikoli 4 sa 13 u jikkontribwixxi għall-objettivi u l-miri ġenerali tal-Unjoni stabbiliti fl-Artikolu 1, filwaqt li jqisu l-aħħar evidenza xjentifika.

2. L-Istati Membri għandhom jikkwantifikaw l-erja li jeħtieġ li tiġi restawrata biex jintlaħqu l-miri għar-restawr stabbiliti fl-Artikoli 4 u 5, filwaqt li jqisu l-kundizzjoni tat-tipi ta' ħabitats imsemmija fl-Artikolu 4(1) u (4) u fl-Artikolu 5(1) u (2) u l-kwalità u l-kwantità tal-ħabitats tal-ispeċi msemmija fl-Artikolu 4(7) u l-Artikolu 5(5) li huma preżenti fl-ekosistemi koperti mill-Artikolu 2. Il-kwantifikazzjoni għandha tkun ibbażata, fost l-oħrajn, fuq l-informazzjoni li ġejja:

(a) għal kull tip ta' ħabitat:

(i) l-erja totali tal-ħabitat u mappa tad-distribuzzjoni attwali tagħha;

(ii) l-erja tal-ħabitat li mhijiex f'kundizzjoni tajba;

(iii) l-erja ta' referenza favorevoli, filwaqt li jitqiesu rekords ta' distribuzzjoni storika u t-tibdil proġettat fil-kundizzjonijiet ambjentali minħabba t-tibdil fil-klima;

(iv) iż-żoni l-aktar adattati għall-istabbiliment mill-ġdid tat-tipi ta' ħabitats fid-dawl tat-tibdil li jkun għaddej u dak proġettat fil-kundizzjonijiet ambjentali minħabba t-tibdil fil-klima;

(b) il-kwalità u l-kwantità suffiċjenti tal-ħabitats tal-ispeċi meħtieġa għall-kisba tal-istat ta' konservazzjoni favorevoli tagħhom, filwaqt li jitqiesu ż-żoni l-aktar xierqa għall-istabbiliment mill-ġdid ta' dawk il-ħabitats, u l-konnettività meħtieġa bejniethom sabiex il-popolazzjonijiet tal-ispeċi jitkattru, kif ukoll il-bidliet kontinwi u proġettati fil-kundizzjonijiet ambjentali minħabba t-tibdil fil-klima, il-ħtiġijiet li jikkompetu tal-ħabitats u tal-ispeċi, u l-preżenza ta' raba' ta' valur naturali għoli.

Għall-fini tal-kwantifikazzjoni tal-erja ta' kull tip ta' ħabitat li jeħtieġ li tiġi restawrata biex jintlaħqu l-miri ta' restawr stabbiliti fl-Artikolu 4(1), il-punt (a), u l-Artikolu 5(1), il-punt (a), l-erja tal-ħabitat li ma tkunx f'kundizzjoni tajba msemmija fl-ewwel subparagrafu, il-punt (a)(ii) ta' dan il-paragrafu għandha tinkludi biss dawk iż-żoni li għalihom tkun magħrufa l-kundizzjoni tat-tip ta' ħabitat.

Għall-fini tal-kwantifikazzjoni tal-erja ta' kull tip ta' ħabitat li jeħtieġ li tiġi restawrata biex jintlaħqu l-miri tar-restawr stabbiliti fl-Artikolu 4(1), il-punt (b), u l-Artikolu 5(1), il-punti (b), (c) u (d), l-erja tal-ħabitat li ma tkunx f'kundizzjoni tajba msemmija fl-ewwel subparagrafu, il-punt (a)(ii), ta' dan il-paragrafu għandha tinkludi biss dawk iż-żoni li għalihom il-kundizzjoni tat-tip ta' ħabitat tkun magħrufa jew trid tkun magħrufa skont l-Artikolu 4(9) u Artikolu 5(7).

Meta Stat Membru jkollu l-intenzjoni li japplika d-deroga stabbilita fl-Artikolu 4(2), dak l-Istat Membru għandu jidentifika l-perċentwali msemmija f'dak l-Artikolu.

Meta Stat Membru jkollu l-intenzjoni li japplika d-deroga stabbilita fl-Artikolu 4(5) u l-Artikolu 5(3), dak l-Istat Membru għandu jidentifika l-perċentwali aktar baxxi magħżula skont dawk l-Artikoli.

3. Fir-rigward tal-grupp 7 tat-tipi ta' ħabitats elenkati fl-Anness II, l-Istati Membri għandhom jistabbilixxu l-perċentwal imsemmi fl-Artikolu 5(1), il-punt (d).

4. L-Istati Membri għandhom jiddeterminaw u jimmappjaw iż-żoni tal-ekosistema urbana kif imsemmi fl-Artikolu 8 għall-bliet u l-bliet żgħar u s-subborgi kollha tagħhom.

Iż-żona tal-ekosistema urbana ta' belt jew ta' belt żgħira u subborg għandha tinkludi:

(a) il-belt kollha jew il-belt żgħira u s-subborg kollu; jew

(b) partijiet tal-belt jew tal-belt żgħira u s-subborg, inkluż mill-inqas iċ-ċentri urbani, ir-raggruppamenti urbani u, jekk jitqies xieraq mill-Istat Membru kkonċernat, iż-żoni periurbani tagħha.

L-Istati Membri jistgħu jaggregaw iż-żoni tal-ekosistema urbana ta’ żewġ bliet kontigwi jew aktar, jew żewġt ibliet u subborgi kontigwi jew aktar, jew it-tnejn, f’żona waħda ta’ ekosistema urbana komuni għal dawk l-ibliet, jew bliet żgħar u subborgi, rispettivament.

5. Sal-2030, l-Istati Membri għandhom jistabbilixxu, permezz ta' proċess u valutazzjoni miftuħa u effettivi bbażati fuq l-aħħar evidenza xjentifika, il-qafas ta' gwida msemmi fl-Artikolu 20(10) u, jekk disponibbli, il-qafas ta' gwida msemmi fl-Artikolu 20(11) livelli sodisfaċenti għal:

(a) popolazzjonijiet tad-dakkara msemmija fl-Artikolu 10(1) u għal indikatur msemmi fl-Artikolu 12(2);

(b) kull wieħed mill-indikaturi magħżula msemmija fl-Artikolu 11(2);

(c) kull wieħed mill-indikaturi magħżula msemmija fl-Artikolu 12(3);

(d) ispazju aħdar urban imsemmi fl-Artikolu 8(2); u

(e) kopertura urbana bis-siġar imsemmija fl-Artikolu 8(3).

6. L-Istati Membri għandhom jidentifikaw u jimmappjaw iż-żoni agrikoli u tal-foresti li jeħtieġu restawr, b'mod partikolari ż-żoni li, minħabba fatturi ta' intensifikazzjoni jew ta' ġestjoni oħra, jeħtieġu konnettività mtejba u diversità tal-pajsaġġ.

7. Kull Stat Membru jista', sa ... [sena mid-data tad-dħul fis-seħħ ta' dan ir-Regolament], jiżviluppa metodoloġija biex jikkomplementa l-metodoloġija msemmija fl-Anness IV, sabiex jimmonitorja karatteristiċi tal-pajsaġġ b'diversità għolja mhux koperti mill-metodu komuni msemmi fid-deskrizzjoni tal-karatteristiċi tal-pajsaġġ b'diversità għolja f'dak l-Anness. Il-Kummissjoni għandha tipprovdi gwida dwar il-qafas għall-iżvilupp ta' tali metodoloġija sa ... [xahar mid-data tad-dħul fis-seħħ ta' dan ir-Regolament].

8. Fejn applikabbli, l-Istati Membri għandhom jiddeterminaw it-tnaqqis tal-firxa għat-tixrib mill-ġdid tat-torbiera f'użu agrikolu, kif imsemmi fl-Artikolu 11(4), il-ħames subparagrafu.

9. L-Istati Membri għandhom jidentifikaw sinerġiji mal-mitigazzjoni tat-tibdil fil-klima, mal-adattament għat-tibdil fil-klima, man-newtralità fir-rigward tad-degradazzjoni tal-art u mal-prevenzjoni tad-diżastri u għandhom jagħtu prijorità lill-miżuri ta' restawr kif xieraq. L-Istati Membri għandhom iqisu wkoll:

(a) il-pjanijiet nazzjonali integrati tagħhom dwar l-enerġija u l-klima msemmija fl-Artikolu 3 tar-Regolament (UE) 2018/1999;

(b) l-istrateġija fit-tul tagħhom imsemmija fl-Artikolu 15 tar-Regolament (UE) 2018/1999;

(c) il-mira vinkolanti ġenerali tal-Unjoni għall-2030 stabbilita fl-Artikolu 3 tad-Direttiva (UE) 2018/2001.

10. L-Istati Membri għandhom jidentifikaw sinerġiji mal-agrikoltura u l-forestrija. Għandhom jidentifikaw ukoll il-prattiki agrikoli u forestali eżistenti, inkluż l-interventi tal-PAK, li jikkontribwixxu għall-objettivi ta' dan ir-Regolament.

11. L-implimentazzjoni ta' dan ir-Regolament ma għandhiex timplika obbligu għall-Istati Membri li jipprogrammaw mill-ġdid kwalunkwe finanzjament taħt il-PAK, il-PKS jew programmi u strumenti oħra ta' finanzjament għall-agrikoltura u s-sajd taħt il-QFP 2021-2027.

12. L-Istati Membri jistgħu jippromwovu l-użu ta' skemi ta' appoġġ privati jew pubbliċi għall-benefiċċju tal-partijiet ikkonċernati li jimplimentaw il-miżuri ta' restawr imsemmija fl-Artikoli 4 sa 12, fosthom il-maniġers u s-sidien tal-art, il-bdiewa, il-forestiera u s-sajjieda.

13. L-Istati Membri għandhom jikkoordinaw l-iżvilupp ta' pjanijiet nazzjonali ta' restawr mal-immappjar taż-żoni li huma meħtieġa sabiex iwettqu mill-inqas il-kontributi nazzjonali tagħhom għall-mira tal-enerġija rinnovabbli għall-2030 u, fejn rilevanti, mal-għażla taż-żoni ta' aċċellerazzjoni għall-enerġija rinnovabbli u żoni ta' infrastruttura ddedikati. Matul it-tħejjija tal-pjanijiet nazzjonali għar-restawr, l-Istati Membri għandhom jiżguraw sinerġiji mal-iżvilupp tal-enerġija rinnovabbli u ta' infrastruttura tal-enerġija u ma' kwalunkwe żona ta' aċċellerazzjoni għall-enerġija rinnovabbli u żona ta' infrastruttura ddedikata diġà maħtura u għandhom jiżguraw li l-funzjonament ta' dawk iż-żoni, inkluż il-proċeduri tal-għoti tal-permess applikabbli f'dawk iż-żoni previsti mid-Direttiva (UE) 2018/2001, kif ukoll il-funzjonament ta' proġetti tal-grid li huma meħtieġa biex jintegraw l-enerġija rinnovabbli fis-sistema tal-elettriku u l-proċess rispettiv tal-għoti tal-permess, ma jinbidlux.

14. Meta jkunu qed iħejju l-pjanijiet nazzjonali ta' restawr tagħhom, l-Istati Membri għandhom iqisu b'mod partikolari dan li ġej:

(a) il-miżuri ta' konservazzjoni stabbiliti għas-siti ta' Natura 2000 f'konformità mad-Direttiva 92/43/KEE;

(b) l-oqfsa ta' azzjoni prijoritizzata mħejjija f'konformità mad-Direttiva 92/43/KEE;

(c) il-miżuri biex jinkiseb stat kwantitattiv, ekoloġiku u kimiku tajjeb tal-korpi tal-ilma inklużi fil-programmi ta' miżuri u l-pjanijiet ta' mmaniġġjar tal-baċin tax-xmara mħejjija f'konformità mad-Direttiva 2000/60/KE u l-pjanijiet ta' maniġġjar tar-riskju ta' għargħar stabbiliti f'konformità mad-Direttiva 2007/60/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill[47];

---

47 Id-Direttiva 2007/60/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-23 ta' Ottubru 2007 dwar il-valutazzjoni u l-immaniġġjar tar-riskji tal-għargħar (ĠU L 288, 6.11.2007, p. 27).

(d) fejn applikabbli, l-istrateġiji marini biex jinkiseb stat ambjentali tajjeb għar-reġjuni marini kollha tal-Unjoni mħejjija f'konformità mad-Direttiva 2008/56/KE;

(e) il-programmi nazzjonali għall-kontroll tat-tniġġis tal-arja mħejjija skont id-Direttiva (UE) 2016/2284;

(f) l-istrateġiji u l-pjanijiet ta' azzjoni nazzjonali għall-bijodiversità żviluppati f'konformità mal-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni dwar id-Diversità Bijoloġika;

(g) fejn applikabbli, il-miżuri ta' konservazzjoni u ta' ġestjoni adottati skont il-PKS;

(h) il-pjanijiet strateġiċi tal-PAK imfassla f'konformità mar-Regolament (UE) 2021/2115;

15. Meta jkunu qed iħejju l-pjanijiet nazzjonali ta' restawr tagħhom, l-Istati Membri għandhom iqisu wkoll il-proġetti relatati ma' materja prima strateġika kritika fejn rikonoxxuti skont il-liġi tal-Unjoni.

16. Meta jkunu qed iħejju l-pjanijiet nazzjonali ta' restawr tagħhom, l-Istati Membri:

(a) jistgħu jagħmlu użu mill-eżempji differenti ta' miżuri ta' restawr elenkati fl-Anness VII, skont il-kundizzjonijiet nazzjonali u lokali speċifiċi, u l-aħħar evidenza xjentifika;

(b) għandhom jimmiraw li jottimizzaw il-funzjonijiet ekoloġiċi, ekonomiċi u soċjali tal-ekosistemi kif ukoll il-kontribut tagħhom għall-iżvilupp sostenibbli tar-reġjuni u l-komunitajiet rilevanti;

(c) iqisu d-diversità tas-sitwazzjonijiet f'diversi reġjuni marbutin ma' rekwiżiti soċjali, ekonomiċi u kulturali, karatteristiċi reġjonali u lokali u d-densità tal-popolazzjoni; fejn xieraq, jenħtieġ titqies is-sitwazzjoni speċifika tar-reġjuni ultraperiferiċi tal-Unjoni, bħall-pożizzjoni remota, l-insularità, iċ-ċokon, it-topografija u l-klima diffiċli tagħhom, kif ukoll il-bijodiversità rikka tagħhom u l-kostijiet assoċjati għall-protezzjoni u r-restawr tal-ekosistemi tagħhom.

17. L-Istati Membri għandhom, fejn possibbli, irawmu sinerġiji mal-pjanijiet nazzjonali ta' restawr ta' Stati Membri oħra, b'mod partikolari għal ekosistemi li jaqsmu l-fruntieri jew fejn l-Istati Membri jikkondividu reġjun jew subreġjun marin skont it-tifsira tad-Direttiva 2008/56/KE.

18. L-Istati Membri jistgħu, fejn prattiku u xieraq, għall-fini tat-tħejjija u l-implimentazzjoni tal-pjanijiet nazzjonali ta' restawr, fir-rigward tar-restawr u l-istabbiliment mill-ġdid tal-ekosistemi marini, jużaw l-istrutturi ta' kooperazzjoni istituzzjonali reġjonali eżistenti.

19. Fejn l-Istati Membri jidentifikaw kwistjoni li x'aktarx timpedixxi l-issodisfar tal-obbligi għar-restawr u l-istabbiliment mill-ġdid tal-ekosistemi marini, u li teħtieġ miżuri li għalihom mhumiex kompetenti, huma għandhom, individwalment jew flimkien, jindirizzaw, fejn ikunu kkonċernati, l-Istati Membri, il-Kummissjoni jew l-organizzazzjonijiet internazzjonali, u jagħtuhom deskrizzjoni tal-kwistjoni identifikata u tal-miżuri possibbli, bil-ħsieb li dawn jitqiesu u potenzjalment jiġu adottati.

20. L-Istati Membri għandhom jiżguraw li t-tħejjija tal-pjan ta' restawr tkun miftuħa, trasparenti, inklużiva u effettiva u li l-pubbliku, inkluż il-partijiet ikkonċernati rilevanti kollha, jingħata opportunitajiet bikrija u effettivi biex jipparteċipa fit-tħejjija tiegħu. Il-konsultazzjonijiet għandhom jikkonformaw mar-rekwiżiti stabbiliti fid-Direttiva 2001/42/KE.

Artikolu 15

Kontenut tal-pjanijiet nazzjonali ta' restawr

1. Il-pjan nazzjonali ta' restawr għandu jkopri l-perjodu sal-2050, bi skadenzi intermedji li jikkorrispondu għall-miri u għall-obbligi stabbiliti fl-Artikoli 4 sa 13.

2. B'deroga mill-paragrafu 1 ta’ dan l-Artikolu, il-pjan nazzjonali ta' restawr li għandu jiġi ppreżentat f'konformità mal-Artikolu 16 u l-Artikolu 17(6) jista', fir-rigward tal-perjodu mill-1 ta' Lulju 2032, u sakemm jiġi rieżaminat f'konformità mal-Artikolu 19(1), ikun limitat għal ħarsa ġenerali strateġika lejn dawn li ġejjin:

(a) l-elementi msemmija fil-paragrafu 3; u

(b) il-kontenut imsemmi fil-paragrafi 4 u 5.

Il-pjan nazzjonali ta' restawr rivedut li jirriżulta mir-rieżami li għandu jsir qabel it-30 ta' Ġunju 2032 f'konformità mal-Artikolu 19(1) jista', fir-rigward tal-perjodu mill-1 ta' Lulju 2042, u sa ma jiġi rivedut sat-30 ta' Ġunju 2042 f'konformità mal-Artikolu 19(1), ikun limitat għal ħarsa ġenerali strateġika lejn l-elementi u l-kontenut imsemmija fl-ewwel subparagrafu ta' dan il-paragrafu.

3. Kull Stat Membru għandu jinkludi l-elementi li ġejjin fil-pjan nazzjonali ta' restawr, bl-użu tal-format uniformi stabbilit f'konformità mal-paragrafu 7 ta' dan l-Artikolu:

(a) il-kwantifikazzjoni taż-żoni li jridu jiġu restawrati biex jintlaħqu l-miri għar-restawr stabbiliti fl-Artikoli 4 sa 12 abbażi tal-ħidma preparatorja mwettqa f'konformità mal-Artikolu 14 u mapep indikattivi ta' żoni potenzjali li għandhom jiġu restawrati;

(b) jekk Stat Membru japplika d-deroga stabbilita fl-Artikolu 4(5) jew fl-Artikolu 5(3), ġustifikazzjoni tar-raġunijiet għaliex mhuwiex possibbli li jiġu implimentati miżuri ta' restawr sal-2050 li huma meħtieġa biex tintlaħaq l-erja ta' referenza favorevoli ta' tip ta' ħabitat speċifiku u ġustifikazzjoni tal-perċentwal aktar baxx stabbilit skont dawk l-Artikoli, kif identifikat minn dak l-Istat Membru;

(c) deskrizzjoni tal-miżuri ta' restawr ippjanati, jew implimentati, biex jintlaħqu l-miri għar-restawr u jiġu ssodisfati l-obbligi stabbiliti fl-Artikoli 4 sa 13 ta' dan ir-Regolament u speċifikazzjoni dwar liema minn dawk il-miżuri ta' restawr huma ppjanati, jew implimentati, fi ħdan in-network ta' Natura 2000 stabbilit f'konformità mad-Direttiva 92/43/KEE;

(d) taqsima ddedikata li tistabbilixxi l-miżuri biex jiġu ssodisfati l-obbligi stabbiliti fl-Artikolu 4(9) u l-Artikolu 5(7);

(e) jekk Stat Membru japplika d-deroga stabbilita fl-Artikolu 4(2) ta' dan ir-Regolament, ġustifikazzjoni ta' kif il-perċentwali stabbiliti f'konformità ma' dak l-Artikolu ma jipprevjenux il-kisba jew iż-żamma, fil-livell bijoġeografiku nazzjonali, ta' stat ta' konservazzjoni favorevoli għat-tipi ta' ħabitats rilevanti, kif iddeterminat skont l-Artikolu 1, il-punt (e), tad-Direttiva 92/43/KEE;

(f) indikazzjoni tal-miżuri li għandhom l-għan li jiżguraw li ż-żoni koperti mit-tipi ta' ħabitats elenkati fl-Annessi I u II ma jiddeterjorawx fiż-żoni li fihom tkun intlaħqet kundizzjoni tajba u li l-ħabitats tal-ispeċi msemmija fl-Artikolu 4(7) u l-Artikolu 5(5) ma jiddeterjorawx b'mod sinifikanti fiż-żoni li fihom tkun intlaħqet il-kwalità suffiċjenti tal-ħabitats tal-ispeċi, f'konformità mal-Artikolu 4(11) u l-Artikolu 5(9);

(g) fejn applikabbli, deskrizzjoni ta' kif l-Artikolu 4(13) jiġi applikat fit-territorju tiegħu, inkluż:

   (i) spjegazzjoni tas-sistema ta' miżuri ta' kumpens li għandhom jittieħdu għal kull okkorrenza ta' deterjorament sinifikanti, kif ukoll tal-monitoraġġ u tar-rappurtar meħtieġa b'rabta mad-deterjorament sinifikanti tat-tipi ta' ħabitats u l-ħabitats tal-ispeċi u l-miżuri ta' kumpens meħuda;

   (ii) spjegazzjoni ta' kif ser jiġi żgurat li l-implimentazzjoni tal-Artikolu 4(13) ma taffettwax l-ilħuq tal-miri u l-issodisfar tal-objettivi stabbiliti fl-Artikoli 1, 4 u 5;

(h) indikazzjoni tal-miżuri bl-għan li t-tipi ta' ħabitats elenkati fl-Annessi I u II jinżammu f'kundizzjoni tajba f'żoni fejn iseħħu u bl-għan li jiġi evitat deterjorament sinifikanti ta' żoni oħra koperti mit-tipi ta' ħabitats elenkati fl-Annessi I u II, f'konformità mal-Artikolu 4(12) u l-Artikolu 5(10);

(i) l-inventarju tal-ostakli u l-ostakli identifikati għat-tneħħija f'konformità mal-Artikolu 9(1), il-pjan għat-tneħħija tagħhom f'konformità mal-Artikolu 9(2) u t-tul tax-xmajjar ġierja li għandu jinkiseb bit-tneħħija ta' dawk l-ostakli stmat mill-2020 sal-2030 u sal-2050, u kwalunkwe miżura oħra biex jiġu stabbiliti mill-ġdid il-funzjonijiet naturali tal-pjanuri tal-għargħar f'konformità mal-Artikolu 9(3);

(j) rendikont tal-indikaturi għall-ekosistemi agrikoli magħżula f'konformità mal-Artikolu 11(2), u l-adegwatezza tagħhom biex juru t-titjib tal-bijodiversità fl-ekosistemi agrikoli fl-Istat Membru kkonċernat;

(k) ġustifikazzjoni, fejn applikabbli, għat-tixrib mill-ġdid ta' torbieri skulati fuq proporzjon aktar baxx minn kif stabbilit fl-Artikolu 11(4), l-ewwel subparagrafu, il-punti (a), (b) u (c);

(l) rendikont tal-indikaturi għall-ekosistemi tal-foresti magħżula f'konformità mal-Artikolu 12(3), u l-adegwatezza tagħhom biex juru t-titjib tal-bijodiversità fl-ekosistemi tal-foresti fl-Istat Membru kkonċernat;

(m) deskrizzjoni tal-kontribut għall-impenn imsemmi fl-Artikolu 13;

(n) il-kalendarju għall-implimentazzjoni tal-miżuri ta' restawr f'konformità mal-Artikoli 4 sa 12;

(o) taqsima ddedikata li tistabbilixxi miżuri ta' restawr imfassla apposta fir-reġjuni ultraperiferiċi tagħhom, kif applikabbli;

(p) il-monitoraġġ taż-żoni soġġetti għar-restawr f'konformità mal-Artikoli 4 u 5, il-proċess għall-valutazzjoni tal-effettività tal-miżuri ta' restawr implimentati f'konformità mal-Artikoli 4 sa 12 u għar-reviżjoni ta' dawk il-miżuri fejn meħtieġ biex jiġi żgurat li jintlaħqu l-miri u jiġu ssodisfati l-obbligi stabbiliti fl-Artikoli 4 sa 13, rispettivament;

(q) indikazzjoni tad-dispożizzjonijiet biex jiġu żgurati l-effetti kontinwi, fit-tul u sostnuti tal-miżuri ta' restawr imsemmija fl-Artikoli 4 sa 12;

(r) il-kobenefiċċji stmati għall-mitigazzjoni tat-tibdil fil-klima u n-newtralità fir-rigward tad-degradazzjoni tal-art assoċjati mal-miżuri ta' restawr matul iż-żmien;

(s) l-impatti soċjoekonomiċi prevedibbli u l-benefiċċji stmati tal-implimentazzjoni tal-miżuri ta' restawr imsemmija fl-Artikoli 4 sa 12;

(t) taqsima ddedikata li tistabbilixxi kif il-pjan nazzjonali ta' restawr iqis:

  (i) ir-rilevanza tax-xenarji għat-tibdil fil-klima għall-ippjanar tat-tip u tal-post tal-miżuri ta' restawr;

  (ii) il-potenzjal ta' miżuri ta' restawr għall-minimizzar tal-impatti tat-tibdil fil-klima fuq in-natura, għall-prevenzjoni jew il-mitigazzjoni tal-effetti ta' diżastri naturali u għall-appoġġ għall-adattament;

(iii) is-sinerġiji ma' strateġiji jew pjanijiet nazzjonali ta' adattament u rapporti nazzjonali ta' valutazzjoni tar-riskju ta' diżastri;

(iv) ħarsa ġenerali lejn l-interazzjoni bejn il-miżuri inklużi fil-pjan nazzjonali ta' restawr u l-pjan nazzjonali għall-enerġija u l-klima;

(u) il-ħtiġijiet ta' finanzjament stmati għall-implimentazzjoni tal-miżuri ta' restawr, li għandhom jinkludu deskrizzjoni tal-appoġġ lill-partijiet ikkonċernati affettwati minn miżuri ta' restawr jew obbligi ġodda oħra li jirriżultaw minn dan ir-Regolament, u l-mezzi ta' finanzjament maħsuba, pubbliċi jew privati, inkluż il-finanzjament jew il-kofinanzjament bl-istrumenti ta' finanzjament tal-Unjoni;

(v) indikazzjoni tas-sussidji li jaffettwaw b'mod negattiv l-ilħuq tal-miri u l-issodisfar tal-obbligi stabbiliti f'dan ir-Regolament;

(w) sommarju tal-proċess għat-tħejjija u l-istabbiliment tal-pjan nazzjonali ta' restawr, inkluż informazzjoni dwar il-parteċipazzjoni pubblika u dwar kif ġew ikkunsidrati l-ħtiġijiet tal-komunitajiet lokali u tal-partijiet ikkonċernati;

(x) taqsima ddedikata li tindika kif tqiesu l-osservazzjonijiet mill-Kummissjoni dwar l-abbozz tal-pjan nazzjonali ta' restawr imsemmi fl-Artikolu 17(4) f'konformità mal-Artikolu 17(5); jekk l-Istat Membru kkonċernat ma jindirizzax osservazzjoni mill-Kummissjoni jew parti sostanzjali minnha, dak l-Istat Membru għandu jipprovdi r-raġunijiet tiegħu.

4. Il-pjan nazzjonali ta' restawr għandu, fejn applikabbli, jinkludi l-miżuri ta' konservazzjoni u ġestjoni li Stat Membru jkollu l-ħsieb li jadotta skont il-PKS, inkluż miżuri ta' konservazzjoni f'rakkomandazzjonijiet konġunti li Stat Membru jkollu l-ħsieb li jibda f'konformità mal-proċedura stabbilita fir-Regolament (UE) Nru 1380/2013 u msemmija fl-Artikolu 18 ta' dan ir-Regolament, u kwalunkwe informazzjoni rilevanti dwar dawk il-miżuri.

5. Il-pjan nazzjonali ta' restawr għandu jinkludi ħarsa ġenerali lejn l-interazzjoni bejn il-miżuri inklużi fil-pjan nazzjonali ta' restawr u l-pjan strateġiku nazzjonali tal-PAK.

6. Fejn xieraq, il-pjan nazzjonali ta' restawr għandu jinkludi ħarsa ġenerali lejn il-kunsiderazzjonijiet relatati mad-diversità tas-sitwazzjonijiet f'diversi reġjuni kif imsemmi fl-Artikolu 14(16), punt (c).

7. Il-Kummissjoni għandha, permezz ta' atti ta' implimentazzjoni, tistabbilixxi format uniformi għall-pjan nazzjonali ta' restawr. Dawk l-atti ta' implimentazzjoni għandhom jiġu adottati f'konformità mal-proċedura ta' eżami msemmija fl-Artikolu 24(2). Il-Kummissjoni għandha tkun assistita mill-EEA meta tfassal il-format uniformi. Sa … [data: l-ewwel jum tax-xahar wara tliet xhur mid-data tad-dħul fis-seħħ ta' dan ir-Regolament], il-Kummissjoni għandha tippreżenta l-abbozzi tal-atti ta' implimentazzjoni lill-kumitat imsemmi fl-Artikolu 24(1).

Artikolu 16

Preżentazzjoni tal-abbozz tal-pjan nazzjonali ta' restawr

Kull Stat Membru għandu jippreżenta abbozz tal-pjan nazzjonali ta' restawr imsemmi fl-Artikoli 14 u 15 lill-Kummissjoni sa … [l-ewwel jum tax-xahar wara 24 xahar mid-data tad-dħul fis-seħħ ta' dan ir-Regolament].

Artikolu 17

Valutazzjoni tal-pjan nazzjonali ta' restawr

1. Il-Kummissjoni għandha tivvaluta l-abbozz tal-pjan nazzjonali ta' restawr fi żmien sitt xhur mid-data tal-wasla tiegħu. Waqt li twettaq dik il-valutazzjoni, il-Kummissjoni għandha taġixxi f'kooperazzjoni mill-qrib mal-Istat Membru.

2. Waqt li tivvaluta l-abbozz tal-pjan nazzjonali ta' restawr, il-Kummissjoni għandha tevalwa:

   (a) il-konformità tiegħu mal-Artikolu 15;

   (b) l-adegwatezza tiegħu biex jilħaq il-miri u jissodisfa l-obbligi stabbiliti fl-Artikoli 4 sa 13;

   (c) il-kontribut tiegħu għall-objettivi u l-miri ġenerali tal-Unjoni msemmija fl-Artikolu 1, l-objettivi speċifiċi msemmija fl-Artikolu 9(1) għar-restawr ta' mill-inqas 25 000 km ta' xmajjar fi xmajjar ġierja fl-Unjoni sal-2030 u l-impenn skont l-Artikolu 13 li sal-2030 jinżergħu mill-inqas tliet biljun siġra addizzjonali fl-Unjoni.

3. Għall-fini tal-valutazzjoni tal-abbozz tal-pjan nazzjonali ta' restawr, il-Kummissjoni għandha tkun assistita minn esperti jew mill-EEA.

4. Il-Kummissjoni tista' tindirizza l-osservazzjonijiet tagħha dwar l-abbozz tal-pjan nazzjonali ta' restawr lill-Istat Membru fi żmien sitt xhur mid-data tal-wasla tal-abbozz tal-pjan nazzjonali ta' restawr.

5. L-Istat Membru għandu jqis kwalunkwe osservazzjoni mill-Kummissjoni fil-pjan nazzjonali ta' restawr finali tiegħu.

6. L-Istat Membru għandu jiffinalizza, jippubblika u jissottometti lill-Kummissjoni l-pjan nazzjonali ta' restawr fi żmien sitt xhur mid-data tal-wasla tal-osservazzjonijiet mill-Kummissjoni.

Artikolu 18

Koordinazzjoni tal-miżuri ta' restawr fl-ekosistemi marini

1. L-Istati Membri li l-pjanijiet nazzjonali ta' restawr tagħhom jinkludu miżuri ta' konservazzjoni li għandhom jiġu adottati fil-qafas tal-PKS għandhom jagħmlu użu sħiħ mill-għodod previsti fiha.

2. Meta l-pjanijiet nazzjonali ta' restawr jinkludu miżuri li jirrikjedu l-preżentazzjoni ta' rakkomandazzjoni konġunta permezz tal-proċedura ta' reġjonalizzazzjoni skont l-Artikolu 18 tar-Regolament (UE) Nru 1380/2013, l-Istati Membri li jkunu qed iħejju dawk il-pjanijiet nazzjonali ta' restawr għandhom, filwaqt li jqisu l-iskadenzi previsti fl-Artikolu 5 ta' dan ir-Regolament, jibdew konsultazzjonijiet f'waqthom ma' Stati Membri oħra li jkollhom interess ta' ġestjoni dirett affettwat minn dawn il-miżuri u mal-Kunsilli Konsultattivi rilevanti skont l-Artikolu 18(2) tar-Regolament (UE) Nru 1380/2013 biex jippermettu ftehim f'waqtu dwar kwalunkwe rakkomandazzjoni konġunta u l-preżentazzjoni f'waqtha tagħha. Għal dak l-għan, fil-pjan nazzjonali ta' restawr għandhom jinkludu wkoll iż-żmien stmat tal-konsultazzjoni u tal-preżentazzjoni tar-rakkomandazzjonijiet konġunti.

3. Il-Kummissjoni għandha tiffaċilita u timmonitorja l-progress fil-preżentazzjoni tar-rakkomandazzjonijiet konġunti skont il-PKS. L-Istati Membri għandhom jippreżentaw ir-rakkomandazzjonijiet konġunti dwar il-miżuri ta' konservazzjoni meħtieġa biex jikkontribwixxu għall-ilħuq tal-miri stabbiliti fl-Artikolu 5 sa mhux aktar tard minn 18-il xahar qabel l-iskadenza rispettiva.

4. Fin-nuqqas tar-rakkomandazzjonijiet konġunti msemmija fil-paragrafu 2 ta' dan l-Artikolu qabel l-iskadenza rispettiva msemmija fil-paragrafu 3 ta' dan l-Artikolu, dwar il-miżuri ta' konservazzjoni meħtieġa għall-konformità mal-obbligi skont il-leġiżlazzjoni ambjentali tal-Unjoni msemmija fl-Artikolu 11 tar-Regolament (UE) Nru 1380/2013, il-Kummissjoni tista' tagħmel użu sħiħ mill-għodod previsti fl-Artikolu 11(4) ta' dak ir-Regolament kif u fejn xieraq skont il-kundizzjonijiet stabbiliti fih.

Artikolu 19

Rieżami tal-pjan nazzjonali ta' restawr

1. Kull Stat Membru għandu jirrieżamina u jirrevedi l-pjan nazzjonali ta' restawr tiegħu, u jinkludi miżuri supplimentari, sat-30 ta' Ġunju 2032 u sussegwentement sat-30 ta' Ġunju 2042. Mill-inqas darba kull għaxar snin minn hemm 'il quddiem, kull Stat Membru għandu jirrieżamina l-pjan nazzjonali ta' restawr tiegħu u, jekk meħtieġ, jirrevedih u jinkludi miżuri supplimentari.

   Ir-rieżamijiet għandhom jitwettqu f'konformità mal-Artikoli 14 u 15, filwaqt li jitqies il-progress li jkun sar fl-implimentazzjoni tal-pjanijiet, l-aħjar evidenza xjentifika disponibbli kif ukoll l-għarfien disponibbli dwar il-bidliet jew il-bidliet mistennija fil-kundizzjonijiet ambjentali minħabba t-tibdil fil-klima. Fir-rieżamijiet li għandhom jitwettqu sat-30 ta' Ġunju 2032 u sat-30 ta' Ġunju 2042, l-Istati Membri għandhom iqisu l-għarfien dwar il-kundizzjoni tat-tipi ta' ħabitats elenkati fl-Annessi I u II miksub f'konformità mal-Artikolu 4(9) u l-Artikolu 5(7). Kull Stati Membru għandu jippubblika u jippreżenta lill-Kummissjoni l-pjan nazzjonali ta' restawr rivedut tiegħu.

2. Fejn il-monitoraġġ imwettaq f'konformità mal-Artikolu 20 jindika li l-miżuri stabbiliti fil-pjan nazzjonali ta' restawr mhumiex se jkunu suffiċjenti biex jintlaħqu l-miri ta' restawr u jiġu ssodisfati l-obbligi stabbiliti fl-Artikoli 4 sa 13, l-Istat Membru għandu jirrieżamina l-pjan nazzjonali ta' restawr u, jekk meħtieġ, jirrevedih u jinkludi miżuri supplimentari. L-Istati Membri għandhom jippubblikaw u jippreżentaw lill-Kummissjoni l-pjanijiet nazzjonali ta' restawr riveduti tagħhom.

3. Abbażi tal-informazzjoni msemmija fl-Artikolu 21(1) u (2) u l-valutazzjoni msemmija fl-Artikolu 21(4) u (5), jekk il-Kummissjoni tqis li l-progress li jkun sar minn Stat Membru ma jkunx biżżejjed biex jintlaħqu l-miri u jiġu ssodisfati l-obbligi stabbiliti fl-Artikoli 4 sa 13, il-Kummissjoni tista', wara konsultazzjoni mal-Istat Membru kkonċernat, titlob lill-Istat Membru jippreżenta abbozz rivedut ta' pjan nazzjonali ta' restawr b'miżuri supplimentari. L-Istat Membru għandu jippubblika dak il-pjan nazzjonali ta' restawr rivedut b'miżuri supplimentari u jippreżentah lill-Kummissjoni fi żmien sitt xhur mid-data tal-wasla tat-talba mill-Kummissjoni. Fuq talba tal-Istat Membru kkonċernat u fejn debitament ġustifikat, il-Kummissjoni tista' testendi dik l-iskadenza b'sitt xhur addizzjonali.

Kapitolu IV
Monitoraġġ u rappurtar

Artikolu 20

Monitoraġġ

1. L-Istati Membri għandhom jimmonitorjaw dan li ġej:

(a) il-kundizzjoni u x-xejra fil-kundizzjoni tat-tipi ta' ħabitats, u l-kwalità u x-xejra fil-kwalità tal-ħabitats tal-ispeċi msemmija fl-Artikoli 4 u 5 fiż-żoni soġġetti għal miżuri ta' restawr abbażi tal-monitoraġġ imsemmi fl-Artikolu 15(3), il-punt (p);

(b) iż-żona ta' spazju aħdar urban u kopertura urbana bis-siġar f'żoni tal-ekosistema urbana, kif imsemmi fl-Artikolu 8 u determinat f'konformità mal-Artikolu 14(4);

(c) mill-inqas tnejn mill-indikaturi tal-bijodiversità għall-ekosistemi agrikoli magħżula mill-Istat Membru f'konformità mal-Artikolu 11(2);

(d) il-popolazzjonijiet tal-ispeċi tal-għasafar komuni tal-art agrikola elenkati fl-Anness V;

(e) l-indikatur tal-bijodiversità għall-ekosistemi tal-foresti msemmija fl-Artikolu 12(2);

(f) mill-inqas sitta mill-indikaturi tal-bijodiversità għall-ekosistemi tal-foresti magħżula mill-Istat Membru f'konformità mal-Artikolu 12(3);

(g) l-abbundanza u d-diversità tal-ispeċi ta' dakkara, skont il-metodu stabbilit f'konformità mal-Artikolu 10(2);

(h) l-erja u l-kundizzjoni taż-żoni koperti mit-tipi ta' ħabitats elenkati fl-Annessi I u II;

(i) l-erja u l-kwalità tal-ħabitat tal-ispeċi msemmija fl-Artikolu 4(7), u fl-Artikolu 5(5);

(j) il-firxa u l-post taż-żoni fejn it-tipi ta' ħabitats u l-ħabitats tal-ispeċi jkunu ddeterjoraw b'mod sinifikanti u taż-żoni soġġetti għall-miżuri ta' kumpens meħuda skont l-Artikolu 4(13), kif ukoll l-effettività tal-miżuri ta' kumpens biex jiġi żgurat li kwalunkwe deterjorament tat-tipi ta' ħabitats u tal-ħabitats tal-ispeċi ma jkunx sinifikanti fil-livell ta' kull reġjun bijoġeografiku fit-territorju tagħhom u biex jiġi żgurat li l-ilħuq tal-miri u l-issodisfar tal-objettivi stabbiliti fl-Artikoli 1, 4 u 5 ma jiġux ipperikolati.

2. Il-monitoraġġ f'konformità mal-paragrafu 1, il-punt (a), għandu jibda malli jiġu implimentati l-miżuri ta' restawr.

3. Il-monitoraġġ f'konformità mal-paragrafu 1, il-punti (b), (c), (d), (e) u (f), għandu jibda fi … [data tad-dħul fis-seħħ ta' dan ir-Regolament].

4. Il-monitoraġġ f'konformità mal-paragrafu 1, il-punt (g), ta' dan l-Artikolu għandu jibda sena wara d-dħul fis-seħħ tal-att delegat imsemmi fl-Artikolu 10(2).

5. Il-monitoraġġ f'konformità mal-paragrafu 1, il-punt (j), ta' dan l-Artikolu għandu jibda malli n-notifika msemmija fl-Artikolu 4(13) tiġi ppreżentata lill-Kummissjoni.

6. Il-monitoraġġ f'konformità mal-paragrafu 1, il-punti (a) u (b), għandu jsir mill-inqas kull sitt snin. Il-monitoraġġ f'konformità mal-paragrafu 1, il-punt (c), dwar, fejn applikabbli, l-ħażna ta' karbonju organiku f'ħamrija minerali fl-artijiet tal-għelejjel u s-sehem ta' art agrikola b'karatteristiċi tal-pajsaġġ ta' diversità kbira, u l-paragrafu 1, il-punt (f), dwar, fejn applikabbli, l-injam mejjet wieqaf, l-injam mejjet mal-art, is-sehem ta' foresti bi struttura ta' maturazzjoni mhux uniformi, il-konnettività tal-foresti, l-ħażna ta' karbonju organiku, is-sehem tal-foresta ddominata minn speċi ta' siġar indiġeni u d-diversità tal-ispeċi tas-siġar, għandu jitwettaq mill-inqas kull sitt snin, jew, fejn meħtieġ biex tiġi evalwata l-kisba ta' xejriet ta' żieda sal-2030, f'intervall iqsar. Il-monitoraġġ f'konformità mal-paragrafu 1, il-punt (c), dwar, fejn applikabbli, l-indiċi tal-friefet tal-mergħat, mal-paragrafu 1, il-punt (d), dwar l-indiċi tal-għasafar komuni tal-art agrikola u l-paragrafu 1, punt (e) dwar l-indiċi tal-għasafar komuni tal-foresti u l-paragrafu 1, punt (g) dwar l-ispeċi ta' dakkara għandu jitwettaq kull sena. Il-monitoraġġ f'konformità mal-paragrafu 1, il-punti (h) u (i), għandu jitwettaq mill-inqas kull sitt snin u għandu jkun ikkoordinat maċ-ċiklu ta' rappurtar skont l-Artikolu 17 tad-Direttiva 92/43/KEE u l-valutazzjoni inizjali skont l-Artikolu 17 tad-Direttiva 2008/56/KE. Il-monitoraġġ f'konformità mal-paragrafu 1, il-punt (j), għandu jitwettaq mill-inqas kull tliet snin.

7. L-Istati Membri għandhom jiżguraw li l-indikaturi għall-ekosistemi agrikoli msemmija fl-Artikolu 11(2), il-punt (b), u l-indikaturi għall-ekosistemi tal-foresti msemmija fl-Artikolu 12(3), il-punti (a), (b) u (e), ta' dan ir-Regolament, jiġu mmonitorjati b'mod konsistenti mal-monitoraġġ meħtieġ skont ir-Regolamenti (UE) 2018/841 u (UE) 2018/1999.

8. L-Istati Membri għandhom jippubblikaw id-*data* ġġenerata mill-monitoraġġ imwettaq skont dan l-Artikolu, f'konformità mad-Direttiva 2007/2/KE u f'konformità mal-frekwenzi ta' monitoraġġ stipulati fil-paragrafu 6 ta' dan l-Artikolu.

9. Is-sistemi ta' monitoraġġ tal-Istati Membri għandhom joperaw abbażi ta' bażijiet tad-*data* elettroniċi u sistemi ta' informazzjoni ġeografika, u għandhom jimmassimizzaw l-aċċess u l-użu ta' *data* u servizzi minn teknoloġiji ta' remote sensing, osservazzjoni tad-dinja (servizzi ta' Copernicus), sensuri u apparat in situ, jew id-*data* dwar ix-xjenza taċ-ċittadini, l-ingranaġġ tal-opportunitajiet offruti mill-intelliġenza artifiċjali, l-analiżi u l-ipproċessar avvanzati tad-*data*.

10. Sal-31 ta' Diċembru 2028, il-Kummissjoni għandha tistabbilixxi qafas ta' gwida għall-istabbiliment tal-livelli sodisfaċenti msemmija fl-Artikolu 8(2) u (3), l-Artikolu 10(1) u l-Artikolu 11(2), permezz ta' atti ta' implimentazzjoni.

11. Il-Kummissjoni, permezz ta' atti ta' implimentazzjoni, tista':

(a) tispeċifika l-metodi għall-monitoraġġ tal-indikaturi għall-ekosistemi agrikoli elenkati fl-Anness IV;

(b) tispeċifika l-metodi għall-monitoraġġ tal-indikaturi għall-ekosistemi tal-foresti elenkati fl-Anness VI;

(c) tistabbilixxi qafas gwida għall-istabbiliment tal-livelli sodisfaċenti msemmija fl-Artikolu 12(2) u (3).

12. Atti ta' implimentazzjoni msemmija fil-paragrafi (10) u (11) ta' dan l-Artikolu għandhom jiġu adottati f'konformità mal-proċedura ta' eżami msemmija fl-Artikolu 24(2).

Artikolu 21

Rapportar

1. Sat-30 ta' Ġunju 2028 u mill-inqas kull tliet snin minn hemm 'il quddiem, l-Istati Membri għandhom jirrappurtaw b'mod elettroniku d-*data* li ġejja lill-Kummissjoni:

(a) iż-żona soġġetta għal miżuri ta' restawr imsemmija fl-Artikoli 4 sa 12;

(b) il-firxa taż-żoni fejn it-tipi ta' ħabitats u l-ħabitats tal-ispeċi ddeterjoraw b'mod sinifikanti u taż-żoni soġġetti għall-miżuri kumpensatorji meħuda skont l-Artikolu 4(13);

(c) l-ostakli msemmija fl-Artikolu 9 li tneħħew; u

(d) il-kontribut tagħhom għall-impenn imsemmi fl-Artikolu 13.

2. Sat-30 ta' Ġunju 2031, għall-perjodu sal-2030, u mill-inqas kull sitt snin minn hemm 'il quddiem, l-Istati Membri għandhom jirrapportaw b'mod elettroniku d-*data* u l-informazzjoni li ġejjin lill-Kummissjoni, megħjuna mill-EEA:

(a) il-progress fl-implimentazzjoni tal-pjan nazzjonali ta' restawr, fl-istabbiliment tal-miżuri ta' restawr u l-progress fl-ilħuq tal-miri u l-issodisfar tal-obbligi stipulati f'konformità mal-Artikoli 4 sa 13;

(b) informazzjoni dwar:

(i) il-post taż-żoni fejn it-tipi ta' ħabitats jew il-ħabitats tal-ispeċi ddeterjoraw b'mod sinifikanti u taż-żoni soġġetti għall-miżuri kumpensatorji meħuda skont l-Artikolu 4(13);

(ii) deskrizzjoni tal-effettività tal-miżuri kumpensatorji meħuda skont l-Artikolu 4(13) biex jiġi żgurat li kwalunkwe deterjorament tat-tipi ta' ħabitats u tal-ħabitats tal-ispeċi ma jkunx sinifikanti fil-livell ta' kull reġjun bijoġeografiku fit-territorju tagħhom;

(iii) deskrizzjoni tal-effettività tal-miżuri kumpensatorji meħuda skont l-Artikolu 4(13) biex jiġi żgurat li l-ilħuq tal-miri u l-issodisfar tal-objettivi stipulati fl-Artikoli 1, 4 u 5 ma jiġix ipperikolat.

(c) ir-riżultati tal-monitoraġġ imwettaq f'konformità mal-Artikolu 20, inkluż, fil-każ tar-riżultati tal-monitoraġġ imwettaq f'konformità mal-Artikolu 20(1), il-punti (h) u (i), mapep b'referenza ġeografika;

(d) il-post u l-firxa taż-żoni soġġetti għall-miżuri ta' restawr imsemmija fl-Artikolu 4 u 5, u l-Artikolu 11(4), inkluż mappa b'referenza ġeografika ta' dawk iż-żoni;

(e) l-inventarju aġġornat tal-ostakli msemmi fl-Artikolu 9(1);

(f) informazzjoni dwar il-progress miksub biex jiġu ssodisfati l-ħtiġijiet ta' finanzjament, f'konformità mal-Artikolu 15(3), il-punt (u), inkluż rieżami tal-investiment attwali meta mqabbel mas-suppożizzjonijiet ta' investiment inizjali.

3. Il-Kummissjoni għandha tistabbilixxi l-format, l-istruttura u l-arranġamenti dettaljati għall-preżentazzjoni tal-informazzjoni msemmija fil-paragrafi 1 u 2 ta' dan l-Artikolu permezz ta' atti ta' implimentazzjoni. Dawk l-atti ta' implimentazzjoni għandhom jiġu adottati f'konformità mal-proċedura ta' eżami msemmija fl-Artikolu 24(2). Meta tfassal il-format, l-istruttura u l-arranġamenti dettaljati għar-rappurtar elettroniku, il-Kummissjoni għandha tiġi assistita mill-EEA.

4. Sal-31 ta' Diċembru 2028 u kull tliet snin minn hemm 'il quddiem, l-EEA għandha tipprovdi lill-Kummissjoni ħarsa ġenerali teknika tal-progress biex jintlaħqu l-miri u jiġu ssodisfatti l-obbligi stipulati f'dan ir-Regolament, abbażi tad-*data* magħmula disponibbli mill-Istati Membri f'konformità mal-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu u mal-Artikolu 20(8).

5. Sat-30 ta' Ġunju 2032 u kull sitt snin minn hemm 'il quddiem, l-EEA għandha tipprovdi lill-Kummissjoni b'rapport tekniku dwar l-Unjoni kollha b'rabta mal-progress lejn l-ilħuq tal-miri u l-issodisfar tal-obbligi stipulati f'dan ir-Regolament abbażi tad-*data* magħmula disponibbli mill-Istati Membri f'konformità mal-paragrafi 1, 2 u 3 ta' dan l-Artikolu. L-EEA tista' tuża wkoll l-informazzjoni rrapportata skont l-Artikolu 17 tad-Direttiva 92/43/KEE, l-Artikolu 15 tad-Direttiva 2000/60/KE, l-Artikolu 12 tad-Direttiva 2009/147/KE u l-Artikolu 17 tad-Direttiva 2008/56/KE.

6. Minn … [ħames snin mid-data ta' dħul fis-seħħ ta' dan ir-Regolament], u kull sitt snin wara din id-data, il-Kummissjoni għandha tirrapporta lill-Parlament Ewropew u lill-Kunsill dwar l-implimentazzjoni ta' dan ir-Regolament.

7. Sa … [12-il xahar mid-data tad-dħul fis-seħħ ta' dan ir-Regolament], il-Kummissjoni, b'konsultazzjoni mal-Istati Membri, għandha tibgħat rapport lill-Parlament Ewropew u lill-Kunsill li jkun fih:

(a) ħarsa ġenerali lejn ir-riżorsi finanzjarji disponibbli fil-livell tal-Unjoni għall-fini tal-implimentazzjoni ta' dan ir-Regolament;

(b) valutazzjoni tal-ħtiġijiet ta' finanzjament biex jiġu implimentati l-Artikoli 4 sa 13 u biex jintlaħaq l-objettiv stipulat fl-Artikolu 1(2);

(c) analiżi biex tidentifika kwalunkwe nuqqas fil-finanzjament fl-implimentazzjoni tal-obbligi stipulati f'dan ir-Regolament;

(d) fejn xieraq, proposti għal miżuri adegwati, fosthom miżuri finanzjarji biex jindirizzaw in-nuqqasijiet identifikati, bħall-istabbiliment ta' finanzjament iddedikat, u mingħajr preġudizzju għall-prerogattivi tal-koleġiżlaturi biex jiġi adottat il-qafas finanzjarju pluriennali wara l-2027.

8. L-Istati Membri għandhom jiżguraw li l-informazzjoni msemmija fil-paragrafi 1 u 2 ta' dan l-Artikolu tkun adegwata u aġġornata u li tkun disponibbli għall-pubbliku f'konformità mad-Direttivi 2003/4/KE, 2007/2/KE u (UE) 2019/1024.

Kapitolu V
Atti delegati u ta' implimentazzjoni

Artikolu 22

Emenda tal-Annessi

1. Il-Kummissjoni għandha s-setgħa li tadotta atti delegati f'konformità mal-Artikolu 23 sabiex temenda l-Anness I billi tadatta l-mod kif it-tipi ta' ħabitats huma raggruppati għall-progress tekniku u xjentifiku u biex tqis l-esperjenza miksuba mill-applikazzjoni ta' dan ir-Regolament.

2. Il-Kummissjoni għandha s-setgħa li tadotta atti delegati f'konformità mal-Artikolu 23 sabiex temenda l-Anness II billi tadatta:

   (a) il-lista ta' tipi ta' ħabitats biex tiġi żgurata l-konsistenza mal-aġġornamenti għall-klassifikazzjoni tal-ħabitats tas-sistema Ewropea ta' informazzjoni dwar in-natura (EUNIS); u

   (b) il-mod kif it-tipi ta' ħabitats jitpoġġew fi gruppi skont il-progress tekniku u xjentifiku u biex titqies l-esperjenza miksuba mill-applikazzjoni ta' dan ir-Regolament.

3. Il-Kummissjoni għandha s-setgħa li tadotta atti delegati f'konformità mal-Artikolu 23 sabiex temenda l-Anness III billi tadatta l-lista ta' speċi tal-baħar imsemmija fl-Artikolu 5 għall-progress tekniku u xjentifiku.

4. Il-Kummissjoni għandha s-setgħa li tadotta atti delegati f'konformità mal-Artikolu 23 sabiex temenda l-Anness IV billi tadatta d-deskrizzjoni, l-unità u l-metodoloġija tal-indikaturi tal-bijodiversità għall-ekosistemi agrikoli għall-progress tekniku u xjentifiku.

5. Il-Kummissjoni għandha s-setgħa li tadotta atti delegati f'konformità mal-Artikolu 23 sabiex temenda l-Anness V billi tadatta l-lista ta' speċi użati għall-indiċi tal-għasafar komuni tal-art agrikola fl-Istati Membri għall-progress tekniku u xjentifiku.

6. Il-Kummissjoni għandha s-setgħa li tadotta atti delegati f'konformità mal-Artikolu 23 sabiex temenda l-Anness VI billi tadatta d-deskrizzjoni, l-unità u l-metodoloġija tal-indikaturi tal-bijodiversità għall-ekosistemi tal-foresti għall-progress tekniku u xjentifiku.

7. Il-Kummissjoni għandha s-setgħa li tadotta atti delegati f'konformità mal-Artikolu 23 sabiex temenda l-Anness VII billi tadatta l-lista ta' eżempji ta' miżuri ta' restawr għall-progress tekniku u xjentifiku u biex tqis l-esperjenza miksuba mill-applikazzjoni ta' dan ir-Regolament.

Artikolu 23

Eżerċizzju tad-delega

1. Is-setgħa ta' adozzjoni ta' atti delegati hija mogħtija lill-Kummissjoni soġġett għall-kundizzjonijiet stabbiliti f'dan l-Artikolu.

2. Is-setgħa ta’ adozzjoni ta’ atti delegati msemmija fl-Artikolu 10(2) u l-Artikolu 22(1) sa (7) għandha tingħata lill-Kummissjoni għal perjodu ta' ħames snin minn … [data tad-dħul fis-seħħ ta' dan ir-Regolament]. Il-Kummissjoni għandha tfassal rapport fir-rigward tad-delega ta' setgħa mhux aktar tard minn disa' xhur qabel it-tmiem tal-perjodu ta' ħames snin. Id-delega ta' setgħa għandha tiġi estiża awtomatikament għal perjodi ta' żmien identiċi, ħlief jekk il-Parlament Ewropew jew il-Kunsill joġġezzjonaw għal tali estensjoni mhux iktar tard minn tliet xhur qabel it-tmiem ta' kull perjodu.

3. Id-delega ta' setgħa msemmija fl-Artikolu 10(2) u l-Artikolu 22(1) sa (7) tista' tiġi revokata fi kwalunkwe mument mill-Parlament Ewropew jew mill-Kunsill. Deċiżjoni li tirrevoka għandha ttemm id-delega ta' setgħa speċifikata f'dik id-deċiżjoni. Għandha ssir effettiva fil-jum wara l-pubblikazzjoni tad-deċiżjoni f'*Il-Ġurnal Uffiċjali tal-Unjoni Ewropea* jew f'data aktar tard speċifikata fih. Ma għandha taffettwa l-validità tal-ebda att delegat li jkun diġà fis-seħħ.

4. Qabel ma tadotta att delegat, il-Kummissjoni għandha tikkonsulta esperti nnominati minn kull Stat Membru skont il-prinċipji stipulati fil-Ftehim Interistituzzjonali tat-13 ta' April 2016 dwar it-Tfassil Aħjar tal-Liġijiet.

5. Hekk kif tadotta att delegat, il-Kummissjoni għandha tinnotifikah simultanjament lill-Parlament Ewropew u lill-Kunsill.

6. Atti delegati adottati skont l-Artikolu 10(2) jew l-Artikolu 22(1) sa (7) għandu jidħol fis-seħħ biss jekk ma tiġix espressa oġġezzjoni mill-Parlament Ewropew jew mill-Kunsill fi żmien xahrejn min-notifika ta' dak l-att lill-Parlament Ewropew u lill-Kunsill jew jekk, qabel ma jiskadi dak il-perjodu, il-Parlament Ewropew u l-Kunsill ikunu t-tnejn infurmaw lill-Kummissjoni li mhumiex sejrin joġġezzjonaw. Dak il-perjodu għandu jiġi estiż b'xahrejn fuq inizjattiva tal-Parlament Ewropew jew tal-Kunsill.

Artikolu 24

Proċedura ta' kumitat

1. Il-Kummissjoni għandha tkun megħjuna minn kumitat. Dak il-kumitat għandu jkun kumitat fis-sens tar-Regolament (UE) Nru 182/2011.

2. Fejn issir referenza għal dan il-paragrafu, għandu japplika l-Artikolu 5 tar-Regolament (UE) Nru 182/2011.

Kapitolu VI

Disposizzjonijiet finali

Artikolu 25

Emenda għar-Regolament (UE) 2022/869

Fl-Artikolu 7(8) tar-Regolament (UE) 2022/869, l-ewwel subparagrafu huwa sostitwit b'dan li ġej:

"Fir-rigward tal-impatti ambjentali indirizzati fl-Artikolu 6(4) tad-Direttiva 92/43/KEE, l-Artikolu 4(7) tad-Direttiva 2000/60/KE u l-Artikolu 4(14) u (15) u l-Artikolu 5(11) u (12) tar-Regolament (UE) 2024/... tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill*[+], dment li jiġu sodisfatti l-kundizzjonijiet kollha stipulati f'dawk id-Direttivi u dak ir-Regolament, il-proġetti fil-lista tal-Unjoni għandhom jitqiesu li huma ta' interess pubbliku minn perspettiva ta' politika dwar l-enerġija, u jistgħu jitqiesu li għandhom interess pubbliku prevalenti.

---

* Ir-Regolament (UE)2024/… ta' … tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill dwar ir-restawr tan-natura u li jemenda r-Regolament (UE) 2022/869 (ĠU L, …, ELI: …).".

[+] ĠU: Jekk jogħġbok daħħal fit-test in-numru tar-Regolament li jinsab fid-dokument PE CONS 74/23 - 2022/0195(COD) u daħħal in-numru, id-data, it-titolu u r-referenza tal-ĠU ta' dak ir-Regolament fin-nota f'qiegħ il-paġna.

Artikolu 26

Rieżami

1. Il-Kummissjoni għandha tevalwa l-applikazzjoni ta' dan ir-Regolament sal-31 ta' Diċembru 2033.

   L-evalwazzjoni għandha tinkludi valutazzjoni tal-impatt ta' dan ir-Regolament fuq is-setturi tal-agrikoltura, tal-forestrija u tas-sajd, filwaqt li jitqiesu r-rabtiet rilevanti mal-produzzjoni tal-ikel u s-sigurtà tal-ikel fl-Unjoni, u tal-effetti soċjoekonomiċi usa' ta' dan ir-Regolament.

2. Il-Kummissjoni għandha tippreżenta rapport dwar is-sejbiet prinċipali tal-evalwazzjoni lill-Parlament Ewropew, lill-Kunsill, lill-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew, u lill-Kumitat tar-Reġjuni. Meta l-Kummissjoni ssib li jkun xieraq, ir-rapport għandu jkun akkumpanjat minn proposta leġiżlattiva għall-emenda tad-dispożizzjonijiet rilevanti ta' dan ir-Regolament, filwaqt li titqies il-ħtieġa li jiġu stabbiliti miri għar-restawr addizzjonali, inkluż dwar miri aġġornati għall-2040 u l-2050, abbażi ta' metodi komuni għall-valutazzjoni tal-kundizzjoni tal-ekosistemi mhux koperti mill-Artikoli 4 u 5, l-evalwazzjoni msemmija fil-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu, u l-aktar evidenza xjentifika reċenti.

Artikolu 27

Sospensjoni temporanja

1. Jekk ikun seħħ avveniment imprevedibbli, eċċezzjonali u mhux provokat li jkun barra mill-kontroll tal-Unjoni, b'konsegwenzi severi għall-Unjoni kollha għad-disponibbiltà tal-art meħtieġa biex tiġi żgurata produzzjoni agrikola suffiċjenti għall-konsum tal-ikel tal-Unjoni, il-Kummissjoni għandha tadotta atti ta' implimentazzjoni li jkunu kemm meħtieġa kif ukoll ġustifikabbli f'emerġenza. Tali atti ta' implimentazzjoni jistgħu jissospendu temporanjament l-applikazzjoni tad-dispożizzjonijiet rilevanti tal-Artikolu 11 sa fejn u għal tali perjodu li jkun strettament meħtieġ. Dawk l-atti ta' implimentazzjoni għandhom jiġu adottati f'konformità mal-proċedura ta' eżami msemmija fl-Artikolu 24(2).

2. Atti ta' implimentazzjoni adottati skont il-paragrafu 1 għandhom jibqgħu fis-seħħ għal perjodu ta' mhux aktar minn 12-il xahar. Jekk wara dak il-perjodu l-problemi speċifiċi msemmija fil-paragrafu 1 jippersistu, il-Kummissjoni tista' tippreżenta proposta leġiżlattiva xierqa biex iġġedded dak il-perjodu.

3. Il-Kummissjoni għandha tinforma lill-Parlament Ewropew u lill-Kunsill dwar kwalunkwe att adottat skont il-paragrafu 1 fi żmien jumejn ta' xogħol mill-adozzjoni tagħha.

Artikolu 28

Dħul fis-seħħ

Dan ir-Regolament għandu jidħol fis-seħħ fl-għoxrin jum wara dak tal-pubblikazzjoni tiegħu f'*Il-Ġurnal Uffiċjali tal-Unjoni Ewropea*.

Dan ir-Regolament għandu jorbot fl-intier tiegħu u japplika direttament fl-Istati Membri kollha.

Magħmul fi Brussell.

Għall-Parlament Ewropew	*Għall-Kunsill*
Il-President	*Il-President*

ANNESS I

EKOSISTEMI TERRESTRI, KOSTALI U TAL-ILMA ĦELU – TIPI TA' ĦABITATS U GRUPPI TA' TIPI TA' ĦABITATS IMSEMMIJA FL-ARTIKOLU 4(1) U (4)

Il-lista ta' hawn taħt tinkludi t-tipi kollha ta' ħabitats terrestri, kostali u tal-ilma ħelu elenkati fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE msemmija fl-Artikolu 4(1) u (4), kif ukoll sitt gruppi ta' dawk it-tipi ta' ħabitats, jiġifieri 1) artijiet mistagħdra (kostali u interni), 2) mergħat u ħabitats pastorali oħrajn, 3) ħabitats tax-xmajjar, tal-lagi, alluvjali u riparji, 4) foresti, 5) ħabitats tal-isteppa, heaths u scrub u 6) ħabitats tal-blat u għaram.

1. GRUPP 1: Artijiet mistagħdra (kostali u interni)

Kodiċi tat-tip ta' ħabitat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE	Isem it-tip ta' ħabitat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE
Ħabitats kostali u salmastri	
1130	Estwarji
1140	Meded tat-tajn u tar-ramel li mhumiex mgħottija bl-ilma baħar meta l-baħar jofrogħ
1150	Laguni kostali
1310	Salicornia u speċi oħra annwali ta' żoni bit-tajn u bir-ramel
1320	Mergħat ta' Spartina (*Spartinion maritimae*)
1330	Mergħat salmastri Atlantiċi (*Glauco-Puccinellietalia maritimae*)
1340	Mergħat salmastri interni
1410	Mergħat salmastri Mediterranji (*Juncetalia maritimi*)
1420	Scrubs alofili Mediterranji u termo-Atlantiċi (*Sarcocornetea fruticosi*)

Kodiċi tat-tip ta' ħabitat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE	Isem it-tip ta' ħabitat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE
1530	Steppi salmastri u bwar salmastri Pannoniċi
1650	Daħliet dojoq tal-Baltiku Boreali
Heathsniedja u mergħat tal-pit	
4010	Heaths niedja tal-Atlantiku tat-Tramuntana bl-*Erica tetralix*
4020	Heaths niedja tal-Atlantiku temperat bl-*Erica ciliaris* u l-*Erica tetralix*
6460	Mergħat tal-pit ta' Troodos
Pantani, Bogs u Fens	
7110	Bogs attivi merfugħa ’l fuq
7120	Bogs għoljin iddegredati li għadhom jistgħu jiġġeneraw ruħhom mil-ġdid b'mod naturali
7130	Bogs tal-għata
7140	Pantani tranżitorji u bogs jiċċaqilqu
7150	Dipressjonijiet fuq sottostrati tal-pit tar-*Rhynchosporion*
7160	Għejjun għonja fil-minerali u springfens Fennoskandjani
7210	Fen kalkarji bi *Cladium mariscus* u bl-ispeċi tal-*Caricion davallianae*
7220	Għejjun petrifikanti b'formazzjoni tat-tufa (*Cratoneurion*)
7230	Fens alkalini
7240	Formazzjonijiet pijunieri Alpini tal-Caricion bicoloris-atrofuscae
7310	Pantani tal-Aapa
7320	Pantani tal-Palsa
Foresti niedja	
9080	Art mistagħdra Fennoskandjana b’siġar ħorfija
91D0	Boskijiet tal-bog

2. GRUPP 2: Mergħat u ħabitats pastorali oħrajn

Kodiċi tat-tip ta' ħabitat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE	Isem it-tip ta' ħabitat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE
Ħabitats kostali u għaram tar-ramel	
1630	Mergħat kostali tal-Baltiku Boreali
21A0	Machairs
Ħabitats tal-heaths u tas-scrub	
4030	Heaths niexfa Ewropej
4040	Heaths niexfa mal-kosta tal-Atlantiku bl-*Erica vagans*
4090	Heaths oro-Mediterranji endemiċi bil-ġinestrun
5130	Formazzjonijiet ta' *Juniperus communis* fuq heaths jew mergħat kalkarji
8240	Pavimenti b'ħaġar tal-ġir
Mergħat	
6110	Mergħat kalkarji rupikoli jew basofiliċi tal-*Alysso-Sedion* albi
6120	Mergħat kalkarji ramlija kserofitiċi
6130	Mergħat kalaminarji tal-*Violetalia calaminariae*
6140	Mergħat tal-*Festuca eskia* siliċiċi tal-Pirinej
6150	Mergħat siliċiċi alpini u Boreali
6160	Mergħat ta' *Festuca indigesta* oro-Iberjani
6170	Mergħat kalkarji Alpini u sub-Alpini
6180	Mergħat meżofili Makaroneżjani
6190	Mergħat pannoniċi rupikoli (*Stipo-Festucetalia pallentis*)
6210	Mergħat niexfa u scrubland facies semi-naturali fuq substrati kalkarji (*Festuco-Brometalia*)

Kodiċi tat-tip ta' ħabitat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE	Isem it-tip ta' ħabitat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE
6220	Psewdo-steppa b'ħaxix u bi speċi annwali ta' *Thero-Brachypodietea*
6230	Mergħat ta' *Nardus* għonja fl-ispeċi, fuq substrati siliċiċi f'inħawi muntanjużi (u f'inħawi submuntanjużi fl-Ewropa Kontinentali)
6240	Mergħat steppiċi sub-Pannoniċi
6250	Mergħat steppiċi Pannoniċi fuq il-loess
6260	Steppi ramlija Pannoniċi
6270	Mergħat Fennoskandjani niexfa sa mesiċi, għonja fl-ispeċi f'altitudni baxxa
6280	Alvar Nordiku u flatrocks kalkarju tal-Pre-Kambrijan
62A0	Mergħat niexfa tas-subMediterran tal-Lvant (*Scorzoneratalia villosae*)
62B0	Mergħat serpentinofili ta' Ċipru
62C0	Steppi Ponto-Sarmatiċi
62D0	Mergħat aċidofili Oro-Moesjani
6410	Mergħat ta' *Molinia* fuq art kalkarja, bil-pit, jew b'taħlita ta' tafal u ħama (*Molinion caeruleae*)
6420	Mergħat niedja b'ħaxix għoli Mediterranji tal-*Molinio-Holoschoenion*
6510	Mergħat ta' ħuxlief f'altitudni baxxa (*Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis*)
6520	Mergħat ta' ħuxlief fuq il-muntanji
Dehesas u mergħat imsaġġra	
6310	Dehesas bil-*Quercus* spp semprevivi.
6530	Mergħat imsaġġra Fennoskandjani
9070	Mergħat Fennoskandjani msaġġra

3. GRUPP 3: Ħabitats tax-xmajjar, tal-lagi, alluvjali u riparji

Kodiċi tat-tip ta' ħabitat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE	Isem it-tip ta' ħabitat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE
Xmajjar u lagi	
3110	Ilmijiet oligotrofiċi ta' pjanuri ramlija b'kontenut baxx ħafna ta' minerali (*Littorelletalia uniflorae*)
3120	Ilmijiet oligotrofiċi b'kontenut baxx ħafna ta' minerali li ġeneralment jinstabu fuq art ramlija fil-Mediterran tal-Punent, b'*Isoetes* spp.
3130	Ilmijiet qiegħda oligotrofiċi u mesotrofiċi b'veġetazzjoni tal-*Littorelletea uniflorae* u/jew tal-*Isoëto-Nanojuncetea*
3140	Ilmijiet oligomesotrofiċi kalkarji b'veġetazzjoni tal-qiegħ ta' *Chara* spp.
3150	Lagi naturali ewtrofiċi b'veġetazzjoni tat-tip *Magnopotamion* jew *Hydrocharition*
3160	Lagi u għadajjar distrofiċi naturali
3170	Għadajjar temporanji Mediterranji
3180	Turloughs
3190	Lagi ta' karst ġibsi
31A0	Qatgħat tal-lotus tat-Transilvanja tan-nixxigħat sħan
3210	Xmajjar naturali tal-Fennoskandja
3220	Xmajjar Alpini u l-veġetazzjoni erbaċe matul xtuthom
3230	Xmajjar Alpini u l-veġetazzjoni għudija tagħhom bil-*Myricaria germanica*
3240	Xmajjar Alpini u l-veġetazzjoni għudija tagħhom bis-*Salix elaeagnos*
3250	Xmajjar Mediterranji għaddejjin bla waqfien bil-*Glaucium flavum*

Kodiċi tat-tip ta' ħabitat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE	Isem it-tip ta' ħabitat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE
3260	Nixxiegħat tal-ilma tal-pjanuri u tal-muntanji b'veġetazzjoni ta' *Ranunculion fluitantis* u *Callitricho-Batrachion*
3270	Xmajjar bi xtut tat-tajn b'veġetazzjoni ta' *Chenopodion rubri* p.p. u *Bidention* p.p.
3280	Xmajjar Mediterranji għaddejjin bla waqfien bl-ispeċi ta' *Paspalo-Agrostidion* u *Salix* u *Populus alba* li jagħtu għal fuqhom
3290	Xmajjar Mediterranji għaddejjin b'mod intermittenti ta' *Paspalo-Agrostidion*
32A0	Kaskati tat-tufa ta' xmajjar karstiċi fl-Alpi Dinariċi
Mergħat alluvjali	
6430	Komunitajiet ta' ħaxix għoli idrofili fit-truf ta' pjanuri u ta' livelli muntanjużi u alpini
6440	Mergħat alluvjali ta' widien bix-xmajjar tal-*Cnidion dubii*
6450	Mergħat alluvjali boreali tat-Tramuntana
6540	Mergħat sub-Mediterranji tal-*Molinio-Hordeion secalini*
Foresti Alluvjali/Riparji	
9160	Foresti tar-ruvlu jew tar-ruvlu-karpin sub-Atlantiċi u medjo-Ewropej tal-*Carpinion betuli*
91E0	Foresti alluvjali bl-*Alnus glutinosa* u l-*Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae*)
91F0	Foresti tax-xatt b'taħlita ta' *Quercus robur, Ulmus laevis* u *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* jew *Fraxinus angustifolia*, f'xatt ix-xmajjar il-kbar (*Ulmenion minoris*)
92A0	Imsaġar tas-*Salix alba* u tal-*Populus alba*
92B0	Imsaġar ħdejn nixxiegħat intermittenti Mediterranji bir-*Rhododendron ponticum*, is-*Salix* u oħrajn

Kodiċi tat-tip ta' ħabitat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE	Isem it-tip ta' ħabitat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE
92C0	Boskijiet *tal-Platanus orientalis* u tal-*Liquidambar orientalis* (*Platanion orientalis*)
92D0	Imsaġar u thickets ħdejn nixxiegħat tan-Nofsinhar (*Nerio-Tamaricetea* u *Securinegion tinctoriae*)
9370	Imsaġar żgħar tal-palm ta' *Phoenix*

4. GRUPP 4: Foresti

Kodiċi tat-tip ta' ħabitat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE	Isem it-tip ta' ħabitat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE
Foresti boreali	
9010	Taïga tal-Punent
9020	Foresti naturali antiki Fennoskandjani emiboreali b'siġar ħorfija b'weraq kbir (*Quercus, Tilia, Acer, Fraxinus jew Ulmus*) għonja fl-epifiti
9030	Foresti naturali tal-istadji primarji ta' suċċessjonijiet ta' art merfugħa 'l fuq mal-kosta
9040	Foresti subalpini/subartiċi Nordiċi bil-*Betula pubescens* ssp. *czerepanovii*
9050	Foresti Fennoskandjani għonja b'veġetazzjoni erbaċea bil-*Picea abies*
9060	Foresti tal-koniferi fuq, jew konnessi ma', esker glaċjofluvjali
Foresti temperati	
9110	Foresti tal-fagu *Luzulo-Fagetum*
9120	Foresti tal-fagu aċidofili Atlantiċi bl-Ilex u kultant bit-Taxus ukoll fis-saff taħtani (*Quercion robori-petraeae* jew *Ilici-Fagenion*)
9130	Foresti tal-fagu Asperulo Fagetum

Kodiċi tat-tip ta' ħabitat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE	Isem it-tip ta' ħabitat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE
9140	Boskijiet tal-fagu subalpini medjo-Ewropej bl-*Acer* u r-*Rumex arifolius*
9150	Foresti tal-fagu f'art ta' ħaġar medjo-Ewropej ta' *Cephalanthero-Fagion*
9170	Foresti tar-ruvlu-karpin ta' *Galio-Carpinetum*
9180	Foresti ta' *Tilio-Acerion* fuq art imżerżqa, bil-bċejjeċ tal-ġebel jew widien
9190	Boskijiet qodma aċidofili tar-ruvlu *Quercus robur* fuq pjanuri ramlija
91A0	Boskijiet qodma sessili tal-ballut bl-*Ilex* u l-*Blechnum* fil-Gżejjer Brittaniċi
91B0	Boskijiet termofili tal-*Fraxinus angustifolia*
91G0	Boskijiet pannoniċi bil-*Quercus petraea* u l-*Carpinus betulus*
91H0	Boskijiet pannoniċi bil-*Quercus pubescens*
91I0	Boskijiet tal-isteppa Ewro-Siberjana bi *Quercus* spp.
91J0	*Boskijiet tat-Taxus* baccata tal-Gżejjer Brittaniċi
91K0	Foresti tal-Fagus sylvatica illiriċi (*Aremonio-Fagion*)
91L0	Foresti tar-ruvlu-karpin illiriċi (*Erythronio-Carpinion*)
91M0	Foresti Pannoniċi-Balkaniċi tal-ballut Tork – tal-ballut sessili
91P0	Foresta taż-żnuber tas-Salib Imqaddes (*Abietetum polonicum*)
91Q0	Foresti kalċikoli ta' Pinus *sylvestris* tal-Karpatja tal-Punent
91R0	Foresti tal-arżnu tal-Iskozja tad-Dolomiti Dinardi (G*enisto januensis-Pinetum*)
91S0	Foresti tal-fagu Pontiċi tal-Punent
91T0	Foresti tal-Ewropa Ċentrali tal-arżnu tal-Iskozja tal-likeni
91U0	Foresta tal-arżnu steppika Sarmatika
91V0	Foresti tal-fagu Daċiku (*Symphyto-Fagion*)

Kodiċi tat-tip ta' ħabitat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE	Isem it-tip ta' ħabitat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE
91W0	Foresti tal-fagu Moesjan
91X0	Foresti tal-fagu Dobroġjan
91Y0	Foresti tar-ruvlu u tar-ruvlu-karpin Daċiċi
91Z0	Boskijiet tal-ġir lewn il-fidda Moesjani
91AA	Boskijiet tal-ballut abjad tal-Lvant
91BA	Foresti taż-żnuber abjad Moesjani
91CA	Foresti tal-arżnu tal-Iskozja tar-Rodopidi u tal-muntanji Balkani
Foresti Mediterranji u Makaroneżjani	
9210	Foresti tal-fagu tal-Apennini bit-*Taxus* u l-*Ilex*
9220	Foresti tal-fagu Apennini bl-*Abies alba* u foresti tal-fagu bl-*Abies nebrodensis*
9230	Boskijiet tal-ballut Galizjo-Portugiżi bil-*Quercus robur* u l-*Quercus pyrenaica*
9240	Boskijiet Iberiċi tal-*Quercus faginea* u l-*Quercus canariensis*
9250	Boskijiet tal-*Quercus trojana*
9260	Boskijiet tal-*Castanea sativa*
9270	Foresti tal-fagu Elleniċi bl-*Abies borisii-regis*
9280	Boskijiet tal-*Quercus frainetto*
9290	Foresti tal-Cupressus (*Acero-Cupression*)
9310	Boskijiet tal-*Quercus brachyphylla* tal-Eġew
9320	Foresti tal-*Olea* u s-*Ceratonia*
9330	Foresti tal-*Quercus suber*

Kodiċi tat-tip ta' ħabitat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE	Isem it-tip ta' ħabitat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE
9340	Foresti tal-*Quercus ilex* u l-*Quercus rotundifolia*
9350	Foresti tal-*Quercus macrolepis*
9360	Foresti tar-rand Makaroneżjani (*Laurus, Ocotea*)
9380	Foresti tal-*Ilex aquifolium*
9390	Scrub u veġetazzjoni baxxa tal-foresta bil-*Quercus alnifolia*
93A0	Boskijiet bi *Quercus infectoria* (*Anagyro foetidae-Quercetum infectoriae*)
Foresti tal-koniferi fil-muntanji	
9410	Foresti tal-*Picea* aċidofili tal-livelli muntanjużi u dawk alpini (*Vaccinio-Piceetea*)
9420	Foresti Alpini tal-*Larix decidua* u/jew il-*Pinus cembra*
9430	Foresti tal-*Pinus uncinata* subalpini u muntanjużi
9510	Foresti tal-*Abies alba* tal-Apennini tan-Nofsinhar
9520	Foresti tal-*Abies pinsapo*
9530	Foresti tal-arżnu (sub-)Mediterranji bl-arżnu iswed endemiku
9540	Foresti tal-arżnu Mediterranji bl-arżnu Mesoġenew endemiku
9550	Foresti tal-arżnu endemiċi tal-Gżejjer Kanarji
9560	Foresti endemiċi bil-*Juniperus* spp.
9570	Foresti ta’ *Tetraclinis articulata*
9580	Boskijiet Mediterranji tat-*Taxus baccata*
9590	Foresti ta’ *Cedrus brevifolia* (*Cedrosetum brevifoliae*)
95A0	Foresti tal-arżnu oro-Mediterranji għoljin

5. GRUPP 5: Ħabitats tal-istepp, tal-heath u tas-scrub

Kodiċi tat-tip ta' ħabitat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE	Isem it-tip ta' ħabitat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE
Steppi salmastri u ġibsija	
1430	Scrubs alo-nitrofili (*Pegano-Salsoletea*)
1510	Steppi salmastri Mediterranji (*Limonietalia*)
1520	Veġetazzjoni ġibsija Iberika (*Gypsophiletalia*)
Heath u scrubs temperati	
4050	Heaths makaroneżjani endemiċi
4060	Heaths Alpini u Boreali
4070	Arbuxelli bil-*Pinus mugo* u r-*Rhododendron hirsutum* (*Mugo-Rhododendretum hirsuti*)
4080	Scrub bis-*Salix* spp. sub-Artika
40A0	Scrub peri-Pannonika subkontinentali
40B0	Thickets tar-*Rhodope Potentilla* fruticosa
40C0	Thickets Ponto-Sarmatiċi b'siġar li jwaqqgħu l-weraq
Scrub bl-isklerofilli (makkja)	
5110	Formazzjonijiet stabbli kserotermofili b'*Buxus sempervirens* fuq tlajja' tal-blat (*Berberidion* p.p.)
5120	Formazzjonijiet muntanjużi ta' *Cytisus purgans*
5140	Formazzjonijiet ta' *Cistus palhinhae* fuq heaths niedja tal-baħar
5210	Makkja arborexxenti b'*Juniperus* spp.
5220	Makkja arborexxenti b'*Zyziphus*
5230	Makkja arborexxenti *b'Laurus nobilis*
5310	Thickets ta' *Laurus nobilis*

Kodiċi tat-tip ta' ħabitat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE	Isem it-tip ta' ħabitat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE
5320	Formazzjonijiet baxxi ta' *tengħud* qrib l-irdum
5330	Scrub taż-żona termo-Mediterranju u ta' qabel id-deżert
5410	Frigana ta' fuq l-irdum tal-Mediterran tal-Punent (*Astragalo-Plantaginetum subulatae*)
5420	*Frigana Sarcopoterium spinosum*
5430	Frigana endemiċi tal-*Euphorbio-Verbascion*

6. GRUPP 6: Ħabitats tal-blat u għaram

Kodiċi tat-tip ta' ħabitat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE	Isem it-tip ta' ħabitat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE
Irdum tal-baħar, xtajtiet u gżejriet	
1210	Veġetazzjoni annwali tad-drift lines
1220	Veġetazzjoni perenna ta' sisien tal-ġebel
1230	Irdum tal-baħar veġetati tal-Kosti Atlantiċi u Baltiċi
1240	Irdum tal-baħar veġetati tal-kosti Mediterranji bil-*Limonium* spp. endemiku
1250	Irdum tal-baħar veġetati minn flora endemika tal-kosti Makaroneżjani
1610	Gżejjer esker Baltiċi b'veġetazzjoni ta' xtajtiet ramlija, tal-blat jew biċ-ċagħaq żgħir u b'veġetazzjoni sublittorali
1620	Gżejriet u gżejjer żgħar tal-Baltiku Boreali
1640	Xtajtiet ramlija tal-Baltiku Boreali b'veġetazzjoni perenni
Għaram kostali u interni	
2110	Għaram embrijoniċi li jitħarrku

Kodiċi tat-tip ta' ħabitat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE	Isem it-tip ta' ħabitat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE
2120	Għaram li jitħarrku ma' xatt-il baħar bl-*Ammophila arenaria* ("għaram bojod")
2130	Għaram konsolidati mal-kosta b'veġetazzjoni erbaċja ("għaram griżi")
2140	Għaram konsolidati ddekalċifikati b*'Empetrum nigrum*
2150	Għaram konsolidati ddekalċifikati Atlantiċi (*Calluno-Ulicetea*)
2160	Għaram b'*Hippophaë rhamnoides*
2170	Għaram bis-Salix repens ssp. argentea (*Salicion arenariae*)
2180	Għaram bis-siġar tar-reġjun Atlantiku, Kontinentali u Boreali
2190	Dune slacks niedja
2210	Għaram tax-xtajta konsolidati ta' *Crucianellion maritimae*
2220	Għaram bl-*Euphorbia terracina*
2230	Mergħat tal-għaram ta' *Malcolmietalia*
2240	Mergħat tal-għaram ta' *Brachypodietalia* bil-veġetazzjoni speċi annwali
2250	Għaram mal-kosta bil-*Juniperus* spp.
2260	Dune scrubs isklerofilli b'*Cisto-Lavenduletalia*
2270	Għaram bis-siġar bil-*Pinus pinea* u/jew bil-*Pinus pinaster*
2310	Dry sand heaths b*'Calluna* u *Genista*
2320	Dry sand heaths b*'Calluna* u *Empetrum nigrum*
2330	Għaram interni b'mergħat miftuħa b'*Corynephorus* u b'*Agrostis*
2340	Għaram interni Pannoniċi
91N0	Thickets tal-għaram tar-ramel interni Pannoniċi (*Junipero-Populetum albae*)
Ħabitats fil-blat	
8110	Bċejjeċ ta' ġebelsiliċiku minn livelli muntanjużi sa dawk bil-borra (*Androsacetalia alpinae* u *Galeopsietalia ladani*)

Kodiċi tat-tip ta' ħabitat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE	Isem it-tip ta' ħabitat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE
8120	Bċejjeċ ta’ ġebel kalkarju u skistukalkarju mil-livelli muntanjużi sa dawk alpini (*Thlaspietea rotundifolii*)
8130	Bċejjeċ ta’ ġebel tal-Mediterran tal-Punent u termofilu
8140	Bċejjeċ ta’ ġebel tal-Mediterran tal-Lvant
8150	Bċejjeċ ta’ ġebel siliċiku ta' altitudni għolja Medjo-Ewropew
8160	Bċejjeċ ta’ ġebel siliċiku Medjo-Ewropew tal-livelli tal-għoljiet u tal-muntanji
8210	Tlajja' tal-blat kalkarji b'veġetazzjoni kasmofitika
8220	Tlajja' tal-blat siliċiċi b'veġetazzjoni kasmofitika
8230	Blat siliċiku b'veġetazzjoni pijuniera tas-*Sedo-Scleranthion* jew tas-*Sedo albi-Veronicion dillenii*
8310	Għerien li mhumiex miftuħa għall-pubbliku
8320	Għelieqi tal-lava u tħaffir naturali
8340	Glaċieri permanenti

ANNESS II

EKOSISTEMI TAL-BAĦAR – TIPI TA' ĦABITATS
U GRUPPI TA' TIPI TA' ĦABITATS IMSEMMIJA FL-ARTIKOLU 5(1) U (2)

Il-lista ta' hawn taħt tinkludi t-tipi ta' ħabitats tal-baħar imsemmija fl-Artikolu 5(1) u (2), kif ukoll seba' gruppi ta' dawk it-tipi ta' ħabitats, jiġifieri 1) mergħat tal-ħaxix tal-baħar, 2) foresti tal-makroalgi, 3) ġlejjeb tal-frott tal-baħar bil-qoxra, 4) meddiet tal-maerl, 5) ġlejjeb tal-isponoż, tal-qroll u koralliġenużi, 6) fetħiet u tnixxijiet u 7) sedimenti rotob (mhux aktar fond minn 1000 metru fond). Ir-relazzjoni mat-tipi ta' ħabitats elenkati fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE hija ppreżentata wkoll.

Il-klassifikazzjoni tat-tipi ta' ħabitats tal-baħar użata, differenzjata skont ir-reġjuni bijoġeografiċi tal-baħar, issir skont is-sistema Ewropea ta' informazzjoni dwar in-natura (EUNIS), kif riveduta għat-tipoloġija tal-ħabitats tal-baħar fl-2022 mill-EEA. L-informazzjoni dwar il-ħabitats relatati elenkati fl-Anness I għad-Direttiva tal-Kunsill 92/43/KEE hija bbażata fuq il-crosswalk ippubblikat miż-ŻEE fl-2021[1].

[1] Klassifikazzjoni 2022 tal-EUNIS tal-ħabitats tal-baħar. L-Aġenzija Ewropea għall-Ambjent https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/data/eunis-habitat-classification-1.

1. Grupp 1: Mergħat tal-ħaxix tal-baħar

Kodiċi tal-EUNIS	Isem it-tip ta' ħabitat tal-EUNIS	Kodiċi tat-tip ta' ħabitat relatat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE
L-Atlantiku		
MA522	Mergħat tal-ħaxix tal-baħar fuq ramel littorali tal-Atlantiku	1140; 1160
MA623	Mergħat tal-ħaxix tal-baħar fuq tajn littorali tal-Atlantiku	1140; 1160
MB522	Mergħat tal-ħaxix tal-baħar fuq ramel infralittorali tal-Atlantiku	1110; 1150; 1160
Il-Baħar Baltiku		
MA332	Sediment aħrax idrolittorali Baltiku kkaratterizzat minn veġetazzjoni mgħaddsa	1130; 1160; 1610; 1620
MA432	Sediment imħallat idrolittorali Baltiku kkaratterizzat minn veġetazzjoni mgħaddsa	1130; 1140; 1160; 1610
MA532	Ramel idrolittorali Baltiku kkaratterizzat minn pjanti mgħaddsa bl-għeruq	1130; 1140; 1160; 1610
MA632	Tajn idrolittorali Baltiku ddominat minn pjanti mgħaddsa bl-għeruq	1130; 1140; 1160; 1650
MB332	Sediment aħrax infralittorali Baltiku kkaratterizzat minn pjanti mgħaddsa bl-għeruq	1110; 1160
MB432	Sediment imħallat infralittorali Baltiku kkaratterizzat minn pjanti mgħaddsa bl-għeruq	1110; 1160; 1650
MB532	Ramel idrolittorali Baltiku kkaratterizzat minn pjanti mgħaddsa bl-għeruq	1110; 1130; 1150; 1160
MB632	Sediment tat-tajn infralittorali Baltiku kkaratterizzat minn pjanti mgħaddsa bl-għeruq	1130; 1150; 1160; 1650

Kodiċi tal-EUNIS	Isem it-tip ta' ħabitat tal-EUNIS	Kodiċi tat-tip ta' ħabitat relatat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE
Il-Baħar l-Iswed		
MB546	Mergħat tal-ħaxix tal-baħar u tal-alga riżomatika f'ramel mtajjen infralittorali influwenzat minn ilma ħelu tal-Baħar l-Iswed	1110; 1130; 1160
MB547	Mergħat tal-ħaxix tal-baħar tal-Baħar l-Iswed fuq ramel nadif infralittorali ta' fuq espost b'mod moderat	1110; 1160
MB548	Mergħat tal-ħaxix tal-baħar tal-Baħar l-Iswed fuq ramel infralittorali t'isfel	1110; 1160
Il-Baħar Mediterran		
MB252	Bijoċenożi tal-*Posidonia oceanica*	1120
MB2521	Ekomorfożi ta' mergħat bl-istrixxi tal-*Posidonia oceanica*	1120; 1130; 1160
MB2522	Ekomorfożi ta' mergħat tal-"iskoll ta' barriera" tal-*Posidonia oceanica*	1120; 1130; 1160
MB2523	Facies ta' "mattes" mejtin tal-*Posidonia oceanica* mingħajr wisq epiflora	1120; 1130; 1160
MB2524	Assoċjazzjoni mal-*Caulerpa prolifera* fuq il-mergħat tal-*Posidonia*	1120; 1130; 1160
MB5521	Assoċjazzjoni mas-*Cymodocea nodosa* fuq ramel fin magħżul sew	1110; 1130; 1160
MB5534	Assoċjazzjoni mas-*Cymodolea nodosa* fuq ramel bit-tajn superfiċjali f'ilmijiet protetti	1110; 1130; 1160
MB5535	Assoċjazzjoni maż-*Zostera notei* fuq ramel imtajjen superfiċjali f'ilmijiet protetti	1110; 1130; 1160
MB5541	Assoċjazzjoni mar-*Ruppia cirrhosa* u/jew mar-*Ruppia maritima* fuq ir-ramel	1110; 1130; 1160
MB5544	Assoċjazzjoni maż-*Zostera notei* f'ambjent ewrialin u ewritermali fuq ir-ramel	1110; 1130; 1160
MB5545	Assoċjazzjoni maż-*Zostera marina* f'ambjent ewrialin u ewritermali	1110; 1130; 1160

2. Grupp 2: Foresti tal-makroalgi

Kodiċi tal-EUNIS	Isem it-tip ta' ħabitat tal-EUNIS	Kodiċi tat-tip ta' ħabitat relatat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE
L-Atlantiku		
MA123	Komunitajiet tal-makroalga fuq blat littorali ta' salinità sħiħa tal-Atlantiku	1160; 1170; 1130
MA125	Fukojdi fuq blat littorali ta' salinità varjabbli tal-Atlantiku	1170; 1130
MB121	Komunitajiet tal-kelp u tal-makroalga fuq blat infralittorali tal-Atlantiku	1170; 1160
MB123	Komunitajiet tal-kelp u tal-makroalga fuq blat infralittorali tal-Atlantiku affettwat jew disturbat mis-sediment	1170; 1160
MB124	Komunitajiet tal-kelp fuq blat infralittorali ta' salinità varjabbli tal-Atlantiku	1170; 1130; 1160
MB321	Komunitajiet tal-kelp u tal-makroalga fuq sediment aħrax infralittorali tal-Atlantiku	1160
MB521	Komunitajiet tal-kelp u tal-makroalga fuq ramel infralittorali tal-Atlantiku	1160
MB621	Komunitajiet veġetati fuq tajn infralittorali tal-Atlantiku	1160
Il-Baħar Baltiku		
MA131	Blat u blat kbir idrolittorali Baltiku kkaratterizzat minn alga perenni	1160; 1170; 1130; 1610; 1620
MB131	Alga perenni fuq blat u blat kbir infralittorali Baltiku	1170; 1160
MB232	Qigħan infralittorali Baltiċi kkaratterizzati minn żrar tal-qxur	1160; 1110
MB333	Sediment aħrax infralittorali Baltiku kkaratterizzat minn alga perenni	1110; 1160
MB433	Sediment imħallat infralittorali Baltiku kkaratterizzat minn alga perenni	1110; 1130; 1160; 1170

Kodiċi tal-EUNIS	Isem it-tip ta' ħabitat tal-EUNIS	Kodiċi tat-tip ta' ħabitat relatat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE
Il-Baħar l-Iswed		
MB144	Blat infralittorali ta' fuq espost tal-Baħar l-Iswed iddominat minn mitilidi bil-fucales	1170; 1160
MB149	Blat infralittorali ta' fuq espost tal-Baħar l-Iswed iddominat b'mod moderat minn mitilidi bil-fucales	1170; 1160
MB14A	Fucales u alga oħra fuq blat infralittorali ta' fuq mkenni tal-Baħar l-Iswed, imdawwal sew	1170; 1160
Il-Baħar Mediterran		
MA1548	Assoċjazzjoni tal-*Fucus virsoides*	1160; 1170
MB1512	Assoċjazzjoni taċ-*Cystoseira tamariscifolia* u s-*Saccorhiza polyschides*	1170; 1160
MB1513	Assoċjazzjoni taċ-*Cystoseira amentacea* (var. *amentacea*, var. *stricta*, var. *spicata*)	1170; 1160
MB151F	Assoċjazzjoni taċ-*Cystoseira brachycarpa*	1170; 1160
MB151G	Assoċjazzjoni taċ-*Cystoseira crinita*	1170; 1160
MB151H	Assoċjazzjoni taċ-*Cystoseira crinitophylla*	1170; 1160
MB151J	Assoċjazzjoni taċ-*Cystoseira sauvageauana*	1170; 1160
MB151K	Assoċjazzjoni taċ-*Cystoseira spinosa*	1170; 1160
MB151L	Assoċjazzjoni tas-*Sargassum vulgare*	1170; 1160
MB151M	Assoċjazzjoni tad-*Dictyopteris polypodioides*	1170; 1160
MB151W	Assoċjazzjoni taċ-*Cystoseira compressa*	1170; 1160
MB1524	Assoċjazzjoni taċ-*Cystoseira barbata*	1170; 1160
MC1511	Assoċjazzjoni taċ-*Cystoseira zosteroides*	1170; 1160

Kodiċi tal-EUNIS	Isem it-tip ta' ħabitat tal-EUNIS	Kodiċi tat-tip ta' ħabitat relatat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE
MC1512	Assoċjazzjoni taċ-*Cystoseira usneoides*	1170; 1160
MC1513	Assoċjazzjoni taċ-*Cystoseira dubia*	1170; 1160
MC1514	Assoċjazzjoni taċ-*Cystoseira corniculata*	1170; 1160
MC1515	Assoċjazzjoni tas-*Sargassum spp.*	1170; 1160
MC1518	Assoċjazzjoni tal-*Laminaria ochroleuca*	1170; 1160
MC3517	Assoċjazzjoni tal-*Laminaria rodriguezii* fuq il-ġlejjeb detritiċi	1160

3. Grupp 3: Meddiet bil-frott tal-baħar bil-qoxra

Kodiċi tal-EUNIS	Isem it-tip ta' ħabitat tal-EUNIS	Kodiċi tat-tip ta' ħabitat relatat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE
L-Atlantiku		
MA122	*Mytilus edulis* u/jew komunitajiet tal-koċċli fuq blat littorali tal-Atlantiku espost għall-mewġ	1160; 1170
MA124	Komunitajiet tal-maskli u/jew tal-koċċli bil-makroalga fuq blat littorali tal-Atlantiku	1160; 1170
MA227	Skollijiet tal-bivalvi fiż-żona littorali tal-Atlantiku	1170; 1140
MB222	Skollijiet tal-bivalvi fiż-żona infralittorali tal-Atlantiku	1170; 1130; 1160
MC223	Skollijiet tal-bivalvi fiż-żona ċirkalittorali tal-Atlantiku	1170
Il-Baħar Baltiku		
MB231	Qigħan infralittorali Baltiċi ddominati minn bivalvi epibentiċi	1170; 1160
MC231	Qigħan ċirkalittorali Baltiċi ddominati minn bivalvi epibentiċi	1170; 1160; 1110
MD231	Qigħan bijoġeniċi ċirkalittorali offshore Baltiċi kkaratterizzati minn bivalvi epibentiċi	1170

Kodiċi tal-EUNIS	Isem it-tip ta' ħabitat tal-EUNIS	Kodiċi tat-tip ta' ħabitat relatat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE
MD232	Qigħan ta' żrar tal-qxur ċirkalittorali offshore Baltiċi kkaratterizzati minn bivalvi	1170
MD431	Qigħan imħallta ċirkalittorali offshore Baltiċi kkaratterizzati minn strutturi bijotiċi epibentiċi makroskopiċi	
MD531	Ramel ċirkalittorali offshore Baltiku kkaratterizzat minn strutturi bijotiċi epibentiċi makroskopiċi	
MD631	Tajn ċirkalittorali offshore Baltiku kkaratterizzat minn bivalvi epibentiċi	
Il-Baħar l-Iswed		
MB141	Blat infralittorali t'isfel tal-Baħar l-Iswed iddominat minn invertebrati	1170
MB143	Blat infralittorali ta' fuq espost tal-Baħar l-Iswed iddominat mill-mitilidi b'alga tal-weraq (l-ebda Fucales)	1170; 1160
MB148	Blat infralittorali ta' fuq espost b'mod moderat tal-Baħar l-Iswed iddominat mill-mitilidi b'alga tal-weraq (għajr Fucales)	1170; 1160
MB242	Meddiet tal-molluski fiż-żona infralittorali tal-Baħar l-Iswed	1170; 1130; 1160
MB243	Skollijiet tal-gajdri fuq il-blat infralittorali t'isfel tal-Baħar l-Iswed	1170
MB642	Tajn terriġenuż infralittorali tal-Baħar l-Iswed	1160
MC141	Blat ċirkalittorali tal-Baħar l-Iswed iddominat minn invertebrati	1170
MC241	Meddiet tal-molluski fuq tajn terriġenuż ċirkolittorali tal-Baħar l-Iswed	1170
MC645	Tajn ċirkalittorali t'isfel tal-Baħar l-Iswed	
Il-Baħar Mediterran		
MA1544	Facies bil-*Mytilus galloprovincialis* f'ilmijiet rikki f'materja organika	1160; 1170
MB1514	Facies bil-*Mytilus galloprovincialis*	1170; 1160
	Meddiet tal-gajdri infralittorali Mediterranji	
	Meddiet tal-gajdri ċirkalittorali Mediterranji	

4. Grupp 4: Meddiet tal-maerl

Kodiċi tal-EUNIS	Isem it-tip ta' ħabitat tal-EUNIS	Kodiċi tat-tip ta' ħabitat relatat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE
L-Atlantiku		
MB322	Meddiet tal-maerl fuq sediment aħrax infralittorali tal-Atlantiku	1110; 1160
MB421	Meddiet tal-maerl fuq sediment imħallat infralittorali tal-Atlantiku	1110; 1160
MB622	Meddiet tal-maerl fuq sediment imtajjen infralittorali tal-Atlantiku	1110; 1160
Il-Baħar Mediterran		
MB3511	Assoċjazzjoni bir-rodoliti f'ramel aħrax u fi żrar fin imħallat bil-mewġ	1110; 1160
MB3521	Assoċjazzjoni bir-rodoliti f'ramel aħrax u fi żrar fin taħt l-influwenza tal-kurrenti tal-qiegħ	1110; 1160
MB3522	Assoċjazzjoni bil-maerl (= Assoċjazzjoni bil-*Lithothamnion corallioides* u bil-*Phymatolithon calcareum*) fuq ramel aħrax u żrar tal-Mediterran	1110; 1160
MC3521	Assoċjazzjoni bir-rodoliti fuq qigħan detritiċi kostali	1110
MC3523	Assoċjazzjoni bil-maerl (*Lithothamnion corrallioides* u *Phymatholithon calcareum*) fuq qigħan dendritiċi kostali	1110

5. Grupp 5: Meddiet tal-isponoż, tal-qroll u koralliġenużi

Kodiċi tal-EUNIS	Isem it-tip ta' ħabitat tal-EUNIS	Kodiċi tat-tip ta' ħabitat relatat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE
L-Atlantiku		
MC121	Komunitajiet tat-turf fawnali fuq blat ċirkalittorali tal-Atlantiku	1170
MC124	Komunitajiet fawnali fuq blat ċirkalittorali ta' salinità varjabbli tal-Atlantiku	1170; 1130

Kodiċi tal-EUNIS	Isem it-tip ta' ħabitat tal-EUNIS	Kodiċi tat-tip ta' ħabitat relatat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE
MC126	Komunitajiet ta' għerien u sporġenzi ċirkalittorali Atlantiċi	8330; 1170
MC222	Skollijiet tal-qroll tal-ilma kiesaħ fiż-żona ċirkalittorali tal-Atlantiku	1170
MD121	Komunitajiet tal-isponża fuq blat ċirkalittorali offshore tal-Atlantiku	1170
MD221	Skollijiet tal-qroll tal-ilma kiesaħ fiż-żona ċirkalittorali offshore tal-Atlantiku	1170
ME122	Komunitajiet tal-isponża fuq il-blat batjali ta' fuq tal-Atlantiku	1170
ME123	Komunitajiet imħallta tal-qroll tal-ilma kiesaħ fuq il-blat batjali ta' fuq tal-Atlantiku	1170
ME221	Skoll tal-qroll tal-ilma kiesaħ batjali ta' fuq tal-Atlantiku	1170
ME322	Komunità imħallta tal-qroll tal-ilma kiesaħ fuq is-sediment aħrax batjali ta' fuq tal-Atlantiku	
ME324	Aggregazzjoni tal-isponża fuq is-sediment aħrax batjali ta' fuq tal-Atlantiku	
ME422	Aggregazzjoni tal-isponża fuq is-sediment mħallat batjali ta' fuq tal-Atlantiku	
ME623	Aggregazzjoni tal-isponża fuq tajn batjali ta' fuq tal-Atlantiku	
ME624	Għalqa tal-qroll wieqaf fuq tajn batjali ta' fuq tal-Atlantiku	
MF121	Komunità mħallta tal-qroll tal-ilma kiesaħ fuq blat batjali t'isfel tal-Atlantiku	1170
MF221	Skoll tal-qroll tal-ilma kiesaħ batjali t'isfel tal-Atlantiku	1170
MF321	Komunità mħallta tal-qroll tal-ilma kiesaħ fuq sediment aħrax batjali t'isfel tal-Atlantiku	
MF622	Aggregazzjoni tal-isponża fuq tajn batjali t'isfel tal-Atlantiku	
MF623	Għalqa tal-qroll wieqaf fuq tajn batjali t'isfel tal-Atlantiku	

Kodiċi tal-EUNIS	Isem it-tip ta' ħabitat tal-EUNIS	Kodiċi tat-tip ta' ħabitat relatat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE
Il-Baħar Baltiku		
MB138	Blat u blat kbir infralittorali Baltiku kkaratterizzat minn sponoż epibentiċi	1170; 1160
MB43A	Sediment imħallat infralittorali Baltiku kkaratterizzat minn sponoż epibentiċi (Porifera)	1160; 1170
MC133	Blat u blat kbir ċirkalittorali Baltiku kkaratterizzat minn knidarji epibentiċi	1170; 1160
MC136	Blat u blat kbir ċirkalittorali Baltiku kkaratterizzat minn sponoż epibentiċi	1170; 1160
MC433	Sediment imħallat ċirkalittorali Baltiku kkaratterizzat minn nidarjani epibentiċi	1160; 1170
MC436	Sediment imħallat ċirkalittorali Baltiku kkaratterizzat minn sponoż epibentiċi	1160
Il-Baħar l-Iswed		
MD24	Ħabitats bijoġeniċi ċirkalittorali offshore tal-Baħar l-Iswed	1170
ME14	Blat batjali ta' fuq tal-Baħar l-Iswed	1170
ME24	Ħabitat bijoġeniku batjali ta' fuq tal-Baħar l-Iswed	1170
MF14	Blat batjali t'isfel tal-Baħar l-Iswed	1170
Il-Baħar Mediterran		
MB151E	Facies bil-*Cladocora caespitosa*	1170; 1160
MB151Q	Facies bl-*Astroides calycularis*	1170; 1160
MB151α	Facies u assoċjazzjoni ta' bijoċenożi koralliġenużi (f'enklav)	1170; 1160
MC1519	Facies bl-*Eunicella cavolini*	1170; 1160

Kodiċi tal-EUNIS	Isem it-tip ta' ħabitat tal-EUNIS	Kodiċi tat-tip ta' ħabitat relatat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE
MC151A	Facies bl-*Eunicella singularis*	1170; 1160
MC151B	Facies bil-*Paramuricea clavata*	1170; 1160
MC151E	Facies bil-*Leptogorgia sarmentosa*	1170; 1160
MC151F	Facies bl-*Anthipatella subpinnata* u bl-alga ħamra sparsa	1170; 1160
MC151G	Facies bi sponoż kbar u alga ħamra sparsa	1170; 1160
MC1522	Facies bil-*Corallium rubrum*	8330; 1170
MC1523	Facies bil-*Leptopsammia pruvoti*	8330; 1170
MC251	Pjattaformi koralliġenużi	1170
MC6514	Facies ta' tajn li jwaħħal bl-*Alcyonium palmatum* u bil-*Parasticophus regalis* fuq tajn ċirkalittorali	1160
MD151	Bijoċenożi tal-blat tat-tarf tal-Mediterran	1170
MD25	Ħabitats bijoġeniċi ċirkalittorali offshore Mediterranji	1170
MD6512	Facies ta' tajn li jwaħħal bl-*Alcyonium palmatum* u bil-*Parasticophus regalis* fuq tajn ċirkalittorali t'isfel	
ME1511	Skollijiet batjali ta' fuq Mediterranji ta' *Lophelia pertusa*	1170
ME1512	Skollijiet batjali ta' fuq Mediterranji ta' *Madrepora oculata*	1170
ME1513	Skollijiet batjali ta' fuq Mediterranji ta' *Madrepora oculata* u *Lophelia pertusa*	1170
ME6514	Facies batjali ta' fuq Mediterranji ta' *Pheronema carpenteri*	
MF1511	Skollijiet batjali ta' fuq Mediterranji ta' *Lophelia pertusa*	1170
MF1512	Skollijiet batjali ta' fuq Mediterranji ta' *Madrepora oculata*	1170

Kodiċi tal-EUNIS	Isem it-tip ta' ħabitat tal-EUNIS	Kodiċi tat-tip ta' ħabitat relatat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE
MF1513	Skollijiet batjali ta’ fuq Mediterranji ta' *Madrepora oculata* u *Lophelia pertusa*	1170
MF6511	Facies batjali t'isfel Mediterranji ta' tajn ramli bit-*Thenea muricata*	
MF6513	Facies batjali t'isfel Mediterranji ta' tajn kumpatt bl-*Isidella elongata*	

6. Grupp 6: Fetħiet u tnixxijiet

Kodiċi tal-EUNIS	Isem it-tip ta' ħabitat tal-EUNIS	Kodiċi tat-tip ta' ħabitat relatat kif imsemmi fl-Anness I tad-Direttiva 92/43/KEE
L-Atlantiku		
MB128	Fetħiet u tnixxijiet fil-blat infralittorali tal-Atlantiku	1170; 1160; 1180
MB627	Fetħiet u tnixxijiet fit-tajn infralittorali tal-Atlantiku	1130; 1160
MC127	Fetħiet u tnixxijiet fil-blat ċirkalittorali tal-Atlantiku	1170; 1180
MC622	Fetħiet u tnixxijiet fit-tajn ċirkalittorali tal-Atlantiku	1160
MD122	Fetħiet u tnixxijiet fuq il-blat ċirkalittorali offshore tal-Atlantiku	1170
MD622	Fetħiet u tnixxijiet fit-tajn ċirkalittorali offshore tal-Atlantiku	

7. Grupp 7: Sedimenti rotob (mhux aktar fond minn 1000 metru fond)

Kodiċi tal-EUNIS	Isem it-tip ta' ħabitat tal-EUNIS	Kodiċi tat-tip ta' ħabitat relatat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE
L-Atlantiku		
MA32	Sediment aħrax littorali tal-Atlantiku	1130; 1160
MA42	Sediment imħallat littorali tal-Atlantiku	1130; 1140; 1160
MA52	Ramel littorali tal-Atlantiku	1130; 1140; 1160
MA62	Tajn littorali tal-Atlantiku	1130; 1140; 1160
MB32	Sediment aħrax infralittorali tal-Atlantiku	1110; 1130; 1160
MB42	Sediment imħallat infralittorali tal-Atlantiku	1110; 1130; 1150; 1160
MB52	Ramel infralittorali tal-Atlantiku	1110; 1130; 1150; 1160
MB62	Tajn infralittorali tal-Atlantiku	1110; 1130; 1160
MC32	Sediment aħrax ċirkalittorali tal-Atlantiku	1110; 1160
MC42	Sediment imħallat ċirkalittorali tal-Atlantiku	1110; 1160
MC52	Ramel ċirkalittorali tal-Atlantiku	1110; 1160
MC62	Tajn ċirkalittorali tal-Atlantiku	1160
MD32	Sediment aħrax ċirkalittorali offshore tal-Atlantiku	
MD42	Sediment imħallat ċirkalittorali offshore tal-Atlantiku	
MD52	Ramel ċirkalittorali offshore tal-Atlantiku	
MD62	Tajn ċirkalittorali offshore tal-Atlantiku	
ME32	Sediment aħrax batjali ta' fuq tal-Atlantiku	

Kodiċi tal-EUNIS	Isem it-tip ta' ħabitat tal-EUNIS	Kodiċi tat-tip ta' ħabitat relatat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE
ME42	Sediment imħallat batjali ta' fuq tal-Atlantiku	
ME52	Ramel batjali ta' fuq tal-Atlantiku	
ME62	Tajn batjali ta' fuq tal-Atlantiku	
MF32	Sediment aħrax batjali t'isfel tal-Atlantiku	
MF42	Sediment imħallat batjali t'isfel tal-Atlantiku	
MF52	Ramel batjali t'isfel tal-Atlantiku	
MF62	Tajn batjali t'isfel tal-Atlantiku	
Il-Baħar Baltiku		
MA33	Sediment aħrax idrolittorali Baltiku	1130; 1160; 1610; 1620
MA43	Sediment imħallat idrolittorali Baltiku	1130; 1140; 1160; 1610
MA53	Ramel idrolittorali Baltiku	1130; 1140; 1160; 1610
MA63	Tajn idrolittorali Baltiku	1130; 1140; 1160; 1650
MB33	Sediment aħrax infralittorali Baltiku	1110; 1150; 1160
MB43	Sediment imħallat infralittorali Baltiku	1110; 1130; 1150; 1160; 1170; 1650
MB53	Ramel infralittorali Baltiku	1110; 1130; 1150; 1160
MB63	Tajn infralittorali Baltiku	1130; 1150; 1160; 1650

Kodiċi tal-EUNIS	Isem it-tip ta' ħabitat tal-EUNIS	Kodiċi tat-tip ta' ħabitat relatat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE
MC33	Sediment aħrax ċirkalittorali Baltiku	1110; 1160
MC43	Sediment imħallat ċirkalittorali Baltiku	1160; 1170
MC53	Ramel ċirkalittorali Baltiku	1110; 1160
MC63	Tajn ċirkalittorali Baltiku	1160; 1650
MD33	Sediment aħrax ċirkalittorali offshore Baltiku	
MD43	Sediment imħallat ċirkalittorali offshore Baltiku	
MD53	Ramel ċirkalittorali offshore Baltiku	
MD63	Tajn ċirkalittorali offshore Baltiku	
Il-Baħar l-Iswed		
MA34	Sediment aħrax littorali tal-Baħar l-Iswed	1160
MA44	Sediment imħallat littorali tal-Baħar l-Iswed	1130; 1140; 1160
MA54	Ramel infralittorali tal-Baħar l-Iswed	1130; 1140; 1160
MA64	Tajn littorali tal-Baħar l-Iswed	1130; 1140; 1160
MB34	Sediment aħrax infralittorali tal-Baħar l-Iswed	1110; 1160
MB44	Sediment imħallat infralittorali tal-Baħar l-Iswed	1110; 1170
MB54	Ramel infralittorali tal-Baħar l-Iswed	1110; 1130; 1160
MB64	Tajn infralittorali tal-Baħar l-Iswed	1130; 1160
MC34	Sediment aħrax ċirkalittorali tal-Baħar l-Iswed	1160
MC44	Sediment imħallat ċirkalittorali tal-Baħar l-Iswed	
MC54	Ramel ċirkalittorali tal-Baħar l-Iswed	1160
MC64	Tajn ċirkalittorali tal-Baħar l-Iswed	1130; 1160
MD34	Sediment aħrax ċirkalittorali offshore tal-Baħar l-Iswed	

Kodiċi tal-EUNIS	Isem it-tip ta' ħabitat tal-EUNIS	Kodiċi tat-tip ta' ħabitat relatat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE
MD44	Sediment imħallat ċirkalittorali tal-Baħar l-Iswed	
MD54	Ramel ċirkalittorali offshore tal-Baħar l-Iswed	
MD64	Tajn ċirkalittorali offshore tal-Baħar l-Iswed	
Il-Baħar Mediterran		
MA35	Sediment aħrax littorali tal-Mediterran	1160; 1130
MA45	Sediment imħallat littorali tal-Mediterran	1140; 1160
MA55	Ramel littorali tal-Mediterran	1130; 1140; 1160
MA65	Tajn littorali tal-Mediterran	1130; 1140; 1150; 1160
MB35	Sediment aħrax infralittorali tal-Mediterran	1110; 1160
MB45	Sediment imħallat infralittorali tal-Mediterran	
MB55	Ramel infralittorali tal-Mediterran	1110; 1130; 1150; 1160
MB65	Tajn infralittorali tal-Mediterran	1130; 1150
MC35	Sediment aħrax ċirkalittorali tal-Mediterran	1110; 1160
MC45	Sediment imħallat ċirkalittorali tal-Mediterran	
MC55	Ramel ċirkalittorali tal-Mediterran	1110; 1160
MC65	Tajn ċirkalittorali tal-Mediterran	1130; 1160
MD35	Sediment aħrax ċirkalittorali offshore tal-Mediterran	
MD45	Sediment imħallat ċirkalittorali offshore tal-Mediterran	
MD55	Ramel ċirkalittorali offshore tal-Mediterran	
MD65	Tajn ċirkalittorali offshore tal-Mediterran	
ME35	Sediment aħrax batjali ta' fuq tal-Mediterran	

Kodiċi tal-EUNIS	Isem it-tip ta' ħabitat tal-EUNIS	Kodiċi tat-tip ta' ħabitat relatat kif imsemmi fl-Anness I għad-Direttiva 92/43/KEE
ME45	Sediment imħallat batjali ta' fuq tal-Mediterran	
ME55	Ramel batjali ta' fuq tal-Mediterran	
ME65	Tajn batjali ta' fuq tal-Mediterran	
MF35	Sediment aħrax batjali t'isfel tal-Mediterran	
MF45	Sediment imħallat batjali t'isfel tal-Mediterran	
MF55	Ramel batjali t'isfel tal-Mediterran	
MF65	Tajn batjali t'isfel tal-Mediterran	

<u>ANNESS III</u>

SPEĊI TAL-BAĦAR IMSEMMIJA FL-ARTIKOLU 5(5)

(1) il-pixxisega nana (*Pristis clavata*);

(2) il-pixxiserrieq (*Pristis pectinata*);

(3) il-pixxisega komuni (*Pristis pristis*);

(4) il-gabdoll (*Cetorhinus maximus*) u l-kelb il-baħar abjad (*Carcharodon carcharias*);

(5) il-mazzola tal-fanal minuri (*Etmopterus pusillus*);

(6) ir-raja manta tal-iskoll (*Mobula alfredi*);

(7) ir-raja manta ġiganta (*Mobula birostris*);

(8) il-baqra (*Mobula mobular*);

(9) ir-raja tal-qrun minuri tal-Guinea (*Mobula rochebrunei*);

(10) il-mobula denbha xewka (*Mobula japanica*);

(11) il-mobula denbha lixx (*Mobula thurstoni*);

(12) il-mobula qrunha twal (*Mobula eregoodootenkee*);

(13) ir-raja tal-qrun taċ-Ċilì (*Mobula tarapacana*);

(14) ir-raja tal-qrun tal-ġewnaħ qasir (*Mobula kuhlii*);

(15) ir-raja tal-qrun minuri (*Mobula hypostoma*);

(16) ir-raja tan-Norveġja (*Dipturus nidarosiensis*);

(17) il-ħamiema (*Rostroraja alba*);

(18) il-vjolin (*Rhinobatidae*);

(19) l-ixkatlu komuni (*Squatina squatina*);

(20) is-salamun (*Salmo salar*);

(21) it-trota tal-baħar (*Salmo trutta*);

(22) il-koregoni geddumhom twil (*Coregonus oxyrhynchus*).

ANNESS IV

LISTA TA' INDIKATURI TAL-BIJODIVERSITÀ GĦALL-EKOSISTEMI AGRIKOLI MSEMMIJA FL-ARTIKOLU 11(2)

Indikatur	**Deskrizzjoni, unitajiet, u metodoloġija għad-determinazzjoni u l-monitoraġġ tal-indikatur**
Indiċi tal-friefet tal-mergħat	**Deskrizzjoni**: Dan l-indikatur huwa magħmul minn speċi meqjusa bħala karatteristiċi tal-mergħat Ewropej u li jseħħu f'parti kbira tal-Ewropa, koperti mill-maġġoranza tal-Iskemi ta' Monitoraġġ tal-Friefet. Huwa bbażat fuq il-medja ġeometrika tax-xejriet tal-ispeċi. **Unità**: Indiċi. **Metodoloġija**: kif żviluppata u użata mill-Butterfly Conservation Europe, Van Swaay, C.A.M, *Assessing Butterflies in Europe - Butterfly Indicators* 1990-2018, Rapport tekniku, Butterfly Conservation Europe, 2020.
Ħażna tal-karbonju organiku fil-ħamrija minerali fl-artijiet tal-għelejjel	**Deskrizzjoni**: Dan l-indikatur jiddeskrivi l-ħażna tal-karbonju organiku fil-ħamrija minerali fl-artijiet tal-għelejjel f'profondità ta' 0 sa 30 cm. **Unità**: Tunnellati ta' karbonju organiku/ettaru. **Metodoloġija**: kif stipulat fl-Anness V għar-Regolament (UE) 2018/1999 f'konformità mal-Linji Gwida tal-IPCC tal-2006 għall-Inventarji Nazzjonali tal-Gassijiet Serra, u kif appoġġat mill-Istħarriġ qafas dwar l-Użu tal-Art u ż-Żona ta' Kopertura (LUCAS) Soil, Jones A. et al., *LUCAS Soil* 2022, Rapport tekniku tal-JRC, l-Uffiċċju tal-Pubblikazzjonijiet tal-Unjoni Ewropea, 2021.

Indikatur	Deskrizzjoni, unitajiet, u metodoloġija għad-determinazzjoni u l-monitoraġġ tal-indikatur
Sehem tal-art agrikola b'karatteristiċi tal-pajsaġġ ta' diversità għolja	**Deskrizzjoni**: Karatteristiċi tal-pajsaġġ b'diversità għolja, bħal strixxi ta' lqugħ, ringieli ta' sġajriet, siġar individwali jew gruppi ta' siġar, ringieli ta' siġar, ġmiem madwar l-għelieqi, irqajja', fosos, xmajriet, artijiet mistagħdra żgħar, għelieqi mtarrġa, cairns, ħitan tal-ġebel, għadajjar żgħar u karatteristiċi kulturali, huma elementi ta' veġetazzjoni naturali jew seminaturali permanenti preżenti f'kuntest agrikolu li jipprovdu servizzi tal-ekosistema u appoġġ għall-bijodiversità. Sabiex isir dan, il-karatteristiċi tal-pajsaġġ jeħtieġ li jkunu soġġetti għall-inqas ammont negattiv possibbli ta' disturbi esterni biex jipprovdu ħabitats sikuri għal diversi gruppi tassonomiċi, u għalhekk jeħtieġ li jikkonformaw mal-kundizzjonijiet li ġejjin: (a) ma jistgħux ikunu taħt użu agrikolu produttiv (inkluż il-produzzjoni tar-ragħa jew tal-għalf), sakemm tali użu ma jkunx meħtieġ għall-preservazzjoni tal-bijodiversità; u (b) jeħtieġ li ma jirċivux trattament ta' fertilizzant jew pestiċida, ħlief għal trattament b'użu baxx ta' demel solidu. Art mistrieħa, inkluż temporanjament, tista' titqies bħala karatteristika tal-pajsaġġ b'diversità għolja jekk tikkonforma mal-kriterji stipulati skont (a) u (b) tat-tieni paragrafu. Is-siġar produttivi li huma parti mis-sistemi agroforestali sostenibbli jew siġar f'ġardini tal-frott qodma estensivi fuq art bil-ħaxix permanenti u elementi produttivi f'sisien tal-isġajriet mhux produttivi jistgħu jitqiesu wkoll bħala karatteristiċi tal-pajsaġġ b'diversità għolja, jekk jikkonformaw mal-kriterju stipulat taħt (b) tat-tieni paragrafu, u jekk il-ħsad isir biss f'mumenti fejn ma jikkompromettix livelli għoljin ta' bijodiversità.

Indikatur	Deskrizzjoni, unitajiet, u metodoloġija għad-determinazzjoni u l-monitoraġġ tal-indikatur
	Unità: Perċentwal (sehem tal-Erja Agrikola Utilizzata). **Metodoloġija**: kif żviluppata taħt l-indikatur I.21, l-Anness I għar-Regolament (UE) 2021/2115, kif ibbażat fuq l-aħħar verżjoni aġġornata LUCAS għall-elementi tal-pajsaġġ, Ballin M. et al., *Redesign sample for Land Use/Cover Area frame Survey (LUCAS*), Eurostat 2018, u għal art mistrieħa, *Farm Structure, Reference Metadata in Single Integrated Metadata Structure*, pubblikazzjoni online, Eurostat, u, fejn applikabbli, għal karatteristiċi tal-pajsaġġ b'diversità għolja mhux koperti mill-metodoloġija msemmija hawn fuq, metodoloġija żviluppata mill-Istati Membri skont l-Artikolu 11(7) ta' dan ir-Regolament. Il-metodoloġija LUCAS hija aġġornata fuq bażi regolari biex tissaħħaħ l-affidabbiltà tad-*data* użata fl-Unjoni u fil-livell nazzjonali mill-Istati Membri meta jimplimentaw il-pjanijiet nazzjonali tagħhom għar-restawr.

ANNESS V

INDIĊI TAL-GĦASAFAR KOMUNI TAL-ART AGRIKOLA FIL-LIVELL NAZZJONALI

Deskrizzjoni

L-indiċi tal-għasafar komuni tal-art agrikola jiġbor fil-qosor ix-xejriet tal-popolazzjoni ta' għasafar komuni u mifruxa ta' żoni agrikoli u huwa maħsub bħala indikatur biex jiġi vvalutat l-istat tal-bijodiversità tal-ekosistemi agrikoli fl-Ewropa. L-indiċi nazzjonali tal-għasafar komuni tal-art agrikola huwa indiċi kompost u multispeċi li jkejjel ir-rata ta' tibdil fl-abbundanza relattiva tal-ispeċi ta' għasafar tal-art agrikola f'siti ta' stħarriġ magħżula fil-livell nazzjonali. Dak l-indiċi huwa bbażat fuq speċi magħżula b'mod speċjali li jiddependu fuq ħabitats tal-art agrikola għall-alimentazzjoni jew għall-bejtiet, jew għat-tnejn. L-indiċijiet nazzjonali tal-għasafar komuni tal-art agrikola huma bbażati fuq settijiet ta' speċi li huma rilevanti għal kull Stat Membru. L-indiċi nazzjonali tal-għasafar komuni tal-art agrikola jiġi kkalkolat b'referenza għal sena bażi meta l-valur tal-indiċi jkun tipikament stabbilit għal 100. Il-valuri tax-xejriet jesprimu l-bidla ġenerali fil-popolazzjoni fid-daqs tal-popolazzjoni tal-għasafar tal-art agrikola kostitwenti matul perjodu ta' snin.

Metodoloġija: Brlík et al. (2021): Bidliet fil-popolazzjoni tal-għasafar komuni Ewropej tat-tnissil fuq medda twila ta' żmien u fuq skala kbira li jsegwu s-sett ta' *data* ta' diversi speċi. Sci *Data* 8, 21. https://doi.org/10.1038/s41597-021-00804-2

"Stati Membri b'popolazzjonijiet storikament aktar eżawriti ta' għasafar tal-art agrikola" tfisser l-Istati Membri fejn nofs l-ispeċi jew aktar li jikkontribwixxu għall-indiċi nazzjonali tal-għasafar komuni tal-art agrikola għandhom xejra negattiva fit-tul tal-popolazzjoni. Fl-Istati Membri fejn l-informazzjoni dwar ix-xejriet tal-popolazzjoni fit-tul mhijiex disponibbli għal xi speċi, tintuża informazzjoni dwar l-istat Ewropew tal-ispeċi.

Dawn l-Istati Membri huma:

Iċ-Ċekja

Id-Danimarka

Il-Ġermanja

L-Estonja

Spanja

Franza

L-Italja

Il-Lussemburgu

L-Ungerija

In-Netherlands

Il-Finlandja

"Stati Membri b'popolazzjonijiet storikament inqas eżawriti ta' għasafar tal-art agrikola" tfisser l-Istati Membri fejn inqas minn nofs l-ispeċi li jikkontribwixxu għall-indiċi nazzjonali tal-għasafar komuni tal-art agrikola għandhom xejra negattiva fil-popolazzjoni fit-tul. Fl-Istati Membri, fejn l-informazzjoni dwar ix-xejriet tal-popolazzjoni fit-tul mhijiex disponibbli għal xi speċi, tintuża informazzjoni dwar l-istat Ewropew tal-ispeċi.

Dawn l-Istati Membri huma:

Il-Belġju

Il-Bulgarija

L-Irlanda

Il-Greċja

Il-Kroazja

Ċipru

Il-Latvja

Il-Litwanja

Malta

L-Awstrija

Il-Polonja

Il-Portugall

Ir-Rumanija

Is-Slovenja

Is-Slovakkja

L-Iżvezja

Lista ta' speċi użati għall-indiċi tal-għasafar komuni tal-art agrikola fl-Istati Membri

Il-Belġju - Flanders	**Il-Belġju - Wallonia**
Alauda arvensis	*Alauda arvensis*
Anthus pratensis	*Anthus pratensis*
Emberiza citrinella	*Corvus frugilegus*
Falco tinnunculus	*Emberiza citrinella*
Haematopus ostralegus	*Falco tinnunculus*
Hirundo rustica	*Hirundo rustica*
Limosa limosa	*Lanius collurio*
Linaria cannabina	*Linaria cannabina*
Motacilla flava	*Miliaria calandra*
Numenius arquata	*Motacilla flava*
Passer montanus	*Passer montanus*
Perdix perdix	*Perdix perdix*
Saxicola torquatus	*Saxicola torquatus*
Sylvia communis	*Streptopelia turtur*
Vanellus vanellus	*Sturnus vulgaris*
	Sylvia communis
	Vanellus vanellus

Il-Bulgarija

Alauda arvensis

Carduelis carduelis

Coturnix coturnix

Corvus frugilegus

Emberiza hortulana

Emberiza melanocephala

Falco tinnunculus

Galerida cristata

Hirundo rustica

Lanius collurio

Linaria cannabina

Miliaria calandra

Motacilla flava

Perdix perdix

Passer montanus

Sylvia communis

Streptopelia turtur

Sturnus vulgaris

Upupa epops

Iċ-Ċekja

Alauda arvensis

Anthus pratensis

Ciconia ciconia

Corvus frugilegus

Emberiza citrinella

Falco tinnunculus

Hirundo rustica

Lanius collurio

Linaria cannabina

Miliaria calandra

Motacilla flava

Passer montanus

Perdix perdix

Saxicola rubetra

Saxicola torquatus

Serinus serinus

Streptopelia turtur

Sturnus vulgaris

Sylvia communis

Vanellus vanellus

Id-Danimarka

Alauda arvensis

Anthus pratensis

Carduelis carduelis

Corvus corone

Corvus frugilegus

Emberiza citrinella

Falco tinnunculus

Gallinago gallinago

Hirundo rustica

Lanius collurio

Linaria cannabina

Miliaria calandra

Motacilla alba

Motacilla flava

Oenanthe oenanthe

Passer montanus

Perdix perdix

Saxicola rubetra

Sylvia communis

Sylvia curruca

Turdus pilaris

Vanellus vanellus

Il-Ġermanja

Alauda arvensis

Athene noctua

Emberiza citrinella

Lanius collurio

Limosa limosa

Lullula arborea

Miliaria calandra

Milvus milvus

Saxicola rubetra

Vanellus vanellus

L-Estonja

Alauda arvensis

Anthus pratensis

Corvus frugilegus

Emberiza citrinella

Hirundo rustica

Lanius collurio

Linaria cannabina

Motacilla flava

Passer montanus

Saxicola rubetra

Streptopelia turtur

Sturnus vulgaris

Sylvia communis

Vanellus vanellus

L-Irlanda

Carduelis carduelis

Columba oenas

Columba palumbus

Corvus cornix

Corvus frugilegus

Corvus monedula

Emberiza citrinella

Falco tinnunculus

Fringilla coelebs

Hirundo rustica

Chloris chloris

Linaria cannabina

Motacilla alba

Passer domesticus

Phasianus colchicus

Pica pica

Saxicola torquatus

Sturnus vulgaris

Il-Greċja

Alauda arvensis

Apus apus

Athene noctua

Calandrella brachydactyla

Carduelis carduelis

Carduelis chloris

Ciconia ciconia

Corvus corone

Corvus monedula

Delichon urbicum

Emberiza cirlus

Emberiza hortulana

Emberiza melanocephala

Falco naumanni

Falco tinnunculus

Galerida cristata

Hirundo daurica

Hirundo rustica

Lanius collurio

Lanius minor

Lanius senator

Linaria cannabina

Lullula arborea

Luscinia megarhynchos

Melanocorypha calandra

Miliaria calandra

Motacilla flava

Oenanthe hispanica

Oenanthe oenanthe

Passer domesticus

Passer hispaniolensis

Passer montanus

Pica pica

Saxicola rubetra

Saxicola torquatus

Streptopelia decaocto

Streptopelia turtur

Sturnus vulgaris

Sylvia melanocephala

Upupa epops

Spnja

Alauda arvensis

Alectoris rufa

Athene noctua

Calandrella brachydactyla

Carduelis carduelis

Cisticola juncidis

Corvus monedula

Coturnix coturnix

Emberiza calandra

Falco tinnunculus

Galerida cristata

Hirundo rustica

Linaria cannabina

Melanocorypha calandra

Merops apiaster

Oenanthe hispanica

Passer domesticus

Passer montanus

Pica pica

Pterocles orientalis

Streptopelia turtur

Sturnus unicolor

Tetrax tetrax

Upupa epops

Franza

Alauda arvensis

Alectoris rufa

Anthus campestris

Anthus pratensis

Buteo buteo

Corvus frugilegus

Coturnix coturnix

Emberiza cirlus

Emberiza citrinella

Emberiza hortulana

Falco tinnunculus

Galerida cristata

Lanius collurio

Linaria cannabina

Lullula arborea

Melanocorypha calandra

Motacilla flava

Oenanthe oenanthe

Perdix perdix

Saxicola torquatus

Saxicola rubetra

Sylvia communis

Upupa epops

Vanellus vanellus

Il-Kroazja

Alauda arvensis

Anthus campestris

Anthus trivialis

Carduelis carduelis

Coturnix coturnix

Emberiza cirlus

Emberiza citrinella

Emberiza melanocephala

Falco tinnunculus

Galerida cristata

Jynx torquilla

Lanius collurio

Lanius senator

Linaria cannabina

Lullula arborea

Luscinia megarhynchos

Miliaria calandra

Motacilla flava

Oenanthe hispanica

Oriolus oriolus

Passer montanus

Pica pica

Saxicola rubetra

Saxicola torquatus

Streptopelia turtur

Sylvia communis

Upupa epops

Vanellus vanellus

L-Italja

Alauda arvensis

Anthus campestris

Calandrella brachydactyla

Carduelis carduelis

Carduelis chloris

Corvus cornix

Emberiza calandra

Emberiza hortulana

Falco tinnunculus

Galerida cristata

Hirundo rustica

Jynx torquilla

Lanius collurio

Luscinia megarhynchos

Melanocorypha calandra

Motacilla alba

Motacilla flava

Oriolus oriolus

Passer domesticus italiae

Passer hispaniolensis

Passer montanus

Pica pica

Saxicola torquatus

Serinus serinus

Streptopelia turtur

Sturnus unicolor

Sturnus vulgaris

Upupa epops

Ċipru

Alectoris chukar

Athene noctua

Carduelis carduelis

Cisticola juncidis

Clamator glandarius

Columba palumbus

Coracias garrulus

Corvus corone cornix

Coturnix coturnix

Emberiza calandra

Emberiza melanocephala

Falco tinnunculus

Francolinus francolinus

Galerida cristata

Hirundo rustica

Chloris chloris

Iduna pallida

Linaria cannabina

Oenanthe cypriaca

Parus major

Passer hispaniolensis

Pica pica

Streptopelia turtur

Sylvia conspicillata

Sylvia melanocephala

Il-Latvja

Acrocephalus palustris

Alauda arvensis

Anthus pratensis

Carduelis carduelis

Carpodacus erythrinus

Ciconia ciconia

Crex crex

Emberiza citrinella

Lanius collurio

Locustella naevia

Motacilla flava

Passer montanus

Saxicola rubetra

Sturnus vulgaris

Sylvia communis

Vanellus vanellus

Il-Litwanja

Alauda arvensis

Anthus pratensis

Carduelis carduelis

Ciconia ciconia

Crex crex

Emberiza citrinella

Hirundo rustica

Lanius collurio

Motacilla flava

Passer montanus

Saxicola rubetra

Sturnus vulgaris

Sylvia communis

Vanellus vanellus

Il-Lussemburgu

Alauda arvensis

Emberiza citrinella

Lanius collurio

Linaria cannabina

Passer montanus

Saxicola torquatus

Sylvia communis

L-Ungerija

Alauda arvensis

Anthus campestris

Coturnix coturnix

Emberiza calandra

Falco tinnunculus

Galerida cristata

Lanius collurio

Lanius minor

Locustella naevia

Merops apiaster

Motacilla flava

Perdix perdix

Sturnus vulgaris

Sylvia communis

Sylvia nisoria

Vanellus vanellus

Malta

Calandrella brachydactyla

Linaria cannabina

Cettia cetti

Cisticola juncidis

Coturnix coturnix

Emberiza calandra

Lanius senator

Monticola solitarius

Passer hispaniolensis

Passer montanus

Serinus serinus

Streptopelia decaocto

Streptopelia turtur

Sturnus vulgaris

Sylvia conspicillata

Sylvia melanocephala

In-Netherlands

Alauda arvensis

Anthus pratensis

Athene noctua

Calidris pugnax

Carduelis carduelis

Corvus frugilegus

Coturnix coturnix

Emberiza citrinella

Falco tinnunculus

Gallinago gallinago

Haematopus ostralegus

Hippolais icterina

Hirundo rustica

Limosa limosa

Miliaria calandra

Motacilla fl ava

Numenius arquata

Passer montanus

Perdix perdix

Saxicola torquatus

Spatula clypeata

Streptopelia turtur

Sturnus vulgaris

Sylvia communis

Tringa totanus

Turdus viscivorus

Vanellus vanellus

L-Awstrija

Acrocephalus palustris

Alauda arvensis

Anthus spinoletta

Anthus trivialis

Carduelis carduelis

Emberiza citrinella

Falco tinnunculus

Jynx torquilla

Lanius collurio

Linaria cannabina

Lullula arborea

Miliaria calandra

Oenanthe oenanthe

Passer montanus

Perdix perdix

Saxicola rubetra

Saxicola torquatus

Serinus citrinella

Serinus serinus

Streptopelia turtur

Sturnus vulgaris

Sylvia communis

Turdus pilaris

Vanellus vanellus

Il-Polonja

Alauda arvensis

Anthus pratensis

Ciconia ciconia

Emberiza citrinella

Emberiza hortulana

Falco tinnunculus

Galerida cristata

Hirundo rustica

Lanius collurio

Limosa limosa

Linaria cannabina

Miliaria calandra

Motacilla flava

Passer montanus

Saxicola torquatus

Saxicola rubetra

Serinus serinus

Streptopelia turtur

Sturnus vulgaris

Sylvia communis

Upupa epops

Vanellus vanellus

Il-Portugall

Athene noctua

Bubulcus ibis

Carduelis carduelis

Chloris chloris

Ciconia ciconia

Cisticola juncidis

Coturnix coturnix

Delichon urbicum

Emberiza cirlus

Falco tinnunculus

Galerida cristata

Hirundo rustica

Lanius meridionalis

Linaria cannabina

Merops apiaster

Miliaria calandra

Milvus migrans

Passer domesticus

Pica pica

Saxicola torquatus

Serinus serinus

Sturnus unicolor

Upupa epops

Ir-Rumanija

Alauda arvensis

Anthus campestris

Calandrella brachydactyla

Ciconia ciconia

Corvus frugilegus

Emberiza calandra

Emberiza citrinella

Emberiza hortulana

Emberiza melanocephala

Falco tinnunculus

Galerida cristata

Hirundo rustica

Lanius collurio

Lanius minor

Linaria cannabina

Melanocorypha calandra

Motacilla flava

Passer montanus

Perdix perdix

Saxicola rubetra

Saxicola torquatus

Streptopelia turtur

Sturnus vulgaris

Sylvia communis

Upupa epops

Vanellus vanellus

Is-Slovenja

Acrocephalus palustris

Alauda arvensis

Anthus trivialis

Carduelis carduelis

Columba oenas

Columba palumbus

Emberiza calandra

Emberiza cirlus

Emberiza citrinella

Falco tinnunculus

Galerida cristata

Hirundo rustica

Jynx torquilla

Lanius collurio

Linaria cannabina

Lullula arborea

Luscinia megarhynchos

Motacilla flava

Passer montanus

Phoenicurus phoenicurus

Picus viridis

Saxicola rubetra

Saxicola torquatus

Serinus serinus

Streptopelia turtur

Sturnus vulgaris

Sylvia communis

Upupa epops

Vanellus vanellus

Is-Slovakkja

Alauda arvensis

Carduelis carduelis

Emberiza calandra

Emberiza citrinella

Falco tinnunculus

Hirundo rustica

Chloris chloris

Lanius collurio

Linaria cannabina

Locustella naevia

Motacilla flava

Passer montanus

Saxicola rubetra

Saxicola torquatus

Serinus serinus

Streptopelia turtur

Sturnus vulgaris

Sylvia communis

Sylvia nisoria

Vanellus vanellus

Il-Finlandja

Alauda arvensis

Anthus pratensis

Corvus monedula

Crex crex

Delichon urbica

Emberiza hortulana

Hirundo rustica

Numenius arquata

Passer montanus

Saxicola rubertra

Sturnus vulgaris

Sylvia communis

Turdus pilaris

Vanellus vanellus

L-Iżvezja

Alauda arvensis

Anthus pratensis

Corvus frugilegus

Emberiza citrinella

Emberiza hortulana

Falco tinnunculus

Hirundo rustica

Lanius collurio

Linaria cannabina

Motacilla flava

Passer montanus

Saxicola rubetra

Sturnus vulgaris

Sylvia communis

Vanellus vanellus

ANNESS VI

LISTA TA' INDIKATURI TAL-BIJODIVERSITÀ GĦALL-EKOSISTEMI TAL-FORESTI MSEMMIJA FL-ARTIKOLU 12(2) U 12(3)

Indikatur	Deskrizzjoni, unitajiet, u metodoloġija għad-determinazzjoni u l-monitoraġġ tal-indikatur
Injam mejjet wieqaf	**Deskrizzjoni**: Dan l-indikatur juri l-ammont ta' bijomassa tal-injam wieqaf mhux ħaj fil-foresti u f'art imsaġġra oħra. Unità: m^3/ettaru. **Metodoloġija**: kif żviluppata u użata minn FOREST EUROPE, *State of Europe's Forests 2020*, FOREST EUROPE 2020, u fid-deskrizzjoni tal-inventarji nazzjonali tal-foresti *f'Tomppo E.* et al., National Forestry Inventories, *Pathways for Common Reporting*, Springer, 2010, u filwaqt li titqies il-metodoloġija kif stabbilita fl-Anness V tar-Regolament (UE) 2018/1999 f'konformità mal-Linji Gwida tal-IPCC tal-2006 għall-Inventarji Nazzjonali tal-Gassijiet Serra.
Injam mejjet mal-art	**Deskrizzjoni**: Dan l-indikatur juri l-ammont ta' bijomassa tal-injam mhux ħaj li jinsab mal-art fil-foresti u f'art imsaġġra oħra. **Unità**: m^3/ettaru. **Metodoloġija**: kif żviluppata u użata minn FOREST EUROPE, *State of Europe's Forests 2020*, FOREST EUROPE 2020, u fid-deskrizzjoni tal-inventarji nazzjonali tal-foresti *f'Tomppo E.* et al., National Forestry Inventories, *Pathways for Common Reporting*, Springer, 2010, u filwaqt li titqies il-metodoloġija kif stabbilita fl-Anness V tar-Regolament (UE) 2018/1999 f'konformità mal-Linji Gwida tal-IPCC tal-2006 għall-Inventarji Nazzjonali tal-Gassijiet Serra.

Indikatur	**Deskrizzjoni, unitajiet, u metodoloġija għad-determinazzjoni u l-monitoraġġ tal-indikatur**
Is-sehem tal-foresti bi struttura ta' maturazzjoni mhux uniformi	**Deskrizzjoni**: Dan l-indikatur jirreferi għas-sehem tal-foresti disponibbli għall-provvista tal-injam (FAWS) bi struttura ta' maturazzjoni mhux uniformi fil-foresti meta mqabbla ma' struttura b'età uniformi fil-foresti. **Unità**: Perċentwal ta' FAWS bi struttura ta' maturazzjoni mhux uniformi. **Metodoloġija**: kif żviluppata u użata minn FOREST EUROPE, *State of Europe's Forests* 2020, FOREST EUROPE 2020, u fid-deskrizzjoni tal-inventarji nazzjonali tal-foresti f'*Tomppo* E. et al., National Forest Inventories, *Pathways for Common Reporting*, Springer, 2010.
Il-konnettività tal-foresti	**Deskrizzjoni**: Il-konnettività tal-foresti hija l-grad ta' kompattezza taż-żoni koperti mill-foresti. Hija ddefinita fil-firxa ta' 0 sa 100. **Unità**: Indiċi. Metodoloġija: kif żviluppata mill-FAO, Vogt P., et al., *FAO – State of the World's Forests*: *Forest Fragmentation*, Rapport Tekniku tal-JRC, l-Uffiċċju tal-Pubblikazzjonijiet tal-Unjoni Ewropea, il-Lussemburgu, 2019.
Indiċi tal-għasafar komuni tal-foresti	**Deskrizzjoni**: L-indikatur tal-għasafar tal-foresti jiddeskrivi x-xejriet fl-abbundanza ta' għasafar komuni tal-foresti fil-firxiet Ewropej tagħhom maż-żmien. Huwa indiċi kompost maħluq minn data ta' osservazzjoni tal-ispeċi tal-għasafar karatteristiċi għall-ħabitats tal-foresti fl-Ewropa. L-indiċi huwa bbażat fuq lista speċifika ta' speċi f'kull Stat Membru. **Unità**: Indiċi. **Metodoloġija**: Brlík et al. *Bidliet fil-popolazzjoni tal-għasafar komuni Ewropej tat-tnissil fuq medda twila ta' żmien u fuq skala kbira li jsegwu s-sett ta' data ta' diversi speċi*, Sci Data 8, 21. 2021.

Indikatur	Deskrizzjoni, unitajiet, u metodoloġija għad-determinazzjoni u l-monitoraġġ tal-indikatur
Ħażna ta' karbonju organiku	**Deskrizzjoni**: Dan l-indikatur jiddeskrivi l-ħażna tal-karbonju organiku fil-mifrex u fil-ħamrija minerali fi profondità ta' 0 sa 30 cm fl-ekosistemi tal-foresti. **Unità**: Tunnellati ta' karbonju organiku/ettaru. **Metodoloġija**: kif stipulat fl-Anness V għar-Regolament (UE) 2018/1999 f'konformità mal-Linji Gwida tal-IPCC tal-2006 għall-Inventarji Nazzjonali tal-Gassijiet Serra, u kif appoġġat mill-Istħarriġ qafas dwar l-Użu tal-Art u ż-Żona ta' Kopertura *(LUCAS) Soil*, Jones A. et al., LUCAS Soil 2022, Rapport tekniku tal-JRC, l-Uffiċċju tal-Pubblikazzjonijiet tal-Unjoni Ewropea, 2021.
Sehem ta' foresti ddominati minn speċi ta' siġar indiġeni	**Deskrizzjoni**: Is-sehem tal-foresti u ta' art imsaġġra oħra ddominati minn (kopertura ta' >50 %) speċi ta' siġar indiġeni **Unità**: Perċentwal **Metodoloġija**: kif żviluppata u użata minn FOREST EUROPE, *State of Europe's Forests* 2020, FOREST EUROPE 2020, u fid-deskrizzjoni tal-inventarji nazzjonali tal-foresti f'*Tomppo E*. et al., National Forest Inventories, *Pathways for Common Reporting, Springer*, 2010.

Indikatur	Deskrizzjoni, unitajiet, u metodoloġija għad-determinazzjoni u l-monitoraġġ tal-indikatur
Diversità tal-ispeċi tas-siġar	**Deskrizzjoni**: Dan l-indikatur jiddeskrivi l-għadd medju ta' speċi ta' siġar li jinsabu f'żoni forestali **Unità**: Indiċi **Metodoloġija**: Ibbażata fuq FOREST EUROPE, *State of Europe's Forests* 2020, FOREST EUROPE 2020, u fid-deskrizzjoni tal-inventarji nazzjonali tal-foresti f'*Tomppo E*. et al., National Forest Inventories, *Pathways for Common Reporting*, Springer, 2010.

ANNESS VII

LISTA TA' EŻEMPJI TA' MIŻURI TA' RESTAWR IMSEMMIJA
FL-ARTIKOLU 14(16)

(1) Ir-restawr tal-artijiet mistagħdra, bit-tixrib mill-ġdid tat-torbieri skulati, it-tneħħija ta' strutturi ta' skular tat-torbieri jew it-tneħħija tal-poldering u t-twaqqif tal-iskavar tal-pit.

(2) It-titjib tal-kundizzjonijiet idroloġiċi billi jiżdiedu l-kwantità, il-kwalità u d-dinamika tal-ilmijiet tas-superfiċe u l-livelli tal-ilma ta' taħt l-art għall-ekosistemi naturali u seminaturali.

(3) It-tneħħija tal-penetrazzjoni mhux mixtieqa tas-scrub jew tal-pjantaġġuni mhux nattivi fuq mergħat, artijiet mistagħdra, foresti u art b'veġetazzjoni sparsa.

(4) L-applikazzjoni tal-kultivazzjoni tal-għadajjar.

(5) L-istabbiliment mill-ġdid tas-serpeġġament tax-xmajjar u l-konnessjoni mill-ġdid ta' serpeġġamenti maqtugħin b'mod artifiċjali jew ta' lagi b'liwja forma ta' nagħla.

(6) It-tneħħija tal-ostakli lonġitudinali u laterali, bħal imbankmenti u digi; l-għoti ta' aktar spazju għad-dinamika tax-xmajjar u r-restawr ta' meded ta' xmajjar ġierja.

(7) In-naturalizzazzjoni mill-ġdid tal-qigħan tax-xmajjar u tal-lagi u tal-korsiji tal-ilma b'altitudni baxxa, pereżempju, it-tneħħija tal-iffissar artifiċjali tal-qiegħ, l-ottimizzazzjoni tal-kompożizzjoni tas-substrat, it-titjib jew l-iżvilupp tal-kopertura tal-ħabitat.

(8) Ir-restawr tal-proċessi ta' sedimentazzjoni naturali.

(9) L-istabbiliment ta' buffers riparji, bħal foresti riparji, strixxi ta' lqugħ, bwar jew artijiet tal-mergħa.

(10) Iż-żieda ta' karatteristiċi ekoloġiċi fil-foresti, bħal siġar kbar, antiki u li qed imutu (siġar tal-ħabitat) u l-ammonti ta' injam mejjet mal-art u wieqaf.

(11) Il-ħidma lejn struttura diversifikata tal-foresti f'termini ta', pereżempju, kompożizzjoni u maturazzjoni ta' speċi, isiru possibbli r-riġenerazzjoni naturali u s-suċċessjoni tal-ispeċi tas-siġar.

(12) L-assistenza tal-migrazzjoni tal-provenjenzi u tal-ispeċi fejn tista' tkun meħtieġa minħabba t-tibdil fil-klima.

(13) It-tisħiħ tad-diversità tal-foresti permezz tar-restawr ta' mużajki ta' ħabitats mhux tal-foresti bħall-irqajja' miftuħa ta' mergħat jew ta' heaths, vaski jew żoni tal-blat.

(14) Isir użu minn approċċi tal-forestrija "qrib in-natura" jew "kopertura kontinwa"; l-introduzzjoni ta' speċi nattivi tas-siġar.

(15) It-tisħiħ tal-iżvilupp ta' foresti nattivi li jikbru fl-età u ta' stands maturi, pereżempju, permezz tal-abbandun tal-ħsad jew permezz ta' ġestjoni attiva li tiffavorixxi l-iżvilupp ta' funzjonijiet awtoregolatorji u reżiljenza xierqa.

(16) L-introduzzjoni ta' karatteristiċi ta' pajsaġġ b'diversità għolja f'raba' li jinħadem u f'mergħat użati b'mod intensiv, bħal strixxi ta' lqugħ, marġnijiet tal-għelieqi bi fjuri nattivi, ringieli ta' sġajriet, siġar, foresti żgħar, ħitan imtarrġa, vaski, kurituri tal-ħabitats u skaluni, eċċ.

(17) Iż-żieda taż-żona agrikola soġġetta għal approċċi ta' ġestjoni agroekoloġika bħall-agrikoltura organika jew l-agroforestrija, il-ħolqien ta' ħafna għelejjel u n-newba tal-għelejjel, il-ġestjoni integrata tal-pesti u tan-nutrijenti.

(18) It-tnaqqis tal-intensità tar-ragħa jew tar-reġimi tal-ħsad fuq mergħat fejn rilevanti u l-istabbiliment mill-ġdid ta' ragħa estensiv b'bhejjem domestiċi u reġimi estensivi ta' ħsad fejn dawn ikunu ġew abbandunati.

(19) Jitwaqqaf jew jitnaqqas l-użu ta' pestiċidi kimiċi kif ukoll ta' fertilizzanti kimiċi u fertilizzanti tad-demel tal-annimali.

(20) It-twaqqif tal-ħrit tal-mergħat u l-introduzzjoni ta' żrieragħ ta' ħaxix produttiv.

(21) It-tneħħija ta' pjantaġġuni fuq sistemi tal-għaram dinamiċi preċedenti biex tiġi permessa mill-ġdid id-dinamika naturali tar-riħ favur ħabitats miftuħa.

(22) It-titjib tal-konnettività fost il-ħabitats biex tippermetti l-iżvilupp tal-popolazzjonijiet tal-ispeċi, u tippermetti skambju individwali jew ġenetiku suffiċjenti kif ukoll għall-migrazzjoni u l-adattament tal-ispeċi għat-tibdil fil-klima.

(23) L-ekosistemi jitħallew jiżviluppaw id-dinamika naturali tagħhom stess, pereżempju billi jiġi eliminat il-ħsad u jiġu promossi n-naturalità u n-natura selvaġġa.

(24) It-tneħħija u l-kontroll tal-ispeċi aljeni invażivi, u l-prevenzjoni jew l-imminimizzar ta' introduzzjonijiet ġodda.

(25) L-imminimizzar tal-impatti negattivi tal-attivitajiet tas-sajd fuq l-ekosistema tal-baħar, pereżempju bl-użu ta' rkaptu b'inqas impatt fuq qiegħ il-baħar.

(26) It-restawr ta' żoni importanti ta' riproduzzjoni u tkabbir tal-ħut.

(27) Il-forniment ta' strutturi jew substrati biex jinkoraġġixxu r-ritorn tal-ħajja tal-baħar, b'appoġġ għar-restawr tal-qroll, il-gajdra jew blat kbir tal-iskoll.

(28) Ir-restawr tal-bwar tal-ħaxix tal-baħar u tal-foresti tal-kelp billi jiġi stabbilizzat b'mod attiv il-qiegħ tal-baħar, jitnaqqsu u, fejn possibbli, jiġu eliminati l-pressjonijiet jew permezz ta' propagazzjoni u tħawwil attivi.

(29) Ir-restawr jew it-titjib tal-istat tal-popolazzjoni ta' speċi indiġeni karatteristiċi li huma vitali għall-ekoloġija tal-ħabitats tal-baħar billi jitwettqu miżuri ta' restawr passiv jew attiv, pereżempju, l-introduzzjoni ta' ħut żgħir.

(30) It-tnaqqis ta' diversi forom ta' tniġġis tal-baħar, bħat-tagħbija tan-nutrijenti, it-tniġġis akustiku u l-iskart mill-plastik.

(31) Iż-żieda ta' spazji ħodor urbani b'karatteristiċi ekoloġiċi, bħal parks, siġar u żoni ta' foresti, bjut ħodor, mergħat tal-fjuri selvaġġi, ġonna, ortikultura tal-bliet, toroq bis-siġar, bwar urbani u sisien tal-isġajriet, vaski u korsiji tal-ilma, billi jitqiesu, fost l-oħrajn, id-diversità tal-ispeċi, speċi indiġeni, kundizzjonijiet lokali u r-reżiljenza għat-tibdil fil-klima.

(32) It-twaqqif, it-tnaqqis jew ir-rimedju tat-tniġġis mill-farmaċewtiċi, mis-sustanzi kimiċi perikolużi, mill-ilma mormi urban u industrijali, u minn skart ieħor inklużi mifrex u plastik kif ukoll id-dawl fl-ekosistemi kollha.

(33) Il-konverżjoni ta' siti abbandunati, ta' żoni industrijali li ma għandhomx jintużaw u ta' barrieri f'siti naturali.